സേവിനി.

പുസ്തകം ൧. { ൧൧൦൮ വൃശ്ചികം } ലക്കം ൧.

മംഗളം.

(കിളിപ്പാട്ടു.)

മാതാവേ, സൽപ്രത്യയപ്രവൃത്തിനിഷേവിതേ!
മാതാവേ, സ്വഭ്രപദസേവിനി, നമസ്കാരം!
സ്വാഗതമോതീടുന്നു കവികോകിലങ്ങളു-
ദ്രാഗമാധുരിയോടുനിർവൃതചിത്തരായി,
ഘോരമാംഘനബാധനീങ്ങിയാശകളെല്ലാം
ശാരദശ്രീവിലാസമോടേററം വിളങ്ങുന്നു.
വർണ്ണനാക്ഷരകോണാത്തുൽകൃഷ്ടപദമാർന്നു
വർണ്ണനീയസൽഗുണരീതിവാഹിനിയായി,
വാരഞ്ചുമകൃത്രിമാലങ്കാരമനോജ്ഞയായ്
ഭാരതീയാദർശത്തെപ്രസന്നാശയങ്ങളാൽ
നിത്യവുംവെളിവാക്കിസ്സുമനോനിഷേവ്യയായ്
വർത്തിച്ചുതമസ്സാകെനീക്കിനൽപ്രകാശത്തെ,
ലോകത്തിൽവളർത്തുവാനുള്ളൊരീനവോദയാ-
ലോകമേകരളിനും കണ്ണിനും മഹോത്സവം
ജ്ജയിയ്ക്കഹേസേവിനി, പാവനി, സാരസ്വത-
മയി, നന്ദനി, മേന്മേൽ വിജയിച്ചരുളുക!!

വിദ്വാൻ, കണ്ണമ്പുഴ, കൃഷ്ണവാരിയർ.

വിജയരഹസ്യം.

കെ. എൻ. പണിക്കർ ബി. എ. എച്ച്. എം. ബി.

എല്ലാമനുഷ്യരുടേയും ആശ, തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ വിജയംലഭിക്കണമെന്നുള്ളതാണ്. ഒരാൾതന്റെ ഉദ്ദിഷ്ടകാൎയ്യം സാധിക്കുകയോ, താൻ ഉദ്ദേശിച്ചസ്ഥാനത്തു എത്തിച്ചേരുകയോചെയ്യുമ്പോൾ അയാൾ വിജയിയായി അല്ലെങ്കിൽ അയാൾക്കു വിജയംസിദ്ധിച്ചുഎന്നുപറയുന്നു. ഇതിനു എപ്പോൾ വിപരീതഫലമുണ്ടാകുന്നുവോ അപ്പോൾ അയാൾക്കു പരാജയമുണ്ടായിഎന്നു പറഞ്ഞുവരാറുണ്ട്. ഇതിന്റെയെല്ലാം രഹസ്യമെന്തു്? ഉദാഹരണമായി ഒരുവിദ്യാൎത്ഥി ഒരുവലിയ പരീക്ഷക്കായി രാപ്പകൽ വിശ്രമസുഖമനുഭവിക്കാതെ സദാ പുസ്തകപാരായണംചെയ്തുകൊണ്ടു പരീക്ഷമാത്രം ശരണമെന്നുവിചാരിച്ചു തന്റെമനസ്സിനെ ആ ഏകകാൎയ്യത്തിൽമാത്രം നിയന്ത്രണംചെയ്തു സമയംചിലവഴിക്കുന്നുഎന്നും അതേസമയത്തുതന്നെ അതേപരീക്ഷക്കു പണമടച്ചതന്റെ മറ്റൊരുസഹപാഠി അത്രയൊന്നും വായിക്കാതെയും, കൂട്ടുകാരോടുകൂടിച്ചേൎന്നു സദാ വെടിപറഞ്ഞും സമയം വ്യയംചെയ്യുന്നു എന്നും വിചാരിക്കുക. രണ്ടുപേരും ഏകകാലത്തു പരീക്ഷയ്ക്കു എഴുതുകയും ചെയ്യുന്നു. പരീക്ഷഫലം പുറത്തുവരുമ്പോൾ ഒന്നാമത്തെവിദ്യാൎത്ഥി തോല്ക്കുകയും രണ്ടാമത്തവൻ ജയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നുഎന്നും വിചാരിക്കുക. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ആ വിജയത്തിന്റെ പരമരഹസ്യമെന്തു്? അതുപോലെതന്നെ ഒരുകൃഷിക്കാരൻ കാലത്തു ആറുമണിമുതൽ വയ്യുന്നേരം ആറുമണിവരെ പുരയിടങ്ങൾകിളച്ചു് വിയൎപ്പുതുള്ളികൾകുഴിച്ചു അദ്ധ്വാനിച്ചാൽ കഷ്ടിച്ചു ശാപ്പാടിനുമാത്രം വല്ലതുംകിട്ടുന്നു. തന്റെ അയൽവാസിയായ മറ്റൊരു കർഷകൻ തന്നെപ്പോലെ വേലചെയ്തു അധികകാലം കഴിയുംമുൻപു ഒരു സാമാന്യധനികനായിത്തീരുന്നുഎന്നും വിചാരിക്കുക. അങ്ങനെ ഒരേതരത്തിൽ അദ്ധ്വാനിച്ച രണ്ടുകർഷകന്മാരിൽ ഒരാൾക്കുമാത്രം വിജയംകിട്ടുന്നതിനുള്ള കാരണമെന്തു്? ഇപ്രകാരം നോക്കുന്നതായാൽ ഒരേത്തുറയിൽ ഒരേമാതിരി അനുകൂലങ്ങളായ പരിതഃസ്ഥിതികളെ ആശ്രയിച്ചു ജോലിചെയ്യുന്നപലൎക്കും പലമാതിരി അനുഭവങ്ങൾ ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു എന്നുകാണാവുന്നതാണു്.

പണ്ടൊരിക്കൽ "തീയഡോർറൂസ്‌വെൽട്ടു്" (Theodore Roosevelt) എന്ന മഹാനോടു അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിജയത്തിന്റെ രഹസ്യമെന്താണെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ "ഏതിനും ത്രാണിയുണ്ടായിരിക്കുന്നതാണു്" എന്നാദ്ദേഹം മറുവടിപറഞ്ഞതായി കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. 'ത്രാണി' എന്നു അദ്ദേഹം വിവക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളതു് മാനസികവും, ശാരീരികവുമായ ത്രാണിയാണു്. ശാരീരികമായ ത്രാണിക്കു് (ബലത്തിന്നായി) അദ്ദേഹം നിത്യവും രാവിലെ പലവിധത്തിലുള്ള വ്യായാമങ്ങൾ ചെയ്യാറുണ്ടായിരുന്നു. തന്നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മാംസപേശികൾക്കു ഉറപ്പും ബലവുമുണ്ടായി ക്രമേണ റൂസ്‌വെൽട്ടു് ഒരുവലിയ ശക്തനായിതീൎന്നു. വെടിയേററ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹപരിശോധന നടത്തിയപ്പോൾ ഡാക്ടർമാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്, വെടിയുണ്ടകൾ അ-

ത്തുതുളച്ചുകയറാതെ തടുത്തുനിറുത്താൻതക്കശക്തി മാംസപേശികൾക്കുണ്ടായിരുന്നു എന്നാണ്. അതു ഉണ്ട മറെറാരുവൻെറ ദേഹത്തിലാണ്കൊണ്ടിരുന്നതെങ്കിൽ അതു അയാളെകൊല്ലാൻ മതിയാകുമായിരുന്നു. ശരിയായി ജോലിചെയ്യുന്നതിന് ഒരാൾ അരോഗ്യവാനായിരിക്കേണ്ടതത്യാവശ്യമാണ്. സുഖശരീരികൾക്കുമാത്രമേ മനസ്സിനെ സുസ്ഥിരമാക്കിവയ്ക്കാൻ സാധിക്കയുള്ളു. മനസ്സിനെ നിയന്ത്രണംചെയ്യുന്നതിനും ശരീരബലം അത്യന്താപേക്ഷിതമത്രെ.

(Carnigie) "കാർണീജി" എന്ന കോടീശ്വരൻെറ അഭിപ്രായപ്രകാരം കൂട്ടതലായി എന്തെങ്കിലും അറിയുകയോ പ്രവത്തിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നഒരാൾക്കു വിജയം നിശ്ചയമായി ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഇതിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്ന മൂലതത്വം നിരന്തരവും, നിഷ്കളങ്കവുമായപരിശ്രമം ഒന്നുമാത്രമാണ്. ലോകത്തിലെ ഏററവുംവലിയ കോടീശ്വരനായ റാക്ക്ഫെല്ലർ (Rockefeller) താഴെവരുംപ്രകാരം അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. "നിങ്ങൾ ധനികരാകണമെന്നാഗ്രഹിക്കുന്നപക്ഷം ധനികന്മാരായിട്ടുള്ള മററുചിലരോട്ടു സഹവസിക്കുകയും, അവരുമായി സംസർഗ്ഗംചെയ്യുകയുംവേണം. എപ്പോഴും ധനികന്മാരുമായിമാത്രം ഇടപാടുകൾ നടത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതായാൽ അചിരേണ നിങ്ങളും ധനികരായിത്തീരും." അദ്ദേഹം പ്രാധാന്യം നൽകിയിരിക്കുന്നതു് അനുകൂലങ്ങളായ പരിതസ്ഥിതികളിൽനിന്നുളവാകുന്ന സന്ദർഭങ്ങൾക്കും, ധനികന്മാരുടെ മനഃസ്ഥിതിക്കുമാകുന്നു. വിജയത്തിൽ ഇവരണ്ടും ഒഴിച്ചുകൂടാത്തവയാണെന്നാണു അദ്ദേഹത്തിൻെറ സിദ്ധാന്തം. ഈ രണ്ടുഗുണവുംകൊണ്ടാണു ഒരു പാവപ്പെട്ട ചെരുപ്പുകുത്തിയുടെ മകനായ "റാബിനോവിച്ചിനു" (Robinvitch) ഒരുവലിയ കുബേരനാകുന്നതിനും, നാലുവർഷക്കാലത്തിനുള്ളിൽ ഒന്നിലധികം ബാങ്കുകളുടെ ഡയറക്ടരാകുന്നതിനും ഇടയായതു്. അയാൾക്കു ഒരിക്കൽ എങ്ങനെയോ അഞ്ഞൂറുഡോളർ കിട്ടാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായി. ഇതു ചിലവാക്കി അമേരിക്കയിലെ കുബേരന്മാർ ധരിക്കുന്നമാതിരിയിലുള്ള ഉടുപ്പുകൾ തയ്പിച്ചു വേണ്ട ആഡംബരങ്ങളോടുകൂടി, ധനികന്മാർക്കുമാത്രം നിർദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരുവലിയ ഹോട്ടലിൻെറ മുൻവശത്തുചെന്നുനില്പായി. ആവഴി കടന്നുപോകുന്ന കോടീശ്വരന്മാരായ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർക്കു കച്ചവടസംബന്ധമായി പലതും സംസാരിക്കേണ്ടതായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു അങ്ങനെ പലരഹസ്യസംഭാഷണങ്ങളും ഈ വിദ്വാൻ ഒളിച്ചുനിന്നുകേട്ടു മററുള്ളവരോട്ടു പറയാറും പതിവുണ്ടായിരുന്നു. ഇങ്ങനെപറയുന്ന രഹസ്യവാർത്തകൾക്കു ഒരു പ്രത്യേകതേററം അയാൾ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. ഇത്തരത്തിൽ അയാൾക്കു പലകുബേരന്മാരുടെ സ്നേഹംസമ്പാദിക്കുന്നതിനും ധനികനായി ക്രമേണ അവരുടെയിടയിൽ ഒരുസ്ഥാനം പിടിക്കുന്നതിനുമിടയായി. വിജയം ലഭിക്കണമെന്നുദ്ദേശ്യമുള്ള ഒരാൾക്കു പ്രവൃത്തിസാമത്ഥ്യവും, ഉദ്ദേശസ്ഥിരതയും അത്യാവശ്യമാകുന്നു. ഉദ്ദേശ്യം ഉന്നതമാകാവുന്നതല്ല. ഏതുദ്ദേശ്യമായിരുന്നാലും അതുസുസ്ഥിരമായിരിക്കണമെന്നേയുള്ളു. അതുപോലെതന്നെ ആത്മവിശ്വാസവും, നിരാശയില്ലായ്മയും വിജയപ്രാപ്തിക്കു വളരെസഹായിക്കുന്ന ഗുണവിശേഷങ്ങളാണ്.

ധനതത്വശാസ്ത്രത്തിൽ സന്മാർഗ്ഗത്തിന്നു സ്ഥാനമില്ലെന്നുള്ളതു സാ

ധാരണജനങ്ങളിൽ അധികംപേരും അറിഞ്ഞിരിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഒരു ധനതത്വശാസ്ത്രജ്ഞന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽ എല്ലാത്തൊഴിലുകളും മാഹാത്മ്യമുള്ളവതന്നെ. ഇതുകൊണ്ടാണത്രെ തൊഴിലുകൾക്കൊന്നിനും ആക്ഷേപവും, അഭിമാനക്കുറവുമില്ലെന്നു പരക്കെ ജനങ്ങൾ പറഞ്ഞുകേൾക്കുന്നതു്. ധനതത്വസിദ്ധാന്തപ്രകാരം നോക്കുന്നപക്ഷം ലോകത്തു നീചമോ നിഷിദ്ധമോ ആയ യാതൊരുതൊഴിലും ഇല്ലെന്നു കാണാവുന്നതാണു്. ഈ തോതുവച്ചു നോക്കുന്നതായാൽ ആദായകരങ്ങളായ തൊഴിലുകൾക്കൊന്നിനും ആക്ഷേപമില്ലെന്നു കാണാവുന്നതാണു്. സന്മാർഗ്ഗത്തിനു ഹാനികരങ്ങളായ ചില തൊഴിലുകൾ നീചങ്ങളാണെന്നും അയവയെ എങ്ങനെഎങ്കിലും നിറുത്തണമെന്നും ചില സന്മാർഗ്ഗപ്രിയന്മാർ വാദിച്ചിട്ടും പ്രസ്തുതതൊഴിലുകൾ ജനങ്ങളുടെ സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠയെ എത്രതന്നെ ധ്വംസനംചെയ്തിട്ടും ആദായകരമായതിനാൽ അതൊഴിലിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവരെ ചില ഗവൎമ്മെന്റുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ പരമരഹസ്യം മേല്പറഞ്ഞതുതന്നെയാണു്. എക്സൈസ്, ഫിഷറിമുതലായ ഡിപ്പാർട്ടുമെണ്ടുകൾ സന്മാർഗ്ഗവിരുദ്ധങ്ങളാണെങ്കിലും അയവയെ ഗവൎമ്മെണ്ടുകൾ പോഷിപ്പിക്കുന്നതും ഈ ധനതത്വശാസ്ത്രത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയിട്ടാകുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ ധനതത്വവും, സന്മാർഗ്ഗനിഷ്ഠയുംതമ്മിൽ യാതൊരു അടുപ്പവുമില്ല. ജനങ്ങൾ തിങ്ങിപ്പാർക്കുന്ന മദ്രാസ്, ബോംബെ, കൽക്കട്ടാ, റങ്കൂൺ മുതലായ വലിയതുറമുഖങ്ങളിലും പട്ടണങ്ങളിലും, വ്യഭിചാരവൃത്തിയിലേർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സ്ത്രീകൾക്കു തങ്ങളുടെ തൊഴിൽ നിർവ്വിഘ്നം നടത്തിപ്പോരണമെങ്കിൽ ഗവൎമ്മെണ്ടിനോടു മുൻകൂട്ടി അപേക്ഷിച്ചു ഒരു ക്ലിപ്തതുകയുംകൊടുത്തു, ഇവിടങ്ങളിൽ വള്ളവും, വണ്ടിയും, ആണ്ടവസാനത്തിൽ പുത്തനായി പതിപ്പിക്കുംപോലെ, ലൈസൻസ് വാങ്ങിക്കൊള്ളണമെന്നു നിർബന്ധമുണ്ടു്. ചാരിത്രഭംഗത്തിനു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നവരേയും പ്രേരിപ്പിക്കുന്നവരേയും, ശിക്ഷാക്രമനിയമമനുസരിച്ചു ശിക്ഷിക്കുന്ന ഒരു ഗവൎമ്മെണ്ടുതന്നെ ഇപ്രകാരം പ്രത്യക്ഷത്തിൽ വ്യഭിചാരവൃത്തിക്കുത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതു സന്മാർഗ്ഗദൃഷ്ട്യാ ശരിയല്ലെങ്കിലും ധനതത്വസിദ്ധാന്തപ്രകാരം അതു സാധൂകരിക്കാവുന്ന ഒന്നാണു്. തിരുവിതാംകൂറിലെ നിയമസഭാഹാളിനകത്തും പുറത്തും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്ന മദ്യവർജ്ജനപ്രക്ഷോഭണങ്ങളിൽ ഗവൎമ്മെണ്ടു "കൊഞ്ഞണം" കുത്തിയതിന്റെ ഒക്കെ രഹസ്യവും ഇതുതന്നെയാണു്. അമേരിക്കയിലെ മദ്യവർജ്ജനത്തിനെല്ലാം കാരണഭൂതനായ "പുസിഫുട്ട് ജാൺസന്റെ" ഒററക്കണ്ണു ഇംഗ്ലണ്ടിൽവച്ചു അവിടത്തുകാർ എറിഞ്ഞുപൊട്ടിച്ചതിന്റെ പരമരഹസ്യം ഇതുതന്നെയാണോ എന്നുംകൂടി സംശയിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

അന്തസ്സിലും ആത്മാഭിമാനത്തോടുംകൂടി നടത്തിവരുന്ന ആദായകരമായ യാതൊരുതൊഴിലിനും ആക്ഷേപമില്ലെന്നാണു് ധനതത്വവേദികൾ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു്. എന്നാൽ ഈ ഭാരതഭൂമിയിൽ പുരാതനകാലംമുതൽക്കെ ഏതാനും തൊഴിലുകൾ നീചങ്ങളായി ഗണിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നുണ്ടു്. അത്തരം തൊഴിലുകളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവക്കു സാമുദായികസമത്വം നൽകിവരുന്നതുമില്ല. സക്കാരുദ്യോഗസ്ഥൻ മൊത്തക്കച്ചവടക്കാരനേയും, മൊത്തക്കച്ചവടക്കാരൻ ചില്ലറക്കച്ചവടക്കാരനേയും, അയാൾ തൊഴിലാളിയേയും, തൊഴിലാളി കൂലിക്കാരനേയും കുറഞ്ഞവനാണെന്നും, നീചനാണെന്നും സങ്കല്പി

ച്ചു വരുന്നുണ്ട്. പ്രതാപവും പ്രാബല്യവുമുള്ള ഒരു വലിയ ഗവർമ്മേണ്ടുദ്യോഗസ്ഥന്റെ ഭാവം താൻ ഇവരെയെല്ലാവരെക്കാൾ കൂടിയവനെന്നാണ്. ഇതിന്റെയൊക്കെ അർത്ഥമെന്തു്? ഓരോരുത്തരും യഥാശക്തി വേലചെയ്യുന്നു. തൊഴിലിനു ജാതിയോ സമുദായമോ മതമോ ഒന്നുമില്ല. തൊഴിൽ തൊഴിലും മനുഷ്യൻ മനുഷ്യനുമാണത്രേ. ഓരോരുവന്റെയും ഉയർച്ചതാഴ്ചകൾ നിർണ്ണയിക്കേണ്ടതു് തൊഴില്കൊണ്ടല്ല. തൊഴിലിനെ അക്കാര്യത്തിൽ ഒരു മാനദണ്ഡമായി ഒരുകാലത്തും എടുക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. അമേരിക്കയിലെ ന്യൂയാക്കുപട്ടണത്തിൽ "പ്ലാസാ" എന്ന ഹോട്ടലിലെ കുശിനിവേലക്കാരൻ ഒരു കോടീശ്വരനായിത്തീർന്നു. എന്നിട്ടും അയാളുടെ പഴയ തൊഴിൽ വിട്ടില്ലത്രേ. അയാൾ രാവിലെ ഒരു മോട്ടാർകാറിൽ വന്നു തന്റെ പതിവുജോലികളെല്ലാം ചെയ്യുതുകൂടാതെ മറ്റുള്ള കൂലിക്കാരെപ്പോലെ തന്നത്താനെ വലിയ പെട്ടികളുംമറ്റും ചുമലിൽവഹിച്ചുകൊണ്ടു ഹോട്ടലിനു അകത്തും പുറത്തും പൊയ്ക്കൊണ്ടുമിരുന്നിരുന്നു. അയാൾ വലിയ ഒരു കുബേരനായിട്ടും ചിലക്കുണ്ടാകാറുള്ളതുപോലെ തന്റെനിത്യത്തൊഴിൽചെയ്യുന്ന കാര്യത്തിൽ യാതൊരാക്ഷേപവും തോന്നിയിരുന്നില്ല. എന്നുതന്നെയല്ല കൂലിക്കാരോടും കുബേരന്മാരോടും ഒരുപോലെ ഒന്നിച്ചു ഒരേമേശയ്ക്കുചുറ്റുമിരുന്നു ആഹാരംകഴിക്കുന്നതിൽ യാതൊരു മടിയും കാണിച്ചിട്ടുമില്ല. പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ ഇതൊക്കെ നടക്കും. പക്ഷേ നമ്മുടെ ജന്മഭൂമിയിൽ ഇക്കാര്യം ശബ്ദിച്ചേക്കൂടാ. അവിടങ്ങളിലെ പരിതഃസ്ഥിതികൾ അത്തരംജീവിതത്തിനനുകൂലിച്ചവയാണ്. എന്നാൽ പൂർവികന്മാരുടെ നിഴലുകളിൽക്കൂടി മാത്രമേ സഞ്ചരിക്കയുള്ളുവെന്നും, അവരുടെ ശ്രുതിസ്മൃതികളെ മാത്രമേ വള്ളിയും, പുള്ളിയും തെറ്റാതെ അനുഷ്ഠിക്കയുള്ളൂ എന്നും ശഠിക്കുന്നവരാണ് നമ്മുടെകൂട്ടത്തിലധികമുള്ളതെങ്കിലും, അവരൊക്കെ ഇന്നു പാശ്ചാത്യലോകത്തിന്റെ അടിമകളാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥംകൂടി ഓർക്കേണ്ടതാണ്. സാമ്പത്തികവിഷയത്തിലും മറ്റുസംഗതികളിലെപ്പോലെ പാശ്ചാത്യർ നമ്മെ വളരെക്കാലംമുൻപുതന്നെ കീഴടക്കിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ചില തൊഴിലുകൾ നിഷിദ്ധങ്ങളാണെന്നും അവയിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നവർ നീചന്മാരാണെന്നുംമറ്റുമുള്ള സങ്കല്പങ്ങൾ ഏതു കാലത്താണോ പ്രബലപ്പെട്ടുവാൻ തുടങ്ങിയതു് അന്നുമുതൽ അധഃപതനത്തിന്റെ ലക്ഷണങ്ങളും കണ്ടുതുടങ്ങി. ഇങ്ങനെയെല്ലാമാണെങ്കിലും ഒരുകാലത്തു ഭൂലോകത്തിൽ ആദ്ധ്യാത്മഗുരുസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന ഭാരതഭൂമിയിൽ തൊഴിലുകൾക്കു ഉച്ചനീചത്വങ്ങൾ കല്പിച്ചിരുന്നതിൽ അതിശയിക്കാനില്ല. അക്കാലങ്ങളിൽ അപൂർവം ചില അനുഗൃഹീതരുടെ ആജ്ഞകളെ അതിലംഘിച്ചു പ്രവർത്തിക്കാൻ തക്ക ധൈര്യം സാമാന്യജനങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. മാമൂൽപ്രിയന്മാരായ ഭാരതീയർ പരിഷ്കൃതങ്ങളും കാലോചിതങ്ങളുമായ പദ്ധതികളെക്കണ്ടുപിടിച്ചു് തങ്ങളുടെ ജീവിതരീതികളെ ക്രമപ്പെടുത്തി വിജയംസമ്പാദിക്കുന്നതിൽ വൈമനസ്യംകാണിച്ചതിനാലുള്ള ഫലം നാമെല്ലാം ഏറെക്കുറെ അനുഭവിച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഈ ഫലംതന്നെ ഇനി എത്ര തലമുറക്കൂടി നീണ്ടുനിൽക്കുമെന്ന് അറിവാൻ തരമില്ല.

തങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ വിജയംലഭിച്ചിട്ടുള്ള മഹാന്മാരുടേയും മഹതികളുടേയും ചരിത്രങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചുവായിക്കുന്നവർക്ക് പല നല്ലകാര്യങ്ങ

ളും ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയും. ഒരാളുടെ ജീവിതവിജയത്തിനാവശ്യമുള്ള മററുസംഗതികൾക്കുപുറമെ അനുകൂലങ്ങളായ പരിതസ്ഥിതികളും, നല്ല സന്ദർഭങ്ങളും അത്യന്താപേക്ഷിതങ്ങളാണ്. മേല്പറഞ്ഞ എല്ലാക്കാര്യങ്ങളും ഒത്തുവന്നാൽ മാത്രമേ വിജയംകിട്ടുകയുള്ളു എന്നില്ല. ഇവയിൽ ഏതിന്റെ എങ്കിലും ഒന്നിന്റെ ബലമായ സഹായംകൊണ്ടുമാത്രം ചിലപ്പോൾ വിജയം സിദ്ധിച്ചു എന്നുവന്നേക്കാം. ഏതായാലും ജീവിതത്തിൽ വിജയംവേണമെന്നാശിക്കുന്നവർ, തങ്ങൾ ഏറെറടുത്തിരിക്കുന്ന തൊഴിലിനെപ്പററി നല്ല ജ്ഞാനവും, നോട്ടവും, വിജയികളായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള മററുമഹാന്മാരെപ്പററി സൂക്ഷ്മമായ അറിവും ഉണ്ടായിരുന്നാൽ തങ്ങളും കാലാന്തരത്തിൽ വിജയികളാകുമെന്നും, അപ്പോൾ ഇഹലോകജീവിതം ഒരു ഭാരമായി തോന്നുന്നതല്ലെന്നുംമാത്രം തൽക്കാലം പറഞ്ഞവസാനിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

---

* മഗധയിൽ ബുദ്ധമുനി.

(മഹാകവി എൻ കുമാരനാശാൻ.)

ഇങ്ങനെ ബഹുജന്മാർജ്ജിതമൈത്രിസംസ്കാര
തുംഗതയാൻ സാക്ഷാൽ സിദ്ധാർത്ഥൻ തിരുവടി
കരുണാമസൃണമാമുപദേശത്താൽ ക്രൂര-
സുരയജ്ഞവും ജന്തുഹിംസയും നിരോധിച്ചു
മഹനീയമാകുമബ് ഭിക്ഷുവര്യനെപ്പിന്നെ
ബഹുമാനിച്ചുമ്പൊടു പൂജിച്ചു ബിംബിസാരൻ;
തന്നുടു നഗരത്തിൽ തന്നെ വിശ്രമിപ്പാനാ-
യനാഥനോടു പാരമർത്ഥിച്ചുതെന്നുമല്ല
അലിവാൻ കോമളമൂർത്തിയെനോക്കി നൃപൻ
പലവട്ടവുമരുൾ ചെയ്തു, "ഹാ മഹാഭാഗ!
ഉററൊരു രാജഭോഗോചിതമാമിപ്പൂമെയ്യിൽ
പററുകില്ലല്ലോ വെറും പഷ്ണിയും വ്രതങ്ങളും
സങ്കടം മങ്ങിപ്പിച്ചു ചട്ടിയേന്തുന്നുവല്ലോ
ചെങ്കോലു ധരിക്കുവാൻ ജനിച്ച കയ്യിൽ ശ്രീമൻ;
വിജ്ഞാനനിധേ! ഭവാനിങ്ങു താൻ പ്രസാദത്താ-
ലജ്ഞരാം പ്രജകൾക്കുമെനിക്കുമിതുൾനീക്കാൻ.
പതിവായ് പ്പാർത്തീടുകിൽ ഭാഗ്യത്താൽ ലഭിച്ചൊരു
പുതിയ ചന്ദ്രനെന്നു കൊണ്ടാടുമല്ലോ ഞങ്ങൾ
എന്നൊടൊന്നിച്ചങ്ങയ്ക്കെൻ രമ്യമാമരമന
തന്നിലാണിഷ്ടമെങ്കിൽ സൈ്വരമായതിൽ മേവാം.

---

* പല്ലനത്തോട്ടിലെ ഭയങ്കരസംഭവസമയത്തിൽ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന നോട്ടുബുക്കിൽ ബുദ്ധചരിതത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗമായി എഴുതിയിരുന്നതു്. സേ. പ

എനിക്കശേഷം വിഭോ മഗധരാജ്യമാളാൻ
നിനയ്ക്കു കുമാരന്മാർ താനുമില്ലുണ്ടാകയാൽ
വിഭവമെല്ലാമാർന്നു സുഖമായങ്ങേയ്ക്കൊരു
സുഭഗയായ രാജപുത്രിയെ വേട്ടു വാഴാം
ഭഗവാനരുൾചെയ്തു സസ്മിതം മഹാനായ
മഗധമഹീപതേ, മോഹമില്ലിനിക്കതിൽ
വിപുലസമ്പത്തോട്ടു മൊരു രാജ്യത്തിലൊരു
നൃപനന്ദനനായ് ഞാൻ ജനിച്ചുവളർന്നു ഞാൻ
യൌവ്വനമാർന്നു സർവ്വഭോഗവും ഭുജിച്ചൊരു
നിർവ്വൃതി കാണാതൊക്കെ വെറുത്തു വെടിഞ്ഞുടൻ
സത്യമാം ബോധംതേടി യിപ്പോൾ ഞാനുഴലുന്നു
സിദ്ധിക്കുമെനിക്കതു നിശ്ചയം വൈകാതെതാൻ
ആകയാലതു വെടിഞ്ഞു കൃതാർത്ഥനായ് മിഥ്യ
ഭോഗമാർഗ്ഗത്തിലിനി പോകില്ല മടങ്ങി ഞാൻ
അമരാവതിയിലെ വൈജയന്തിമേൽ വാഴ്വാ
നമർത്ത്യസുന്ദരിമാർ കനിഞ്ഞു വിളിച്ചാലും
സർവ്വജന്തുക്കൾക്കുമായ് സംസാരക്ലേശമററ
നിർവ്വാണമഹാരാജ്യം നിർമ്മിപ്പാൻ യതിപ്പൂ ഞാൻ
അതുനിർവ്വഹിക്കാതെ ശാന്തിയില്ലെനിക്കുള്ളി
ലതിനാലിന്നുതന്നെ യിദ്ദിക്കു വിട്ടു വിഭോ!
അനഘനിരഞ്ജനാ തീരദേശത്തിൽ നീല
വനരാജികളാർന്ന ഗയയിൽപ്പോകുന്നു ഞാൻ
അവിടെവച്ചുണ്ടാകുമെനിക്കു ബോധോദയ
മവിശങ്കിതമെന്നു തോന്നുന്നു മഹാമതേ!
ഇവിടങ്ങളിൽ മേവും ഋഷിമാർ തമ്മിൽനിന്നു
മവരഭ്യസിക്കുന്ന നിഗമങ്ങളിൽ നിന്നും
വിവിധനിഷ്ഠകളിൽ കർശിച്ചിന്ദ്രിയങ്ങളെ
വിവശമാക്കും തപഃക്ലേശങ്ങളൊന്നിൽനിന്നും
എന്മനക്കാമ്പിന്നഭിമതമായ് തോന്നീട്ടുമ
സമ്യക് സംബുദ്ധഭാവം സംഭാവ്യമല്ല ധീമൻ
ഇമ്മഹാമനോരഥം സാധിക്കിൽ ധന്യനായ് ഞാൻ
നിർമ്മലമതേ! നൂനം മടങ്ങിവരാമല്ലോ
മുഖ്യമായ് ഭവാന്റെയീ സ്നേഹനിർഭരമായ
സഖ്യത്തെ യഥോചിതം പ്രത്യഭിനന്ദിക്കുവാൻ
എന്നോതി വിടവഴങ്ങീടുമാ യസാമാന്യവന്ദ്യനാം
ഭിക്ഷുവിന്റെ പാദപങ്കജങ്ങളിൽ
മൂന്നുരുവലംവച്ചു വീണുവന്ദിച്ചു നൃപൻ
താണുനിന്നമ്പിൽ യാത്രാമംഗളമാശംസിച്ചു.

പ്രാസം.

(കൊല്ലൂർ എൻ. ചന്ദ്രശേഖരൻപിള്ള ബി. ഏ.)

ഭാഷാസാഹിത്യപ്രണയികളുടെ ശ്രദ്ധയെ ശക്തിയുക്തം ആകർഷിക്കുന്നകാവ്യകരുക്കളിൽ ഒന്നു് പ്രാസമാണല്ലോ. ഈ വിഷയത്തെപ്പററിപലപ്പോഴും ഞാൻയഥാശക്തി ചിന്തിക്കാറുപതിവുണ്ടു്. കുറേക്കാലത്തിനുമുൻപേ കേരളത്തിൽ ഒരു പ്രാസകോലാഹലമഹായുദ്ധം നടന്ന സംഗതിയുംസ്മൃതിദർപ്പണത്തിൽനിന്നും മാഞ്ഞുപോയിട്ടില്ല. രാജരാജവർമ്മപ്രസ്ഥാനവും, കേരളവർമ്മപ്രസ്ഥാനവും, ഇവയെത്തുടൎന്നുണ്ടായ സാഹിത്യസംരംഭവും, പ്രാസംഎന്ന വിഷയത്തിൻെറ നാനാമുഖങ്ങളെസാഹിത്യവിദ്യാൎത്ഥികൾക്കു മനസ്സിലാക്കുവാൻ വളരെ സഹായിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈ പ്രാസപ്രക്ഷോഭനത്തിനുശേഷം ഭാഷാസാഹിത്യകാവ്യരീതിക്കു ചിന്തനീയമായ പല ഭാവഭേദങ്ങളും സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും മലയാളികൾക്കു അറിയാവുന്നതാകുന്നു. കേരളത്തിൽ ഇന്നു് കവിയശഃപ്രാൎത്ഥികൾ ഒട്ടുവളരെയുണ്ടു്. ഇവരുടെ ശ്രദ്ധയെ ഒരിക്കൽക്കൂടി പ്രാസംഎന്ന കാവ്യകരുവിലേക്കു് ആകർഷിച്ചു് ഗുണോന്മുഖമായ ഒരു വാദപ്രതിവാദം നടത്തിയാൽ മലയാളഭാഷാസാഹിത്യത്തിനു് അടുത്തഭാവിയിൽ സ്പൃഹണീയമായ പല മാററങ്ങളും ഗണനീയമായ അഭിവൃദ്ധിയും ഉണ്ടാകാൻ തരമുണ്ടെന്നുള്ള വിശ്വാസം ഉള്ളതുകൊണ്ടാണു് ഈ ഉപന്യാസരചനയ്ക്കു് ഞാനിപ്പോൾ ഒരുങ്ങുന്നതു്.

വായനക്കാരെ! സ്വതന്ത്രചിന്താതല്പരതയോടും, നിൎമ്മത്സരബുദ്ധിയോടുംകൂടി ഈ ലേഖനം വായിക്കുവാനപേക്ഷ. സാഹിത്യത്തിന്നലങ്കാരം ശബ്ദാൎത്ഥങ്ങൾതന്നെ. സാഹിത്യത്തിൻെറ ജീവകേന്ദ്രം രസമാണല്ലോ. രസമെന്നുവെച്ചാൽ, ഹൃദയസിരകളെ തട്ടിയുണൎത്തി കാവ്യാനന്ദസിന്ധുവിൽ മനുഷ്യരെ ലയിപ്പിക്കുവാൻ കവിതയ്ക്കുള്ള ദിവ്യശക്തി എന്നാണു് അനുഭവജ്ഞന്മാരായ സഹൃദയന്മാരുടെ മതം. സാഹിത്യവിദ്യാൎത്ഥികൾ ഈ വസ്തുത പൂൎണ്ണമായി ഗ്രഹിച്ചിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

മനുഷ്യനെരസിപ്പിക്കുക എന്നുള്ളതുതന്നെയാണു് എല്ലാ ലളിതകലകളുടേയും മുഖ്യോദ്ദേശ്യവും പ്രയോജനവും. സ്വരംകൊണ്ടു സംഗീതവും, അൎത്ഥംകൊണ്ടു് സാഹിത്യവും, വൎണ്ണം (ഛായം)കൊണ്ടു് ചിത്രമെഴുത്തും മനുഷ്യഹൃദയത്തെ ആനന്ദാബ്ധിയിൽ നിമജ്ജനംചെയ്യിക്കുന്നു. സ്വരാൎത്ഥവൎണ്ണങ്ങളുടെ, ഓരോന്നിൻേറയും, മധുരഭൂയിഷ്ഠമായ സമ്മേളനംകൊണ്ടു് മൂൎത്തങ്ങളും അമൂൎത്തങ്ങളുമായ പദാൎത്ഥസംഗതികളുടെ പ്രത്യക്ഷവും പരോക്ഷവുമായ സൌന്ദൎയ്യപ്രദൎശനംചെയ്തു ആഹ്ലാദാനുഭൂതിയുണ്ടാക്കിത്തീൎക്കുകയാണു് സംഗീതം, സാഹിത്യം, ചിത്രമെഴുത്തു് ഇവയുടെ മുറയ്ക്കുള്ള ഉദ്ദേശ്യപ്രയോജനങ്ങൾ. സ്വരാത്മകമായ ആനന്ദപ്രദായിനി ആകകൊണ്ടാണു് സംഗീതം "അപാദമധുര"മാണെന്നു് വിജ്ഞന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതു്. കേ

വലം സ്വരമാധുര്യവിശേഷംകൊണ്ടു് ഹൃദയസിരകളെ ഉണർത്തി ആനന്ദിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണു് "പശുവും പാമ്പും പാട്ടിൽഗുണമറിയു"ന്നതു്.

സാഹിത്യം അർത്ഥാത്മകമാണു്. അതുകൊണ്ടാണു് സാഹിത്യം "ആലോചനാമൃത"മെന്നു വിദ്വാന്മാർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു്. അർത്ഥയുക്തമായ സാഹിത്യത്തിനു് ആലോചനാശക്തിയില്ലാത്ത മൃഗങ്ങളെ ആകർഷിക്കാൻ കഴിയുകയില്ല. ഇക്കാര്യം കൊണ്ടാണു് സാഹിത്യരസത്തെ അനുഭവിച്ചു രസിക്കുന്നതിനു ഒട്ടധികം ആളുകൾക്കു അസാദ്ധ്യമായിരിക്കുന്നതു്. സാഹിത്യരസാസ്വാദനത്തിനു് പ്രത്യേകിച്ചൊരു സംസ്കാരവിശേഷവും, അഭ്യാസനിപുണതയും അത്യന്താപേക്ഷിതമാണു്. മേൽപ്രസ്താവിച്ച സംഗതികളിൽനിന്നും ഒരുകാര്യം അസന്ദിഗ്ദ്ധമായി നാം ഗ്രഹിക്കണം. രസാത്മകമായ സാഹിത്യത്തിനു അവലംബം അർത്ഥമാണു്. അതിനാൽ അർത്ഥാലങ്കാരമാണു് കാവ്യത്തിനു് സർവ്വോപരി ആവശ്യമായിട്ടുള്ളതു്. അർത്ഥാലങ്കാരത്തോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തിയാൽ സാഹിത്യത്തിൽ ശബ്ദാലങ്കാരത്തിനു വളരെ താണ ഒരു സ്ഥാനം നൽകുന്നതിനു മാത്രമേ തരംകാണുന്നുള്ളു. അതിനാൽ ശബ്ദഭംഗിക്കുവേണ്ടി കവിതയിൽ അർത്ഥഭംഗിയെ ഒരിക്കലും ബലികൊടുക്കാവുന്നതല്ല. ഉപരിയായ ഒരു കാര്യസാദ്ധ്യത്തിനുവേണ്ടിയാണല്ലോ നാം എന്തിനെഎങ്കിലും ബലിപീഠത്തിൽ അർപ്പിക്കേണ്ടതു്. "സർവ്വവുമുപേക്ഷിച്ചു മാത്മാവെ രക്ഷിക്കണം" എന്നു മഹാനായ വിദുരർ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതുപോലെ സാഹിത്യത്തിൽ "സർവ്വവുമുപേക്ഷിച്ചുമർത്ഥത്തെ രക്ഷിക്കണം" എന്നൊരുനിയമം ഏർപ്പെടുത്തിയാലും അതു അസ്ഥാനത്തിലായിപ്പോയി എന്നുവരുന്നതല്ല. നിസ്സാരമായപ്രാസബന്ധിക്കുവേണ്ടി കൊള്ളാവുന്ന പല കവികളുംകൂടി സർവ്വപ്രധാനമായ അർത്ഥത്തെബലികഴിക്കുന്നതു കൊണ്ടാണു് കവിതയിൽ ശബ്ദാർത്ഥാലംകാരങ്ങളുടെ സ്ഥാനഭേദങ്ങളെപ്പററിഇത്രയും ഉപന്യസിക്കേണ്ടിവന്നുപോയതു്.

ഇനി പ്രാസത്തിൻെറ സ്വഭാവത്തെപ്പററി അല്പം ചിന്തിക്കുകതന്നെ. ശബ്ദാലങ്കാരത്തിൻെറ ജീവനാഡി പ്രാസമല്ലാതെ മററൊന്നുമല്ല. ഈ പ്രാസം ദ്രാവിഡരുടെ പൊതു സ്വത്താണു്. ദ്രാവിഡകുടുംബത്തിലെഒരു പ്രധാനശാഖയായ മലയാളികൾ കുടുംബഭാഗകാലത്തുതന്നെ അവരുടെ ഭാഗം പ്രാസവസ്തു കൈവശപ്പെടുത്തി. അനേകതരം പ്രാസങ്ങളുള്ളവയിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തെയാണു ദ്രാവിഡർ സിംഹാസനാരോഹണം ചെയ്യിച്ചു ചക്രവർത്തിപദത്തിൽ വെച്ചാരാധിച്ചുപോന്നതു്. ദ്രാവിഡഭാഷയുടെ മററൊരു പ്രധാനശാഖയായ തമിഴിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം സജാതീയംകൂടിയായിരിക്കണമെന്നു പണ്ടേതന്നെ ഒരു പ്രത്യേക നിർബ്ബന്ധംകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതുപോലെ തോന്നുന്നു. എന്നാൽ മരുമക്കത്തായികളായ മലയാളികൾ, മക്കത്തായികളായ തമിഴരെപ്പോലെ സജാതീയപ്രാസഭ്രാന്തന്മാരായിത്തീർന്നിരുന്നില്ല. "വള്ളിയും പുള്ളിയു"മൊത്തില്ലെങ്കിലും, സാമാന്യം ഒരു ജാതിയിലുൾപ്പെട്ട അക്ഷരങ്ങൾ പ്രയോഗിച്ചാലും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസഭംഗി ലഭിച്ചു എന്നു മലയാളികൾ വിചാരിച്ചാശ്വസിച്ചുപോന്നു.

"അ"സ്തു"നെയെൻ ഭ്രാതാവിനെ വ-
നമതിലാക്കി മഹീപരിപാലനംചെയ്വാൻ
ധീ"ര"തയോടു നിനച്ചേനാകിൽ ചെമ്മേ
വൃകെരിനരകത്തിലൊഞാൻ"

പ്രാചീനന്മാരായ മലയാളകവികൾ ഈവിധമുള്ള ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷമാത്രമെ ആചരിച്ചുപോന്നിരുന്നുള്ളു.

ഇങ്ങനെ കുടുംബഭാഗത്തിൽനിന്നും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസഭൂഷണം ലഭിച്ചുകൊണ്ടു വിഹരിച്ച കൈരളി സംസ്കൃതഭർത്താവോടുകൂടി സഹവസിച്ചുതുടങ്ങി. ഭർത്താവു ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസവിഹീനൻ ആയിരുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം യമകപ്രാസധരനായ വീരനാണ്. കൈരളി ഈ പുതിയ പ്രാസാലങ്കാരവും കൈക്കൊള്ളുന്നതിനു മടിച്ചില്ല. എന്തിനേറെപ്പറയുന്നു; കൈരളിയണിയാത്ത പ്രാസാഭരണങ്ങൾ ഇന്നു മറ്റേതൊരു ഭാഷായോഷയാണണിയുന്നതു്? ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം, യമകപ്രാസം, അനുപ്രാസം, അന്ത്യപ്രാസം, ആംഗ്ലേയപ്രാസം, പ്രഥമാക്ഷരപ്രാസം എന്നു വേണ്ട "സർവ്വാക്ഷരപ്രാസങ്ങളും"കൊണ്ടു കൈരളി അലംകൃതമാകയൊ, അലങ്കോലപ്പെടുകയോ ചെയ്തിരിക്കുന്നു. "സർവ്വാക്ഷരപ്രാസ"യുക്തയായ കൈരളിയെ കാണുമ്പോൾ ചില്ലട പോലെ സുഷിരനിവഹഭൂയിഷ്ഠമായ ചില പാണ്ടിസ്ത്രീകളുടെ കാതിന്റെ സ്വരൂപമാണ് എനിക്കു് ഓർമ്മവരുന്നതു്. ഇത്തരം കവിതകൾ കാണുമ്പോൾ,

"വണ്ടിപ്പാട്ടാൽ മനമുഴറിടുംകാതരെ! കൈരളീ! നീ!
പാണ്ടിസ്ത്രീണാംമണികൾചെവിപോൽ സൽകൃതാലംകൃതാ നീ"

എന്നു് സന്ദർഭത്തിനൊത്ത മണിപ്രവാളശ്ലോകശകലം ഞാനും മൂളിപ്പോകുന്നു. ഇങ്ങിനെയുള്ള പ്രാസബാഹുളമൊന്നുംകൊണ്ടുപോരാഞ്ഞിട്ടെന്നപോലെ മഹാ കാവ്യപിതാക്കന്മാരായ പല മഹാ കവികളും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷയിൽ സജാതീയനിഷ്ഠ കൂടി വെച്ചപ്പോൾ കള്ളുകുടിച്ച കുരങ്ങനു തേളുകടിയും ഭൂതസഞ്ചാരവുമുണ്ടായ കഥയിലെന്നോണം കൈരളി വിഭ്രമവിഹ്വലയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ പ്രാസഭൂതത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചു് അതിന്റെ രഹസ്യം ആരായ്കതന്നെ. സാഹിത്യത്തിന് അതിപ്രധാനം അർത്ഥാലങ്കാരമാണു്. അർത്ഥാലങ്കാരസിദ്ധിയുണ്ടായതിനുശേഷം മാത്രമേ ശബ്ദാലങ്കാരദീക്ഷ ആചരിക്കാവൂ. സാഹിത്യരസികന്മാർക്ക് അവരുടെ ലളിതകലയ്ക്കനുരൂപമായ ശബ്ദസുഖം മാത്രമേ കവിതയിൽനിന്നു ലഭിക്കണമെന്നു് ആശിക്കുവാൻ അവകാശമുള്ളു. അതിൽ കൂടുതൽ ശബ്ദസുഖം ലഭിക്കണമെങ്കിൽ അവർ സംഗീതസരസ്വതിയെ അന്വേഷിച്ചു പുറപ്പെടണം. സാഹിത്യം സംഗീതമല്ലെന്നു് അവർ ഓർമ്മിക്കണം. സംഗീതത്തിൽ സാഹിത്യാംശമുള്ളതുപോലെ മാത്രമെ, സാഹിത്യത്തിൽ സംഗീതാംശമുള്ളു. ഒന്നിനെ മറ്റൊന്നായി തെറ്റിദ്ധരിച്ചു കുഴങ്ങാൻ അവകാശമില്ല. സംഗീതം സംഗീതംതന്നെ. സാഹിത്യം സാഹിത്യംതന്നെ. ഒന്നു മറ്റൊന്നായിത്തീരുകയില്ല. രണ്ടും ഭിന്നങ്ങളായ ഉപാധികൾ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ടു ഹൃദയത്തെ

ആനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുഴുകിക്കുന്നു. രണ്ടിന്റേയും അവസാനഫലം ഒന്നുതന്നെയെങ്കിലും, പ്രകൃതിയും, ക്രിയാപദ്ധതിയും പരസ്പരം ഭിന്നങ്ങളാണു്.

സംഗീതശാസ്ത്രത്തിൽ ഞാൻ വെറും അജ്ഞനാണു്. എന്നാലും ഒരേസ്വരത്തെ ഒന്നിലധികം പ്രാവശ്യം ആവൎത്തിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം സംഗീതഭംഗി ഉണ്ടാകുന്നതായി എനിക്കനുഭവപ്പെടുന്നില്ല. അപഗ്രഥനത്തിനു മിക്കവാറും വശപ്പെടാത്ത ഒരു ദിവ്യശക്തിയാണു് സംഗീതത്തിനുള്ളതെന്നു പലപ്പോഴും ഞാൻ അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. സപ്തസ്വരങ്ങൾതന്നെ ഗായകകണ്ഠത്തിൽനിന്നും പുറത്തുപ്രവഹിക്കുമ്പോൾ എത്രമധുരമായിരിക്കുന്നു! സപ്തസ്വരങ്ങൾക്കു അതിസൂക്ഷ്മമായ അനുയോജ്യതയുണ്ടു്. അതുകൊണ്ടാണു് അവ പാടിക്കേൾക്കുമ്പോൾ അതിമധുരമായിത്തോന്നുന്നതു്. സാഹിത്യശാസ്ത്രമനുസരിച്ചു് സപ്തസ്വരങ്ങൾക്കു പ്രാസമശേഷമില്ല. എന്നാൽ അവയ്ക്കു പരസ്പരം അതിസൂക്ഷ്മമായ യഥാൎത്ഥപ്രാസം (അനുയോജ്യത) ഉണ്ടെന്നു നാം അനുഭവംകൊണ്ടറിയുന്നു. ഈ സംഗതി നാം കൂടുതലായി ഓൎമ്മിക്കേണ്ടതു് സാഹിത്യവ്യവഹാരം ചെയ്യുമ്പോഴാണു്. പ്രാസം ഉണ്ടായിരുന്നാലും ഒട്ടും ശബ്ദഭംഗിയില്ലാത്ത കവിത ഉണ്ടെന്നു എനിക്കു പലപ്പോഴും അനുഭവപ്പെടാറുണ്ടു്.

"കൊല്ലംകണ്ടാലൊരുവന്നവിടെത്തന്നെപാൎക്കാൻകൊതിച്ചി-
ട്ടില്ലംവേണ്ടെന്നതുകരുതുമെന്നുള്ള ചൊല്ലുള്ളതത്രേ;
കൊല്ലംതോറുംപലപലപരിഷ്കാരമേറ്റപ്പുരംകേ-
ളുല്ലംഘിക്കുന്നഹഹവിഭവംകൊണ്ടുതാൻരാജധാനീം."—ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പ്രാസദീക്ഷയുണ്ടെങ്കിലും അന്തസ്സാരവിഹീനമായ ആശയവും, ശുഷ്കപദപ്രയോഗവും, വ്യവഹാരഗദ്യചിന്താരീതിയുംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാൽ ഇതിലെ ശബ്ദഭംഗി എനിക്കനുഭവപ്പെടുന്നില്ല. നേരെമറിച്ചു് പ്രാസദീക്ഷകളില്ലാത്ത കവിതകൾക്കു ധാരാളം ശബ്ദമധുരിമ ഉള്ളതായും ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടു്.

"ചെമിതിനുതുനിഞ്ഞതിന്റെശേഷം
സ്വയമിവർനട്ടമരങ്ങളിന്നുകായ്ച്ചു;
സഖിയുടയമനോരഥത്തിനോഹോ!
ഹത!മുതൽനാമ്പുമിനിക്കുരുത്തതില്ല."

ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസാദികളില്ലെങ്കിലും മേലുദ്ധരിച്ച ശ്ലോകത്തിൽ ഒരു സാഹിത്യകാരനു സാഹിത്യത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കാനവകാശമുള്ള ശബ്ദഭംഗി ലഭിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണു് എന്റെ വിശ്വാസം. ഇവിടെ ഒരു സംഗതി എടുത്തുപറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതത്തിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷയില്ലെന്നു മുമ്പേതന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ സ്ഥിതിക്കു കൈരളി സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചപ്പോൾ കുടുംബസിദ്ധമായ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തെ ഭൎത്തൃത്തവസ്ഥയിലും പ്രവേശിപ്പിച്ചതു കുറെ സാഹസമായിപ്പോയി. അതിനാൽ സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം മലയാളികൾ കാണിക്കുന്ന കോലാഹലം വെറും ഭ്രാന്തുമാത്രമാണെന്നാണു് എനിക്കു തോന്നുന്നതു്. ചെറി

ന സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ എഴുതുന്ന മലയാളശ്ലോകങ്ങളിൽ ദ്വിതീയാക്ഷര പ്രാസദീക്ഷ ഭംഗിയായി നിർവഹിച്ചാൽ ശബ്ദസുഖം ലഭിച്ചുഎന്നുവരും.

"മലയുംശിലയുംമരങ്ങൾകാറേ-
റവുലയുന്നോരരാലിയും,സുഗന്ധപൂരം
കലരുംമലരിൻവിലാസവും,ശ്രീ
പുലരുംചോലകളുംവിളങ്ങിപാരം."

ഈ ശ്ലോകത്തിൽനിന്നും ലഭിക്കുന്ന കമനീയമായ ശബ്ദഭംഗി വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസംകൊണ്ടുണ്ടായിട്ടുള്ളതല്ലെന്നു സാഹിത്യരസികന്മാരെ പറഞ്ഞറിയിക്കേണ്ട അവശ്യമില്ലല്ലൊ.

"ചേരുന്നസിംഹമയിസിംഹകടിപ്രദേശെ!
നീരുള്ളനീരദഗജങ്ങൾനശിച്ചിടുന്നു
താരങ്ങളെന്നുപറയുംമണിമൌക്തികങ്ങൾ
പാരാതനേകദിശിചെന്നുവിളങ്ങിടുന്നു,"

എന്നശ്ലോകത്തിലെ ശബ്ദഭംഗിക്കു ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം എത്രത്തോളം ഉതകുന്നു എന്നുവായനക്കാർതന്നെ തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കൊൾവിൻ. പൂർവാർദ്ധവും, ഉത്തരാർദ്ധവും സ്വതന്ത്രങ്ങളായ രണ്ടുപരിപൂർണ്ണവാചകങ്ങൾ ആണെല്ലോ. അവയുടെ സാഹോദര്യം ഉത്തരധ്രുവത്തിനും ദക്ഷിണധ്രുവത്തിനും തമ്മിലുള്ളതുപോലെതന്നെ. ഈ ഘട്ടത്തിലും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസാസ്വാദനത്തിനു കഴിയുന്ന സാഹിത്യരസികനോടു എനിക്കൊന്നും പറയാനില്ല. ഇത്രയും പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു മേൽ ഉദ്ധരിച്ച ശ്ലോകത്തിനു ശബ്ദഭംഗിയില്ല എന്നുഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതായി വായനക്കാർ ധരിക്കരുതു്. സാഹിത്യത്തിനു വേണ്ടുന്ന ശബ്ദഭംഗി ഈ ശ്ലോകത്തിൽഉണ്ടു്. ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസംകൊണ്ടു ഇവിടെ വിശേഷിച്ചു് ശബ്ദസുഖമൊന്നും കൂടുതലായികിട്ടുന്നില്ല എന്നുമാത്രമെ ഞാൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുള്ളു.

ശാർദ്ദൂലവിക്രീഡിതം, സ്രഗ്ദ്ധരമുതലായദീർഘവൃത്തങ്ങളിൽ എഴുതുന്ന ശ്ലോകങ്ങളിൽ വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസംകൊണ്ടു എങ്ങിനെ ശബ്ദഭംഗിയുണ്ടാകുന്നുഎന്നു അനുഭവിച്ചറിയുന്നതിനോ, ആലോചനാനുഭവംകൊണ്ടറിയുന്നതിനോ എനിക്കിതുവരെ സാധിച്ചിട്ടില്ല.

"അന്യസ്ത്രീദീക്കിലേക്കായ്പുരികമിളകവേമൂർദ്ധ
നിർദ്ധൂതിചെയ്താൻ,
പിന്നെത്തതപ്ഞ്ജലോകെമിഴിയതണയവേ
ചിന്തപൂണ്ടമ്പരന്നാൻ,
തനചിക്കാസ്യംചുവന്നീടവെയടിയിണയിൽദ്ദ-
ഷ്ടികൊണ്ടാനമിച്ചാൻ
മുന്നിൽതന്നേഗ്ഗുരുണാമിതവരവർവെടി-
ഞ്ഞില്ലകാലോചിതത്തെ."

ഈശ്ലോകത്തിലെ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തിൽനിന്നും ശബ്ദഭംഗിയനുഭവിക്കുന്ന അൎത്ഥാന്വേഷകനായ സാഹിത്യരസികന്റെസംഗീതവാസന "കട്ടപ്പം" തന്നെന്നു പറയുകമാത്രമെ ചെയ്യുന്നുള്ളു.

ഇനി ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളേയും പ്രാസത്തേയും കുറിച്ചാണ് നമുക്കു ചിന്തിക്കേണ്ടതു്. കൈരളിസ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള സംസ്കൃതവൃത്തങ്ങളിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷ അനാവശ്യമാണെന്നു സമ്മതിക്കുന്നവർകൂടി, ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളിൽ ഈ പ്രാസദീക്ഷ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്നു് അഭിപ്രായപ്പെടുന്നതു ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഈ അഭിപ്രായത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മസ്ഥിതി മനസ്സിലാക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രദ്ധാപൂൎവം ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ദ്രാവിഡഭാഷകൾ, പ്രത്യേകിച്ചും തമിഴ്ഭാഷാ, സംഗീതാത്മകമായിരിക്കുന്നു. ക്രമത്തിലധികമായസംസ്കൃതഭ്രമം ഉണ്ടാകാതിരിക്കുമ്പോൾകൈരളിയുംസംഗീതാലംകൃതതന്നെ. അതിനാൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസമില്ലെങ്കിലും, കൈരളിപ്രകൃത്യാസംഗീതസ്വരൂപിണിയായിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടു സാഹിത്യത്തിനു വേണ്ടുന്ന ശബ്ദഭംഗിക്കു കുറവുവരുന്നില്ലാ എന്നാണു എനിക്കുതോന്നുന്നതു്.

“ചലദലകാഞ്ചലയായ് ചാപലമിതരുതെന്നു തലവിലങ്ങനെയാട്ടിത്തിരസ്കരിച്ചു” ഈ ശീലിൽ കാണുന്ന ദിവ്യസംഗീതരസം വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തെമാത്രം ആശ്രയിച്ചുനില്ക്കുന്നു എന്നു ആരും അഭിപ്രായപ്പെടുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസമില്ലെങ്കിലും ഒട്ടും കുറവില്ലാത്തശബ്ദഭംഗികൈരളിക്കുണ്ടാകുമെന്നു എനിക്കനുഭവപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

“കേകികളംകൂകുമ്പോൾ കൂകിത്തുടങ്ങിനാർ
കോകിലംപാടുമ്പോൾ പാടിപ്പാടി”

എന്നപ്രാസസമ്പൂൎണ്ണമായശീലിൽനിന്നും ലഭിക്കുന്ന ശബ്ദസുഖത്തിൽ ഒട്ടുംകുറയാത്തശബ്ദരസം,

“ത്യാഗരസായനസേവാമഹത്വമാം—
കാവ്യകുസുമമാണീമഹാത്മാ”

എന്നപ്രാസവിഹീനമാനശീലിൽനിന്നുംലഭിക്കുന്നുഎന്നാണു എന്റെ ഉത്തമവിശ്വാസം. അതിനാൽ ദ്രാവിഡവൃത്തങ്ങളിൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം ഉപേക്ഷിച്ചാൽശബ്ദഭംഗികവിതയ്ക്കു നഷ്ടമായിപോകുമെന്നുള്ള അഭിപ്രായംമിക്കവാറും, നിരൎത്ഥകമായ യാഥാസ്ഥിതിക ചിത്തവൃത്തിയും, മൎക്കടമുഷ്ടിയുമാണെന്നു മാത്രമെഞാൻ വിചാരിക്കുന്നുള്ളു.

ഒരു പദത്തിന്റെ അൎത്ഥത്തിനും അതിന്റെ ശബ്ദത്തിനും പലപ്പോഴും അത്ഭുതകരമായ അനുയോജ്യതയുണ്ടെന്നു സൂക്ഷ്മഗ്രാഹികൾ സമ്മതിക്കുന്നതാണ്. വാസ്തവത്തിൽ ഒരുപദത്തിന്റെ അൎത്ഥവും ശബ്ദവും പരസ്പരയോജിപ്പുള്ളവയായിരുന്നാൽ മാത്രമേ പദംതന്നെ നന്നായിരിക്കുകയുള്ളു. പലപ്പോഴും അപരിചിതങ്ങളായ ചില പദങ്ങളുടെ ശബ്ദധ്വനിയെ അനുഗമിച്ച് അവയുടെ അൎത്ഥഗ്രഹണത്തിനു കഴിവുണ്ടാകുന്നു. ശബ്ദം അൎത്ഥത്തെ ഉള്ളില

ടക്കിയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ഒരർത്ഥത്തെക്കുറിക്കുന്ന ചില പദങ്ങൾ ഭിന്നഭാഷകളിൽപോലും മിക്കവാറും ഒരേസ്വരൂപം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. സംസ്കൃതത്തിലെ "മർമ്മര" ശബ്ദം, ആംഗ്ലേയഭാഷയിൽ "മർമ്മർ" എന്നും, മലയാളത്തിൽ ഈ പദത്തിന്റെ തത്ഭവമായി "മുറുമുറുക്ക" എന്നും ഉള്ള പദങ്ങൾ കാൺക. "മേഘനിർഘോഷം" എന്ന പദത്തിലെ ശബ്ദം അർത്ഥത്തെ എത്ര സ്പഷ്ടമാക്കുന്നു. "പുഷ്പം" എന്ന പദം അതു കുറിക്കുന്ന വസ്തുവിന്റെ സുഗന്ധസുഷമാദികളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നില്ലേ? "കല്ല്" എന്നുകേട്ടാൽ ആ പദാർത്ഥത്തിന്റെ കാഠിന്യം വെളിവാകുന്നില്ലേ? ഇങ്ങിനെ ശബ്ദവും അർത്ഥവും യോജിക്കുമ്പോഴാണ് യഥാർത്ഥത്തിൽ ശബ്ദഭംഗിയുണ്ടാകുന്നതു്. അല്ലാതെ വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം എല്ലാപ്പോഴും ശബ്ദസുഖമുണ്ടാക്കുമെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു ശരിയല്ല. എന്നുമാത്രമല്ല ചിലപ്പോൾ വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം നീരസജനകമായിക്കലാശിക്കുന്നു.

"രണ്ടും മൂന്നും തവണകൃഷിയേറുന്ന കണ്ടങ്ങളേയും
വണ്ടും ഞണ്ടും വടിവൊടുകളിക്കുന്ന കച്ഛങ്ങളേയും",

"കണ്ടുംകൊണ്ടു" സാഹിത്യസരണിയിൽ സഞ്ചരിച്ചു രസിക്കാൻ ഏറെ പ്രയാസം തന്നെ. ഇത്തരം ഘണ്ടാനാദം സാഹിത്യക്ഷേത്രത്തിൽ അനവസരങ്ങളിൽ മുഴങ്ങിക്കേൾക്കുമ്പോൾ സാഹിത്യഭക്തിക്കു അതൊരു കണ്ണുകോടാലിയായി ഭവിക്കുന്നില്ലേ? ആംഗ്ലേയസാഹിത്യരസികന്മാർ പറയുംപോലെ "ജിംഗ്ലിങ്ങ്" സ്വരങ്ങൾകൊണ്ടു വായനക്കാർക്കു തലകറക്കം ഉണ്ടാക്കുവാൻ മാത്രം ഉപകാരപ്പെട്ടു എന്നുവരാം. അതിനാൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസാലങ്കാരഭ്രാന്തു കൊണ്ടു ചിലപ്പോൾ അപകടങ്ങളും നേരിടാറുണ്ട്. അർത്ഥത്തിന്നനുസരണമായ ശബ്ദഭംഗിമിക്ക പദങ്ങൾക്കുമുണ്ടെന്നുള്ള രഹസ്യം ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയുമ്പോൾ സാഹിത്യത്തിൽ ഇപ്പോൾ കാണുന്നതുപോലുള്ള പ്രാസഭ്രാന്തുണ്ടായിരിക്കയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ഈ രഹസ്യം മനസ്സിലാക്കിച്ചിന്തിക്കുമ്പോൾ വെറും പ്രാസംകൊണ്ടു അനുയോജ്യമായ ശബ്ദഭംഗി ഉണ്ടാവുന്നതല്ലെന്നു വ്യക്തമാകും. ഏതുരസം സ്ഥായിയായിനില്ക്കുന്നോ ആ രസപോഷണത്തിന്നുതകുന്ന ശബ്ദങ്ങളെയാണ് ഒരു ഉത്തമകവി പ്രയോഗിക്കേണ്ടതു്. അല്ലാതെ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷാനുഷ്ഠാനംകൊണ്ടു മാത്രം രസസ്ഫൂർത്തിക്കുമതിയാവുന്ന ശബ്ദാഡംബരം ഉണ്ടായി എന്നു വരുന്നതല്ല.

"പൂവൻപഴംതൊഴുന്നിൻതിരുമേനികാണ്മാൻ
പൂവൻപതിട്ടടിമലർക്കു വണങ്ങിടുന്നേൻ"

എന്നിങ്ങനെ പ്രാസമൊപ്പിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം ഭക്തിരസപ്രകർഷമുണ്ടാകുന്നതല്ല. പ്രകൃതിദേവി സർവ്വദാ സർവ്വത്ര നൃത്തം ചെയ്യുന്ന മലയാളദേശത്തു് പൂവിട്ടുച്ചിരിക്കുന്ന കാവ്യത്തിൽ ഇത്ര പിശുക്കുകാണിച്ചാൽ ജഗദംബികപ്രസാദിക്കുമോ? സന്ദർഭത്തിനുചിതമായ പദാവലികളെ പ്രയോഗിക്കുമ്പോഴാണു ശബ്ദഭംഗി കവിതയ്ക്കുണ്ടാകുന്നതു്.

"ഉദ്ധൂതവൃക്ഷം കരാളോജ്ജ്വലദംഷ്ട്രാഞ്ചിത-
വക്ത്രഗഹ്വരം ഘോരാകാരമാരന്യനേത്രം"

ഇങ്ങിനെയുള്ള വിരാധരാക്ഷസൻെറ പുറപ്പാടു് എത്ര ഭയാനകമായിരിക്കുന്നു! അതിനാൽ ദ്രാവിഡവൃത്തത്തിലെഴുതീട്ടുള്ള കവിതയായാലും സംസ്കൃതവൃത്തത്തിലെഴുതീട്ടുള്ള കവിതയായാലും, വെറും ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷകൊണ്ടു അനുഗുണമായ ശബ്ദഭംഗി ലഭിക്കുന്നില്ലെന്നു നാം നല്ലപോലെ ധരിക്കണം. ശബ്ദഭംഗി ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസം ഒപ്പിക്കുന്നതിലല്ല സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നും, സന്ദർഭരസങ്ങൾക്കനുകൂലമായ പദപ്രയോഗത്തിൽനിന്നും ഉല്പന്നമാകുന്ന ഗുണവിശേഷമാണെന്നും നാം ഓർമ്മിക്കണം.

ഞാൻ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസവിരോധിയാണെന്നു് ആരും തെററിദ്ധരിക്കാതിരിക്കുവാൻ അപേക്ഷ. നമ്മുടെ സാഹിത്യത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പ്രാസപ്രസ്ഥാനത്തിനു പൊതുവേയും, ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസത്തിനു പ്രത്യേകിച്ചും ഉള്ള സൂക്ഷ്മസ്വഭാവങ്ങളെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കണമെന്നേ എനിക്കുദ്ദേശ്യമുള്ളു. കവിതയ്ക്കു അവശ്യംവേണ്ടതായ മററുഗുണങ്ങൾക്കു ഒരു ഹാനിയും വരുത്തിച്ചുമയ്ക്കാതെ പ്രകൃതരസോൽകർഷകരമായ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസദീക്ഷാനുഷ്ഠാനംകൂടി നിർവ്വഹിക്കാൻ ഒരു കവിക്കുകഴിയുമെങ്കിൽ അതു അത്യന്തം ആദരണീയംതന്നെയെന്നാണു് എൻെറയും അഭിപ്രായം. എന്നാൽ ഈ ആദർശത്തെ മുൻനിറുത്തി കാവ്യരചനയിലേർപ്പെട്ടിട്ടുള്ള യോഗ്യന്മാരായ കവികളുടെ കവിതകളെ സശ്രദ്ധം പാരായണംചെയ്തുനോക്കിയപ്പോൾ എനിക്കീവിഷയത്തിൽ പ്രായേണ നിരാശതോന്നിപ്പോയി. പ്രാസമൊപ്പിക്കുവാൻവേണ്ടി ഇവർ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്ന "കോമാളിത്തരങ്ങൾ" ഓർക്കുമ്പോൾ എനിക്കു തന്നത്താനെ വെറുപ്പും ലജ്ജയും തോന്നിപ്പോകുന്നു. എവിടെ നോക്കിയാലും ഇത്തരം ഗോഷ്ടികൾക്കു ഉദാഹരണം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കാൻ ഒരു പ്രയാസവുമില്ല.

൧. "എന്തുസഞ്ജയചൊല്ലുചൊല്ലുപിതാവുതന്നുടെശാസനം
'ചന്ത'മോടുവനത്തിൽവാഴ്കധർമ്മജാദികളെന്നതോ?"

൨. "കേശാന്തേപിടിപെട്ടഴിച്ചുതെവനൊപാഞ്ചാലിയെക്കശ്മലൻ
'ക്രോശാന്ത്യാഃ'പടമങ്ങഴിച്ചുതുമഹോരാജ്ഞാംസഭാഭ്യന്തരെ."

൩. പോകുന്നിതാവിരവിൽവണ്ടിവിടംവെടിഞ്ഞു്—
'സാകൂതമാം'പടിപറന്നുനഭസ്ഥലത്തിൽ"

൪. "മററുള്ളഭോഗങ്ങളാലെന്തൊരുഫലം?
മുററുമതിന്നൊഴിഞ്ഞില്ലൊരാകാംക്ഷിതം"

൫. "കിളിമൊഴിയാളുടെകൊററുകഴിഞ്ഞെ-
'നാളവേ' കണ്ടാലവിടെച്ചെല്ലാം"

മേൽ ഉദ്ധരിച്ച കവിതാശകലങ്ങളിൽപ്രാസനാംകുരത്തിനടിയിലകപ്പെട്ടു നല്ലകവികൾക്കൂടി ശ്വാസംമുട്ടി വീർക്കുന്നതുകാണുമ്പോൾ ഇത്തരം പ്രാസത്തെ ശപിക്കയെ നിർവാഹമുള്ളൂ. ഈയിടെ മലയാളത്തിൽ പ്രാസകൃഷി ശാസ്ത്രീയമായവിധത്തിൽ നടത്തിത്തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. തജ്ജന്യമായ "വിളവു്" കർഷകന്മാർക്കു ആദായകരവും, തൃപ്തിപ്രദവും ആയി കലാശിച്ചിരിക്കു

ന്നു എന്നു തോന്നുന്നു. ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോപ്പിൻെറ കാലത്തു പ്രാസദീക്ഷാശീലുകൾ (Rhymed Couplets) നിർമ്മിക്കുവാനുള്ള യന്ത്രനിർമ്മാണപരിപൂർത്തി പോപ്പു നിർവഹിച്ചതുപോലെ മലയാളത്തിലെ "പോപ്പന്മാരും" താദൃശമായ യന്ത്രസൃഷ്ടികർമ്മം സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആവശ്യമുള്ള പ്രാസം ഇനി അക്കും യന്ത്രത്തിൽനിന്നും വാർത്തെടുത്തുകൊള്ളാമെന്നുള്ള സ്ഥിതിയിലായിരിക്കുന്നു. കാവ്യശരീരമായ അർത്ഥത്തെ ചതച്ചുമുറിച്ചും, "മൊണ്ടിപ്പദങ്ങളെ" പ്രയോഗിച്ചും, സംസ്കൃതത്തിലും തമിഴിലും പ്രയോഗിക്കാത്ത "കുരുട്ടുപദങ്ങളെ" കൂട്ടിയിരുത്തിയും, ചൈതന്യം ഇല്ലാതായി മരവിച്ച ആശയങ്ങളെ പൂജവെച്ചും പ്രാസം സൃഷ്ടിച്ചുകൊള്ളാമെന്നു ഈ സൂത്രതന്ത്രപ്രചാരകന്മാർ നിയമം ഏറ്റെടുത്തിക്കഴിഞ്ഞെന്നു് ആശങ്കജനിച്ചുപോകുന്നു. വല്ലാതെ വ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ കൊടിയവ്യാധി മാററുവാൻ ഒരു വിദഗ്ദ്ധശസ്ത്രക്രിയ അത്യാവശ്യമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു.

സാഹിത്യം ഒരു സരസകലയാണല്ലോ. ഹൃദയസ്പന്ദനങ്ങളെ വാഗ്രൂപേണ പ്രകാശിപ്പിക്കുവാനുള്ള ഒരു സരസകലയാണു സാഹിത്യം. ഉത്തമനായ കവിയുടെ ആത്മസ്വരൂപം തന്നെയാണ് അദ്ദേഹത്തിൻെറ കവിത എന്നുള്ളതിൽ രണ്ടുപക്ഷത്തിന്നവകാശമില്ല. കൃത്രിമങ്ങളായ വൃത്തവ്യാകരണനിബന്ധനാദികൾ പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ കവിഹൃദയത്തെ നിയമനം ചെയ്യുന്നു എങ്കിലും വാസ്തവത്തിൽ ഈ നിബന്ധനകൾ പലപ്പോഴും കവിഹൃദയത്തിനാവശ്യമായ ശിക്ഷാഭ്യാസനങ്ങൾ നല്കി അതിനെ പൂർവ്വാധികം പ്രോജ്വലിപ്പിച്ചു തീക്ഷ്ണവും, ശക്തിയുക്തവും, പരിപൂതവുമാക്കിത്തീർക്കുകയാണു ചെയ്യുന്നതു്. ഇങ്ങിനെയാണു കൃത്രിമമായ സാഹിത്യകല അകൃത്രിമമായ ഹൃദയപ്രകാശസമുദ്യമത്തിൽ സഹായിക്കുന്നതു്. എന്നാൽ കലാസൃഷ്ടമായ നിയമനങ്ങൾക്കു് ഒരതിരുവേണം. ഈ നിയമനങ്ങൾ അതിരുകവിഞ്ഞു വിഹരിക്കുമ്പോഴാണു കവികൾ കുഴങ്ങിവശാകുന്നതു്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥകവികൾ ബാഹ്യലോകത്തുനിന്നും ഉന്തിത്തള്ളിക്കയറുന്ന അനാവശ്യനിയമങ്ങൾക്കു തലകുനിച്ചു് അഞ്ജലികൂപ്പുകയില്ല. കവിഹൃദയഗംഗാപ്രവാഹം പ്രതിരോധപദാർത്ഥങ്ങളെ സമുദ്രലവണജലത്തിൽ കൊണ്ടെറിഞ്ഞു വിജയനൃത്തമാചരിക്കും. അതിനാൽ ദ്വിതീയാക്ഷരപ്രാസനുകഭാരമേററു നല്ല കവികൾ കിതയ്ക്കുന്നതു കാണ്മാൻ സംഗതിയാകുന്നതു വ്യസനകരംതന്നെ.

കവിത രസാത്മകമാണു്. അതിനാൽ ആലോചനാമൃതമായ സാഹിത്യത്തിൽ അർത്ഥനിഷ്കർഷ ഒരിടത്തും ഒട്ടുംകുറഞ്ഞുപോകരുതു്. സാഹിത്യം സംഗീതമല്ല. സാഹിത്യത്തിന്നനുരൂപമായ ശബ്ദഭംഗിയുണ്ടാക്കുവാൻ മാത്രമേ കവികൾ ശ്രമിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. കൈരളി പ്രകൃത്യാ സംഗീതവിഗ്രഹയാണു്. അവൾ മധുരഹൃദയധാരിണിയാണു്. സന്ദർഭത്തിനും പ്രതിപാദ്യമായ രസത്തിനും അനുഗുണമായ ശബ്ദഭംഗിയാണു കവിതയ്ക്കലങ്കാരം. ഒരക്ഷരത്തെ പാദങ്ങളിലോരോന്നിലും ഓരോ നിശ്ചിതസ്ഥാനത്തുപയോഗിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം ശബ്ദഭംഗിയുണ്ടായി എന്നു വരുന്നതല്ല. പദങ്ങൾക്കൊക്കെ അർത്ഥത്തിനനുസരണമായ ശബ്ദഭംഗിയാണു സാധാരണയായി കണ്ടുവരാറുള്ളതു്. യമകം മുതലായ പ്രാസവിശേഷങ്ങൾ വെറും വർണ്ണാത്മകമായ ചെപ്പടിവിദ്യകളാണു്. ഇത്തരം ചെപ്പടിവിദ്യകളെ സാഹിത്യകോടിയിൽ ചേർത്തു ഗണി

ക്കുവാൻ പാടില്ല. സാഹിത്യത്തിന്റെ അതിപ്രധാനമായ ഹൃദയസ്പന്ദനം ഇത്തരം കവിതകളിൽ ഉള്ളതായി നമുക്ക് അനുഭവപ്പെടുകയില്ല. ബുദ്ധിശക്തിപ്രകടനത്തിനുള്ള ഒരു കളരിയാണെന്നു സാഹിത്യത്തെ തെററിദ്ധരിക്കരുതു്. ഹൃദയപ്രകടനത്തിനുള്ള, ആത്മപ്രദർശനത്തിനുള്ള—ഒരു രമണീയാരാമമാണു സാഹിത്യമെന്നു നാം നല്ലതുപോലെ ധരിക്കണം. അതിനാൽ കാവ്യരഹസ്യത്തെ വിസ്മരിച്ചു്, കവിധർമ്മത്തെ ഗളഹസ്തംചെയ്തു പ്രാസവേട്ടയ്ക്കു്, സാമാന്യം യോഗ്യതയുള്ള കവികൾ പുറപ്പെടുന്നതു ലജ്ജാവഹംതന്നെ. ഇംഗ്ലീഷിൽ നടപ്പുണ്ടായിരുന്ന പ്രാസനിയമത്തെ ആംഗ്ലേയസമുദ്രത്തിൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞ കവിവീരനാണു ഷേക്സ്പീയർ. മനോഹരങ്ങളും, മധുരങ്ങളും, ഗംഭീരങ്ങളുമായ ഹൃദയത്തിരത്തള്ളലുകളെ, നിസ്സാരവും, എന്നാൽ കഠിനവുമായ ഇരുമ്പുചങ്ങലയാകുന്ന പ്രാസംകൊണ്ടു ബന്ധിക്കാൻ, പ്രൌഢവയസ്കനും, ശുഭ്രപക്ഷനും, കല്പനാസ്ത്രപ്രയോഗചതുരനുമായ ഷേക്സ്പീയർ മഹാകവി അനുവദിച്ചില്ല. പ്രാസമില്ലാത്ത ഷേക്സ്പീയരുടെ കവിതയ്ക്കു് അതുകൊണ്ടു കുറവൊന്നും വന്നുപോയിട്ടില്ല; മേന്മയേസിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളു.

മലയാളത്തിൽ ഇന്നുള്ള കവിയശഃപ്രാർത്ഥികളുടെയിടയിൽ പ്രാസത്തെപ്പററി ചിന്തിക്കുന്നതിനു് എന്റെ ഈ ചെറുലേഖനം കാരണമായിത്തീരുന്നു എങ്കിൽ ഉദ്ദേശ്യം സഫലമായി എന്നുള്ള ചരിതാർത്ഥത എനിക്കും സിദ്ധിക്കുന്നതാണു്.

വിദ്യാലയവിനോദങ്ങൾ

ആംഗലസാമ്രാജ്യം.

പദ്യപ്രഹസനം.

എം. ആർ. കൃഷ്ണവാര്യർ. ബി. ഏ. എൽ. ടി.

ഒരുകുട്ടി പരിചാരികയുടെവേഷത്തിൽ നാമാങ്കിതമായ വില്ലയിട്ടുകൊണ്ടു പ്രവേശിച്ചു:—

കിളിപ്പാട്ടു—കേക.

൧. സ്വാഗതമെല്ലാപേൎക്കു, മിന്നിഹകനിവോടു
മാഗതരായോൎക്കെല്ലാം, സ്വാഗതം, സുസ്വാഗതം
രാജ്യസ്നേഹികളായനിങ്ങളെയാംഗ്ലേയസാ-
മ്രാജ്യമെന്താണെന്നിന്നുകാണിച്ചുതരാമല്ലോ.

൨. നാമഹോ! മറക്കുമോ ഘോരമാംയുദ്ധകാല-
ത്തീമഹാസാമ്രാജ്യമത്യാശ്ചൎയ്യകരമായി.

൩

ത്തുമയോടൊന്നിച്ചുനിന്നേകാഗ്രമനസ്സായി
ധൂമകേതുവിൻനേരിട്ടെതൃത്തോരവസ്ഥകൾ?

ന. അന്നുസാമ്രാജ്യത്തിങ്കലുൾപ്പെട്ടോരെല്ലാവരു
മൊന്നുപോലൊരുലക്ഷ്യംവെച്ചല്ലോപ്രവർത്തിച്ചു!
ആശയനാഡിയന്നിസ്സാമ്രാജ്യലക്ഷ്മിക്കൊററ-
യാശയാലിളക്കപ്പെട്ടിരുന്നുനിരന്തരം.
ഉച്ചമായ് സാമ്രാജ്യത്തിൻശംഖനാദത്തെക്കേട്ടെ-
ന്നുച്ചലിച്ചില്ലേചിത്തമോരോരോയുവാക്കളിൽ?
യുദ്ധഭേരീകേട്ടെത്രസാമ്രാജ്യയുവാക്കന്മാ-
രിദ്ധരിത്രിയേദാസ്യവൃത്തിയിൽനിന്നുമേന്മേൽ
ഉദ്ധരിപ്പതിനായിട്ടുത്സാഹമോടൊത്തുസം-
ബദ്ധകങ്കടന്മാരായ് സാദരംപുറപ്പെട്ടാർ?
അദ്ധന്യസാമ്രാജ്യത്തിനുൽകർഷമോരോനാളിൽ
സിദ്ധമാകട്ടെ! ധർമ്മപാലനോപായങ്ങളാൽ

ര. യൂറോപ്പിലെ നല്ലോരോയുദ്ധസങ്കേതങ്ങളിൽ
കൂറോടുതോൾതോൾനിന്നുകോമളയുവാക്കന്മാർ
വീറോടുപടവെട്ടിവീഴ്ന്നുവിണ്മഹിളമാർ
മാറോട്ടുചേർക്കുംമാറുമരണമടഞ്ഞില്ലേ?
നാമവർക്കാത്മശാന്തിലഭിക്കുന്നതിനിപ്പോ-
ളാമയമകന്നുനിന്നത്യർത്ഥം പ്രാർത്ഥിക്കുക.

[എന്നു് അല്പനേരംകണ്ണടച്ചുനിന്നുപ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.]

ദ. ഘോരസംഗരമേഘംവർഷിച്ചവിശുദ്ധമാം
ചോരയാലുറപ്പിച്ചസാമ്രാജ്യസാഹോദര്യം
സാരമേറിയതത്രേസ്വാതന്ത്ര്യമെന്നുള്ളതാ-
ണീരമ്യഹർമ്മ്യത്തിന്റെയിളകാത്തടിസ്ഥാനം.
മാതാവുസാക്ഷാൽബ്രിട്ടനാരോരോവിഭാഗങ്ങ-
ളേതാനുംപെണ്മക്കളായല്ലയോശോഭിക്കുന്നു

സ. നേരേനല്ലമ്മയേയുമോരോനസ്സഹോദരി
മാരേയുംക്ഷണിച്ചത്രവരുത്തിക്കാട്ടിത്തരാം.
ഹാ!സദസ്യരേ!നിങ്ങളെന്തുകൊണ്ടാണു,പരി-
ഹാസഭാവത്തോടെന്റെവാക്കുകൾകേട്ടീടുന്നു?
ഈയിടുങ്ങിയമുറിക്കുള്ളിലെങ്ങിനെ,മഹ
ത്തായിടുംസാമ്രാജ്യത്തെക്കുട്ടികളായഞങ്ങൾ
കാണിക്കുമെന്നോ?ശരിക്കതുഞങ്ങളോരോഗോഷ്ഠി-
കാണിക്കുന്നതുംമഹാകൗതുകാവഹമല്ലോ.
വാണിക്കില്ലത്രമാത്രംവൈഭവം;സഭാകമ്പം
ക്ഷീണിപ്പിച്ചേക്കാമല്ലോഞങ്ങളെ,നടനത്തിൽ
ത്രാണിയ്ക്കുംകുറവേററമുണ്ടെന്നുവരാം,കൃപാ-

ശ്രേണിയോടകക്കാമ്പിലീവകയെല്ലാം നിങ്ങൾ
നിസ്സാരമെന്നായ് തള്ളിനീക്കീടും നിർണ്ണയം താ-
നിസ്സാമ്രാജ്യത്തിനുള്ള മാഹാത്മ്യം കണ്ടീടുമ്പോൾ

൬. ഇപ്രഹസനത്തിൻെറയൽകൃഷ്ടാശയം നിങ്ങ-
ളപ്രതിഹതം നേരേ ധരിയ്ക്കും സന്ദർഭത്തിൽ
എപ്രകാരത്തിലെല്ലാം ഞങ്ങളെ നാനാവിധ-
സുപ്രശംസകൾ കൊണ്ടു വർഷിക്കാതിരിക്കില്ല.

൭. മാറട്ടെ! മറയിതു, മനോജ്ഞതരമാകും
മാതാ ബ്രിട്ടാനിയാ മാതാവു വരുന്നല്ലോ-

[നാമാങ്കിതമായ കൊടി പിടിച്ചു, ഉചിതാലങ്കാരങ്ങളോടുകൂടി ഒരു പാശ്ചാത്യവനിതയുടെ വേഷത്തിൽ സിംഹാസനത്തിൽ ഉയർന്നുകൊണ്ട് ബ്രിട്ടാനിയാ പ്രവേശിക്കുന്നു. ഇവിടെ അൎദ്ധചന്ദ്രാകാരമായി കസേരകളിട്ടിരിക്കണം.]

പരി.—(അടുത്തു ചെന്നു വന്ദിച്ചു)
ദേവീ! ഞാനഭിവാദ്യമഞ്ജസാ ചെയ്തീടുന്നു
ഭാവിയിൽ സർവ്വോപരി മംഗളം ഭവിക്കട്ടെ.

(വഞ്ചിപ്പാട്ട്)

൮. ബ്രിട്ടാനിയാ:—മംഗളം പരിചാരികേ! മംഗളം ഭവിച്ചീടട്ടേ
ഭംഗമറ്റു ഭവിക്കട്ടെ സർവ്വമംഗളം
ആംഗലസാമ്രാജ്യമെന്താണെന്നു കാട്ടുവാനിയില്ലോ
ളംഗങ്ങളിലോരോരുത്തരാഗതരാകാൻ
രംഗത്തേക്കു വിളിക്കുക രസമോടുമവരുടെ
സംഗമമേ സാമ്രാജ്യത്തെ സംപൂർണ്ണമാക്കൂ.

൯. ആദ്യമേ നമ്മുടെ ചതുരംഗസേനാനിവഹങ്ങൾ
വാദ്യഘോഷത്തോടുകൂടി വരട്ടെ മുമ്പിൽ.
പരി:—വിളിക്കുന്നു.)
സന്നാഹത്തോടുകൂടി സ്സാദരം നിങ്ങളെല്ലാം
വന്നാലും ചതുരംഗസേനാനായകന്മാരെ,

[ച. തു രം. ഗം. എന്ന ഓരോ അക്ഷരവും വർണ്ണക്കടലാസിൽ വലുതായി വെട്ടി ഉടുപ്പിന്മേൽ കുത്തി മാറത്തു ധരിച്ചു, പടയാളികൾക്കുചിതമായ വേഷത്തോടുകൂടി സേനാപം ക്രമേണ ക്രമമനുസരിച്ചു നാലുപേർ പ്രവേശിച്ചു സല്യൂട്ടു ചെയ്ത് ചെന്നു കസേരകളുടെ പുറകിൽ അണിനിരന്നു നില്ക്കുന്നു]

ബ്രി:—നാവികസൈന്യവുമാശു നമ്മെ വന്നു നമിക്കുവാൻ
നാവിളക്കി വിളിക്കുക നല്ല നാദത്തിൽ

പരി:—(വിളിക്കുന്നു)

നാവികസേനാധിപവൃന്ദമേ! നിങ്ങളെല്ലാ-
മാവലാമോദത്തോടാശു വന്നിങ്ങു വന്നിയ്ക്കുവിൻ.

[നാ,വി,ക,ൻ,സ,ന്യം എന്നക്ഷരങ്ങൾ വർണ്ണക്കടലാസിൽവെട്ടിപ്പതിച്ചുകൊണ്ടു മേൽകാണിച്ചപ്രകാരം അഞ്ചുപേർ പ്രവേശിച്ചു സല്യൂട്ടുചെയ്ത് ബ്രിട്ടാനിയായുടെ ഇടത്തുവശത്തു അണിനിരന്നു ചെന്നുനില്ക്കുന്നു]

ബ്രി: — അയ്യസ്സിനേത്തണമായിക്കരുതിക്കൊണ്ടാകാശത്തിൽ
വായുവിൽസഞ്ചരിക്കുന്നവൈമാനികന്മാർ
അയുധോചിതമായുള്ളവേഷത്തോടുവൈരികളിൽ
ഭീയുദിപ്പിച്ചീടുമാറായ് വരട്ടെമുമ്പിൽ

പരി: —(വിളിക്കുന്നു)

വൈമനസ്യത്തെവിട്ടുവായ്ക്കുന്നവേഗമോടു
വൈമാനികരേനിങ്ങൾവരുവിൻ വണങ്ങുവിൻ.

(വൈ,മാ,നി,ക,ന്മാർ എന്നുള്ള അക്ഷരങ്ങൾ വെട്ടിഒട്ടിച്ചുകൊണ്ട്, മേൽകാണിച്ചപ്രകാരംഅഞ്ചുപേർവന്നു ബ്രിട്ടാനിയായുടെ വലത്തുവശത്തുഅണിനിരന്നുനില്ക്കുന്നു)

ബ്രി: — മുഖ്യസേനാധിപന്മാരേ! മുഗ്ധജയാഹ്വാനങ്ങളാൽ
മുഖരിതമാക്കീടുവിനാശാമുഖങ്ങൾ.

[സേനകളെല്ലാംഒന്നിച്ചുകൂടി ചൊല്ലുന്നു. വെച്ചുപാട്ട്]

പല്ലവി.

ബ്രിട്ടാനിയാജയിക്കട്ടെ;യസ്സാമ്രാജ്യ-
മൊട്ടാകെനന്നായ് ഭരിച്ചുവിലസട്ടെ!

൧. "മ"ട്ടാളിടുമതലാന്തികത്തിന്നൊരു
പൊട്ടാകുമുല്ലസദ്ദീപമായിടുന്ന— ബ്രി

൨. "മാ"ഹാത്മ്യമേററംപ്രകാശിച്ചുസാമ്രാജ്യ
മാതാവെന്നുള്ളഭിമാനമിണങ്ങിയ — ബ്രി

൩. "മി"ത്രരാജ്യങ്ങളെയെല്ലാമൊരുപോലെ
യത്രമംതന്മക്കളായിക്കരുതുന്ന — ബ്രി

൪. "മീ"ശക്കൊമ്പേന്തിയ"കേസരി"*വീരന്റെ
യാശയെല്ലാമടിച്ചാശ്ശുതകത്തോരു — ബ്രി

൫. "മു"ഷ്കാന്നൊരച്ചക്രവർത്തിയെസത്വരം
നിഷ്കാസനംചെയ്തുനിസ്സാരനാക്കിയ — ബ്രി

൬. "മൂ"ലസിദ്ധാന്തമനുസരിച്ചിധരാ-
പാലനംചെയ്യുംസഭകളടങ്ങിയ — ബ്രി

൭. "മെ"ത്തുമൈശ്വര്യവിശേഷവിലാസത്തോ-
ട്ടത്തുംഗവാണിജ്യവൈഭവമേറുന്ന — ബ്രി

൮. "മേ"ദുരസാഗരസംരക്ഷിതയായ
മേദിനിയെന്നുള്ളകേൾവികേട്ടീടിന — ബ്രി

---

* Kaiser.

൯. "മൈ"ത്രിവഹിക്കുന്നമററുരാജ്യങ്ങളെ
ശത്രുക്കൾതീണ്ടാതെരക്ഷിച്ചുപോരുന്ന- ബ്രി

൧൦. "മൊ"ത്തംജനഹിതംനോക്കിബ്ഭരിച്ചിട്ടു-
മുത്തമസ്ഥാപനമുൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന- ബ്രി

൧൧. "മോ"ക്ഷമടിമകൾക്കാദ്യമരുളിയ
മോഹനതന്ത്രവിശാരദന്മാരുള്ള- ബ്രി.

൧൨. "മൗ"ഢ്യാന്ധകാരപരിപാടനത്തിനാ-
യാഢ്യാത്ഭുതപരിഷ്കാരം ചൊരിയുന്ന- ബ്രി.

൧൩. "മം"ഗളമെങ്ങുംപരത്തുവാനായ് ചതു
രംഗസേനാദികൾ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന- ബ്രി.

"മ"ക്കളിൽ പോലോരോരാജ്യവിഭാഗത്തിൽ
തൃക്കൺമുനതെല്ലുകാട്ടിവിളങ്ങുന്ന- ബ്രി.

ബ്രി:—(സൈന്യങ്ങളോട്)

൧. മതി! മതി! നിങ്ങളുടെ മധുരമായിരുന്നീടു-
മതിസ്തുതിക്കനർഹഞാനെന്നാലുമിപ്പോൾ
മതികൃതാർത്ഥതകൊണ്ടുതുടിക്കുന്നുതുലോം, ലോക-
ഗതിക്കു ഞാനഭിവൃദ്ധിയതല്ലെന്നെങ്കിൽ
അതില്പരം മഹത്തായകൃത്യമൊന്നുമില്ല, മേലാ-
ലതിലുള്ളൊരുൽകണ്ഠ ഞാനുജ്ജ്വലിപ്പിക്കാം.

(പരിചാരികയോട്)

൨. തോഴീ! പരിചാരികെ! നീപിഴയാതെൻപരിചതൻ
കീഴിലെഴുമൂഴികളെയോരോന്നായിമേൽ
വഴിപോലെവിളിക്കുക കഴിവുപോലവരിപ്പോൾ
മിഴിയിണക്കുത്സവത്തെ തഴപ്പിക്കട്ടെ.

൩. അവരോരോരുത്തരായിവരുന്നതിൻമുമ്പിലെൻറ
നവമായമാഹാത്മ്യത്തിൻരഹസ്യമോതാം.
ഭുവനത്തെജ്ജയിക്കുവാൻഭുജബലമുള്ള സേനാ-
നിവഹങ്ങളിവരെൻറ കല്പനകേൾപ്പാൻ
സന്നദ്ധരാണെന്നാകിലുമിവരുടെശക്തികൊണ്ടു
തന്നെയല്ല സാമ്രാജ്യത്തെഭരിപ്പതിഞാൻ.
സ്വാതന്ത്ര്യമാംദിവ്യദീപസ്തംഭമോരോനാട്ടുകളിൽ
വീതശങ്കംനാട്ടിനന്നായ് വിളക്കുകയാൽ
ചേതമാക്കുമില്ലെന്നല്ലെ,ൻരാജ്യഭാരക്രമംസ്വ
ചേതസ്സുമാകർഷകമായിരുന്നിടുന്നു.
നിദ്രാഹീനനിഷ്കർഷയോടുഴികാത്തുവാഴുമെൻറ
മുദ്രാവാക്യമെന്തെന്നതുമുരച്ചിടാംഞാൻ.

൭. "നീതിയുംസ്വയംഭരണരീതിയുംപ്രചരിച്ചാത്മ-
ഭീതിയില്ലാതിരിക്കട്ടെപ്രജാവലികൾ
അടിയററുവീണിടട്ടെ, മൂടിവേഗമധർമ്മമാ-
മടിമത്തമെൻെറകൊടിപറക്കുംദിക്കിൽ
വണ്ണഭേദംവിഗണിച്ചുനാട്ടിലെല്ലാംനീതിന്യായ
നി[illegible]ങ്ങളരുളട്ടെനിയമജ്ഞന്മാർ."

൮. പണ്ടുണ്ടായസാമ്രാജ്യങ്ങളീവിശിഷ്ടതത്വങ്ങളെ
ക്കൊണ്ടുനാടുഭരിക്കുവാൻശ്രമിക്കായ്കയാൽ
കണ്ടുകൊൾവാനില്ലാതായിത്തീർന്നുപോയികഷ്ടം! പേരു
കൊണ്ടുമാത്രമറിയപ്പെട്ടിരുന്നിടുന്നു.

൯. സ്നേഹാസ്പദരാജ്യഭാരക്രമമൊന്നേ, യഥാർത്ഥമാം
മാഹാത്മ്യമോടെന്നും നിലനില്ക്കുകയുള്ളൂ.

പരി:—(വിളിക്കുന്നു)

കാനനപ്രദേശത്താൽകമ്രമായിരിക്കുന്ന
കാനഡേ! വന്നാലുംനീയാദ്യമായ് തിരുമുമ്പിൽ

(നാമാങ്കിതമായ കൊടിപിടിച്ച്, കയ്യിൽ ഗോതമ്പു കതിരുകളും എ
ടുത്ത് ഒരു പാശ്ചാത്യവനിതയുടെ വേഷത്തിൽ പ്രവേശിച്ച്)—

കാനഡാ:—(അന്നനട)

൧. ജനനിനീജയ! ജയ! പരിതോഷ-
ജനകമായനിന്നരുളപ്പാടിനാൽ
വിനയപൂർവമീവിശിഷ്ടയായിട്ടു
തനയവന്നിതാതലകുനിക്കുന്നു.

൨. കനകശോഭയേവഹിച്ചിട്ടുന്നതാം
ഘനതതിയെഴുംപടിഞ്ഞാറൻദിക്കിൽ
കനത്തഗോതമ്പിൻകതിർക്കുലകളു-
മനസ്ഥലംപായുംപലപുഴകളും
ദിനകരപ്രഭകടന്നിടാതുള്ള
വനതലങ്ങളുംവരാചലങ്ങളും
ഘനതരമായതുഷാരമാലക-
ളനല്പമെത്തുന്നകടല്പുറങ്ങളും
മനംകവരുന്നമധുരസംഗീത
സ്വനങ്കലരുന്നവിഹംഗമങ്ങളും
അനവധിഗുണമിവണ്ണമുള്ളൊരു-
നനംഘയാംനിൻെറപ്രഥമപുത്രിതാൻ.

(എന്നു വന്ദിച്ചു മാറിനില്ക്കുന്നു)

പരി:—(വിളിക്കുന്നു)

താമസഖണ്ഡത്തിൻെറ ദക്ഷിണപ്രദേശമേ!
താമസമെന്യേവന്നുവന്ദിക്കമാതാവിനേ.

(നാമാങ്കിതമായ കൊടിപിടിച്ചു കനകകാഞ്ചിയും വജ്രഖചിതങ്ങളായ മാലകളും അണിഞ്ഞു് ഒട്ടകപ്പക്ഷിയുടെ തൂവലും ധരിച്ചു് ഒരു പാശ്ചാത്യവനിതയുടെ വേഷത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു്)

തെക്കെ അഫ്രിക്ക:—("കല്യാണി കളവാണി" എന്ന മട്ടു്)

൧. മാതാവേ, നമസ്കാരം! നിന്മകളാമിവളെ-
ജ്ജാതാനുമോദമോടനുഗ്രഹിക്ക:

൨. ഏതാനുംകാലംമുമ്പിദ്ധാത്രിയെരാക്ഷസീയ-
സ്ഫീതാഹങ്കാരമോട 'കേസരാ'ഖ്യൻ
ഭീതായുംപാടവെട്ടിബ്ഭീമാന്ധകാരംകോലും
പാതാളത്താനകത്തുപതിപ്പിക്കവോൻ,
ഭാവിക്കെ,ബ്ഭവതിമത്സാഹായ്യംവസുന്ധരാ-
ഭാവിശ്രേയസ്സിനായിക്കാംക്ഷിച്ചപ്പോൾ
ദേവി, നിൻപാദങ്ങളിൽ സവ്വവും സമപ്പിച്ചു
താവിടുംശ്രദ്ധയോടുനിന്നില്ലേഞാൻ?

൩. ഹാ! വിശിഷ്ടങ്ങളായിവാചാമഗോചരമാം
ശ്രീവിലാസങ്ങളെന്നിലെത്രകാണാം.
തൂവിചിത്രാഭകോലുംവജ്രഖനികളെന്നിൽ
ത്തൂവിടുന്നില്ലേരശ്മികന്ദളങ്ങൾ
ആ വിലതീരാത്താംശാതകുംഭവുമേത്തു-
മാവിലമകന്നുഞാനരുളുന്നില്ലേ?

൪. ചട്ടററചക്രവത്തിമൌലിയിലിരിക്കേണ്ടു-
മൊട്ടകപ്പക്ഷിതൻെറതൂവലുകൾ
ഒട്ടല്ലകിടക്കുന്നതെന്നുടെയധീനത്തിൽ-
പ്പെട്ടതായുള്ളകൊടുംകാട്ടിനുള്ളിൽ

൫. തപിട്ടുനിനദികളും, താഴ്വരകളും, മണൽ-
ത്തിട്ടുക,ളുന്നതമാംപവ്വതങ്ങൾ,
മുട്ടനാംമുനമ്പുകൾ, മുഗ്ദ്ധമാംതടാകങ്ങൾ,
പട്ടണങ്ങളും,പലപദാത്ഥങ്ങളും,
തിട്ടമായണിയുന്നനിന്നുടെപുത്രി,മലർ
പ്പുട്ടുണിപ്പാദങ്ങളിൽനമിച്ചീടുന്നു.

(എന്നു വന്ദിച്ചു മാറിനില്ക്കുന്നു)

പരി:— പുരുശ്രീപുലരുന്നപുത്രിയാമാസ്ത്രേലിയ
വരുന്നുമാതാവിനെസ്സാദരം വന്ദിക്കുവാൻ:

(നാമാങ്കിതമായ കൊടിപിടിച്ചു മുത്തുമാലകളണിഞ്ഞ കിരീടത്തോടു പാവതരത്തിലുള്ള പഴങ്ങളും വഹിച്ചു് ഒരു പാശ്ചാത്യവനിതയുടെ വേഷത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു്)

ആസ്ത്രേലിയ;—(കുറത്തി)

൫. എത്രയുംദൂരത്തുനിന്നുവന്നിടുന്നുഞാനു-
മത്രമാതാവിൻെറകാൽത്താർകൈവണങ്ങീടുന്നു

.. മുത്തുരത്നമെൻെറകടൽത്തീരദേശങ്ങളിൽ
മുത്തുമണിസമൂഹങ്ങളെത്രവിളയുന്നു.
പൊന്നുമാഴിത്തിരമാലയെൻെറചെവിക്കുള്ളിൽ
ചിന്തുപാട്ടുപാടിപ്പാരംചിത്തമുലയ്ക്കുന്നു.

൭. വള്ളികളുംചെടികളും വാതപോതങ്ങളു-
മുള്ളിലുംതെളിഞ്ഞിണങ്ങിനിന്നുകളിക്കുന്നു

൮. ആടുകളും,കൈകകറുകി, കുട്ടിവാലുകുത്തി-
ച്ചാട്ടമണിമൃഗങ്ങളുംചാരുവാജികളും,
മേട്ടുകേറിപ്പുല്ലുമേഞ്ഞുകൊണ്ടുസഞ്ചരിക്കും
മാട്ടുകളുമെൻെറമഞ്ജുഭൂഷണങ്ങളത്രെ:

(എന്നു വന്ദിച്ചു മാറിനില്ക്കുന്നു)

പരി:— മററുപൈതങ്ങളെല്ലാമൊന്നിച്ചുകൂടിനന്നായ്
മുററുന്നമോദമോടുവരുവിൻവന്ദിക്കുവിൻ.

(ന്യൂ സീലൻറു പുഷ്പമാല്യത്തോടും ഒരു പാശ്ചാത്യവനിതയുടെ വേഷത്തിലും, ന്യൂഫൌംഡ്ലൻഡ് ഒരു മത്സ്യഗന്ധിയുടെ വേഷത്തിലും, മാൽടാ, ജിബ്രാൾട്ടർ ഇവർ രണ്ടു ബാലന്മാരുടെ വേഷത്തിലും, നാമാങ്കിതങ്ങളായ കൊടികളോടുകൂടി പ്രവേശിക്കുന്നു:—)

ന്യൂ—സീ:— തനയയൊരുവളമ്മേ,
താണിതാകുമ്പിടുന്നു
വിനയമൊടവളെ നീ
വീക്ഷണം ചെയ്തിടുമ്പോൾ
ഘനസുരഭിലസൂന-
വ്രാതമേകത്ര, കത്തു-
ന്നനലഗിരിജതേജഃ
പുഞ്ജമന്യത്രകാണാം.

ന്യൂ—ഫൌ:—മാതാവേ, കൈതൊഴുന്നുമകളൊരുവളിതാ,
മത്സ്യമാലാവിലാസ
ശ്രീതാവുന്നെൻെറയാഴിക്കരയാവിടവിടെ-
ത്തീവ്രവർഷാഗമത്തിൽ,
സ്ഫീതാകാരപ്രഭാവം തടവിവെള്ളവെള-
ച്ചിന്നിമിന്നുംതുഷാര-
വ്രാതാലങ്കാരമോടൊത്തഹഹ! വിലസിടു-
ന്നുണ്ടുവീക്ഷിച്ചുകൊൾവാൻ.

ജി—മാ:—കിഴക്കൻദിക്കിലെത്തേണ്ട
(ഒന്നിച്ചു്) വഴിക്കുള്ളിരുകോട്ടകൾ,

കഴൽക്കുമ്മകൈവണങ്ങുന്നു
മിഴിക്കാനന്ദമേകുവോർ.
(വന്ദിച്ചുമാറിനില്ക്കുന്നു)

സ്ത്രീ:—൧. സ്വാഗതമെൻകുട്ടികളേ, നിങ്ങൾക്കെല്ലാമിന്നുമഹാ-
യോഗത്തിങ്കൽ സന്നിഹിതരായിരിക്കയാൽ.

൨. കുട്ടികളേ, നിങ്ങളുടെകുശലസംഭാഷണത്താൽ
പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്നല്ലോ സന്തോഷബാഷ്പം.
പൂമധുമുതിന്നീടുന്നനിങ്ങളുടെപാട്ടുകളി-
ലാമഗ്നമായെൻറമനംലയിച്ചിടുന്നു.
ക്ഷേമമെല്ലാവൎക്കുമെന്നുചൊല്ലികേട്ടനേരത്തിതാ
രോമഹർഷണപൂരം മെയ്യിലുയന്നിടുന്നു.

൩. പ്രിയപ്പെട്ടനിങ്ങളുടെ ഭാവിയെപ്പററിയെനുള്ളിൽ
ഭയമില്ലതെല്ലുംനിങ്ങൾഭാഗധേയത്താൽ
സ്വയംഭരണത്തിലെത്തി സ്വാതന്ത്ര്യമഞ്ജുളശംഖ-
ജയശബ്ദമുയൎത്തുന്നുജഗന്മോഹനം

൪. മൈക്കണ്ണിമാരായനിങ്ങളിരിക്കുവിൻ; നിങ്ങളെല്ലാം
മിക്കവാറുംമാതാവോടുതുല്യരായല്ലോ.
കെട്ടിയകോട്ടകളോടുമൊപ്പമുറപ്പുള്ളതാമി-
ക്കുട്ടികളുംരണ്ടറ്റത്തുമിരുന്നീടട്ടെ.

(കുട്ടികളെ രണ്ടുവശത്തുമിരുത്തി മററുള്ളവരുംയഥോചിതംഇരിക്കുന്നു)

(പരിചാരികയോടു) ൫. ധീവിശുദ്ധികലരുന്നഭാരതസാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീ-
ദേവിയെവിളിച്ചു വേഗംവരുത്തുകനീ.

പരി:—(വിളിക്കുന്നു) പാവനയായിടുന്ന ഭാരതവനിതേ, നീ
ഭാവശുദ്ധിയോടത്രവന്നാലുംസമീപത്തിൽ.

(നാമാങ്കിതമായ കൊടിപിടിച്ചു ഭാരതസ്ത്രീയുടെ വേഷത്തിൽ ആഡംബരരഹിതയായി ഒരു പുഷ്പമാല്യവും ശുഭ്രവസ്ത്രവും ധരിച്ചു പ്രശാന്തഗംഭീരഭാവത്തോടുകൂടി പ്രവേശിച്ചു)

ഭാരതഭൂമി: - (മഞ്ജരി)

൧. ഭവ്യമേകിടുംവെളിച്ചംമുളച്ചിതു
ദിവ്യമാമേതൊരുദിക്കിൽനിന്നോ?

൨. നാദാന്തബ്രഹ്മപരസ്തുതിപാടുന്ന
വേദാന്തമുണ്ടായതേതുദിക്കിൽ?
പൂതമായിട്ടും പുരാണങ്ങളേതൊരു
ഭൂതലത്തിങ്കലുദിച്ചുയന്നു?
കൈതിരുമ്മിക്കുമാറത്രസംകോലു-
മൈതിഹ്യമെങ്ങുനിന്നുത്ഭവിച്ചു?

൯. കൃഷ്ണൻെറലീലകളാദ്ധ്യാത്മികധ്യാന-
തൃഷ്ണവളൎത്തിയതേതുദിക്കിൽ?
ബുദ്ധൻെറയുൽകൃഷ്ടത്യാഗത്താലേററമുൽ-
ബുദ്ധമായ്ത്തീൎന്നപാരേതുതാനോ?
തുംഗപ്രസിദ്ധികലരുന്നരാജൎഷി-
പുംഗവന്മാരേതുദിക്കിൽവാണു?
ക്രിസ്തുവിൻമാഹാത്മ്യമാദ്യമായേതൊരു
നിസ്തുലദേശംഗ്രഹിച്ചുനിന്നു?
അല്ലാഹുതൻമതസാരംപ്രവഹിച്ചുൾ-
ക്കൊള്ളാനിടയായതേതുദിക്കിൽ?

൰. നിൎമ്മലന്മാരാമൃഷീശ്വരന്മാരുടെ
കൎമ്മങ്ങൾക്കായ്ച്ചതുമേതുദിക്കിൽ ?
ശങ്കരാചാൎയ്യാദിതത്വശാസ്ത്രജ്ഞരെ
ശ്ശങ്കവെടിഞ്ഞേതൊതുഴിപെററു?

൰൧. സാവിത്രീമൂലമായ്ച്ചാരിത്രമാഹാത്മ്യ-
മാവിഷ്കരിച്ചതുമേതുദിക്കിൽ?
സീതായശോദാദിമാതൃകാഭൂലോക-
മാതാക്കളെത്തുലസിച്ചിരുന്നു?

൰൨. കാളിദാസൻെറ കവിതാമൃതവേണി
കാളിമയൊഴുകുന്നതേതുദിക്കിൽ?

൰൩. ശ്രീരാമകൃഷ്ണൻെറശിഷ്യാഗ്രഗണ്യന്മാ-
ൎക്കാരാമമായ്ത്തീൎന്നതേതുദിക്കോ?

൰൪. മാന്യതിലകമഹാത്മാക്കളാലതി-
ധന്യതവമാണൊരുദിക്കേതുവാൻ?
ആ ദിക്കിൽനിന്നും —പ്രഭാതത്തിലിമ്പമോ-
ടാദിത്യദേവനുദിച്ചുമേന്മേൽ,
ശ്രീദിവ്യതേജോവിലാസംപുലൎത്തീട്ടു-
മാദിക്കിൽനിന്നും —ഞാൻവന്നിടുന്നു.

(എന്നു വന്ദിക്കുന്നു)

ബ്രി:— ൧. ഭാസുരയായിരിക്കുന്ന ഭാരതസാമ്രാജ്യലക്ഷ്മീ!
നീസുതരാംനിജകൃത്യബോധമോടില്ലോൾ
ആഗതയായിരിക്കയാലാനന്ദപരവശയായ്
സ്വാഗതംഞാനാത്മാൎത്ഥമായുരച്ചിടുന്നു.

൨. ഹിംസയിലവജ്ഞതകോലുമെന്നാകിലും, ദുഷ്പ്രഭുത്വ-
ധ്വംസനാൎത്ഥമെന്നോനീയുംസഹായിക്കുവാൻ
സന്നദ്ധയായ്വന്നു; നിൻെറസൌഹാൎദ്ദസൌകുമാൎയ്യാദ്യ-
നൌന്നത്യമിതുയാണെന്നതവാച്യമല്ലോ.

ന. സന്ദർഭത്തിന്നുചിതമായ് സംഖ്യയില്ലാതുള്ള സേനാ
വൃന്ദങ്ങളേ നിയോഗിച്ചു നീ തരികയാൽ
ദുഷ്പ്രഭുതാപം ദൂരേ നീങ്ങിടിറ്റപ്പോയി! അളകത്തിൽ വീണു
നിഷ്പ്രഭമായസ്തമിച്ചു നിരാശയിങ്കൽ

ക. ഏതാദൃശപ്രവൃത്തിയും നിന്നുടെ പുരാതനമാം
പൂതാമലപരിഷ്കാരപൂർണ്ണഭാവവും

(മററുള്ളവരെ ചൂണ്ടിക്കൊണ്ട്)

ഇവരോടു തുല്യമായി സ്വതന്ത്രമായിരിക്കുവാം-
നവകാശം ഭവതിക്കു തരുന്നു നൂനം.

ദ. സ്വയമായി വ്ഭരിക്കുവാനുള്ള ചട്ടവട്ടങ്ങളെ
നയമോടു നാമിനിയും നടപ്പിലാക്കാം
സാവധാനത്തിലേ മഹാകാര്യമെല്ലാം സാദ്ധ്യമാവൂ
ഭാവഭേദം ഭവതിക്കു ഭവിച്ചിടൊല്ലേ.

(എന്ന് അഭിനന്ദിച്ചിരുത്തുന്നു)

ന. ഭാരതലക്ഷ്മിയോടൊത്താലാംഗലസാമ്രാജ്യം പൂജ്യം
ഭാസുരേ! നീയില്ലെന്നാലും പൂജ്യമാകുന്നു
ഭടജനാക്രമണത്താലല്ല നിന്നെ ലഭിച്ചതെൻ-
ഭാഗ്യത്താലാണെന്നതു ഞാൻ മറക്കയില്ല.
ഭയംകൊണ്ടു ഭവതിയേ ഭരിപ്പാനാവില്ല, സ്വയം-
ഭരണത്തേത്തരാമേറത്താമസമെന്യേ.

പരി: ... തൃപ്പണ്ടാരത്തിൻവകസ്ഥാനങ്ങളെല്ലാംകൂടി-
ത്താഹ്ലാദം വന്ദിക്കുവാനായിതാ വന്നീടുന്നു.

(സിലോൺ മുതലായ ക്രൌൺകാളനികൾ എല്ലാംകൂടി പ്രവേശിച്ചു.)

ഇവർ എല്ലാവരുംകൂടി:—

അഹമഹമികയോടു ഞങ്ങളെല്ലാ-
മിഹ തവ കാലിണ കൈവണങ്ങിടുന്നു;
മഹമതിമഹനീയമെത്ര തോഷാ-
വഹമിതു, നിൻ്റെ മഹത്വമോതിടുന്നു.

ബ്രി:— മംഗളം ഭവിച്ചീടട്ടേ! മംഗളം ഭവിച്ചിടട്ടേ!
ഭംഗമററു ഭവിക്കട്ടേ! മംഗളം മേന്മേൽ!

(എന്നെഴുന്നേല്ക്കുന്നു)

(മററുള്ളവർ എല്ലാവരുംകൂടി എഴുന്നേററു നിന്ന്)

പല്ലവി

ബ്രിട്ടാനിയാ ജയിക്കട്ടെയിസ്സാമ്രാജ്യ-
മൊട്ടാകെ നന്നായ് വ്ഭരിച്ചുവിലസട്ടേ!

൧. "മ"ട്ടാളിട്ടുമതദ്ധ്വാന്ധകത്തിന്നൊരു
പൊട്ടാകുമുല്ലസദ്ദീപമായീടുന്ന ബ്രി.
൨. "മാ"ഹാത്മ്യമേററം പ്രകാശിച്ചുസാമ്രാജ്യ
മാതാവെന്നുള്ളഭിമാനമിന്നണ്ടിയ ബ്രി.
൩. "മി"ത്രരാജ്യങ്ങളെയെല്ലാമൊരുപോലെ
യശ്രമം തന്മക്കളായിക്കരുതുന്ന ബ്രി.
൪. "മീ"ശക്കൊമ്പേന്തിയ കേസരിവീരൻെറ
യാശയെല്ലാമുടച്ചാശ്രിതകത്തൊരു ബ്രി.
൫. "മു"ഷ്കാന്നൊരച്ചക്രവത്തിയെസത്വരം
നിഷ്കാസനംചെയ്തുനിസ്സാരനാക്കിയ ബ്രി.
൬. "മൂ"ലസിദ്ധാന്തമനുസരിച്ചിദ്ധരാ-
പാലനംചെയ്യുംസഭകളടങ്ങിയ ബ്രി.
൭. "മെ"ത്തുമൈശ്വര്യവിലാസവിശേഷത്തൊ-
ട്ടുത്തുംഗവാണിജ്യവൈഭവമേറുന്ന ബ്രി.
൮. "മേ"ദുരസാഗരസംരക്ഷിതയായ
മേദിനിയെന്നുള്ളകേൾവികേട്ടീടിന ബ്രി.
൯. "മൈ"ത്രിവഹിക്കുന്ന മററുരാജ്യങ്ങളെ
ശത്രുക്കൾതീണ്ടാതെരക്ഷിച്ചുപോരുന്ന ബ്രി.
൧൦. "മൊ"ത്തംജനഹിതംനോക്കിബ്ഭരിച്ചിട്ടു-
മുത്തമസ്ഥാപനമുൾക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബ്രി
൧൧. "മോ"ക്ഷമടിമകൾക്കാദ്യമരുളിയ
മോഹനതന്ത്രവിശാരദന്മാരുള്ള ബ്രി.
൧൨. "മൗ"ഢ്യാന്ധകാരപരിപാടനത്തിനാ-
യാഢ്യാത്ഭുതപരിഷ്കാരംചൊരിയുന്ന ബ്രി.
൧൩. "മം"ഗളമെങ്ങുംപരത്തുവാനായ് ചതു-
രംഗസേനാദികൾ കൈക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ബ്രി.
൧൪. "മ"ക്കളിൽപോലവോരോ രാജ്യവിഭാഗത്തിൽ
തൃക്കണ്ണുനന്നെല്ലു കാട്ടിവിളങ്ങുന്ന ബ്രി.

(എന്നു് എല്ലാവരും പോകുന്നു)

ശുഭമസ്തു.

നമ്മുടെ വീട്ടു്.

ശ്രീമതി ബിയാട്രീസ് ഡാനിയൽ ബി. ഏ.

I.

'വീട്ടു്' എന്ന വാക്കിനുള്ള മാധുര്യം അക്കാണു അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതു്. സർവസുഖാനുഭവങ്ങളോടുംകൂടി മാളികയിൽ വസിക്കുന്ന ഒരാൾക്കും, ദിവസം

മുഴുവൻ വേലഎടുത്തു സന്ധ്യആകുമ്പോഴേക്ക കുടിലിൽ വന്നു വിശ്രമിക്കുന്ന ഒരുവനും, വീട്ട് എന്ന വാക്കിൻെറ മാധുൎയ്യം ഒരുപോലെമനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയും. ലോകത്തിൽവച്ചു നമുക്ക ഏററവും പ്രിയമായി ഒരു സ്ഥലമുണ്ടെങ്കിൽ അതു നമ്മുടെ വീടും അതിൻെറ പരിസരപ്രദേശങ്ങളുമാണ്. അവിടെവച്ചു നാം അനുഭവിച്ചിട്ടുള്ള സുഖങ്ങളും സന്തോഷങ്ങളും, വിനോദങ്ങൾ പറഞ്ഞുരസിച്ചിട്ടുള്ള ദിവസങ്ങളും, ആരെങ്കിലും മറന്നുപോകുമോ എന്നുള്ളതു സംശയമാണ്. ഒരു മനുഷ്യൻ വീട്ടിൽനിന്നും എത്രതന്നെ ദൂരെആയിരുന്നാലും, ഏതു ഉന്നതപദവിപ്രാപിച്ചാലും, വീട് എത്രതന്നെ തൻെറ അവസ്ഥക്കു ചേരാത്തതായിരുന്നാലും, അയാൾക്ക വീടിനോടുള്ള സ്നേഹം ഒരുവിധത്തിലും കുറയുകയില്ലാ.

പല മഹാന്മാരും വീട്ടിൻെറ മനോഹാരിത്വം ഗദ്യരൂപേണയും പദ്യരൂപേണയും വൎണ്ണിച്ചിട്ടുണ്ട്. കല്ലും മരവുംകൊണ്ടു ചമയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും, മഞ്ഞുംമഴയും വെയിലുംതടുക്കാനായിഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതും ആയഒരുസ്ഥലത്തെകവികളും മററും വൎണ്ണിക്കയും സ്തുതിക്കയും ചെയ്യുന്നതു വെറും അസംബന്ധമല്ലെ എന്നു ചിലർ വിചാരിച്ചേക്കാം. ഈ വിചാരം അവരുടെ മനസ്സിൽ കടന്നുകൂടുന്നുവോ അവർ ഒരിക്കലും വീട്ടിൽനിന്നും ലഭ്യമാകുന്ന ആ പരമാനന്ദം ആസ്വദിച്ചിട്ടില്ലാ എന്നുള്ളതിനു തൎക്കമില്ല.

കാററും വെയിലും മററും തടുക്കാനായി ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള കെട്ടിടം ഒരിക്കലും വീടാകയില്ല. മുഖ്യത്ത സ്നേഹവും, ശാന്തതയും, പ്രസന്നതയും, ഗാംഭീൎയ്യവും കളിയാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അച്ഛനമ്മമാരും അവരുടെ കുട്ടികളും താമസിക്കുന്ന സ്ഥലം മാത്രമേ വീടാകയുള്ളു. പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളുംവീട്ടിൽ ആനന്ദവും, തൃപ്തിയും, സമാധാനവും ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഇവ സ്ത്രീകളെയാണ് അധികം ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നതു. മാതാപിതാക്കന്മാരോടൊന്നിച്ചു വസിക്കുമ്പോൾ മകളായും, സഹോദരിയായും, ഭൎത്താവിനോടൊന്നിച്ചുജീവിതംനയിക്കുമ്പോൾ ഭാൎയ്യ അമ്മ ഈ നിലയിലും സ്ത്രീകൾ ഈ കൃത്യം നിൎവ്വഹിക്കുന്നു.

'മകൾ' എങ്ങനെ വീട്ടിൽ സന്തോഷവും സന്തുഷ്ടിയും ഉളവാക്കുംഎന്നു അന്വേഷിക്കതന്നെ. മാതാപിതാക്കന്മാൎക്കുവേണ്ടി തങ്ങളുടെ സ്വസ്വവും ബലികഴിക്കുവാൻ സന്നദ്ധരായിട്ടുള്ള അനേകം കുട്ടികളെ എവിടെയും കാണാവുന്നതാണ്. എന്നാൽ ഇതിനു വിപരീതമായും പലയിടത്തുംകണ്ടുവരുന്നുണ്ട്. അച്ഛനമ്മമാരുടെ പ്രത്യേക ലാളനയിൽ വളൎന്നുവന്നിട്ടുള്ള കുട്ടികൾ അവരെ അത്യധികം സ്നേഹിക്കുന്നതിനു പകരംഉപദ്രവമോ ദുഃഖകാരണമോ ആയി തീരാറുണ്ട്. മിൽട്ടൺ(Milton) എന്ന മഹാകവിക്കു രണ്ടു പുത്രിമാരുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം കുരുടനായി, പുത്രിമാരല്ലാതെ ലോകത്തുമറെറാരാശ്രയവുമില്ലാതിരുന്ന സമയത്തു, ആ രണ്ടുയുവതികളും അദ്ദേഹത്തിനുപദ്രവകാരണമായിട്ടാണിരുന്നതു. ഇതുപോലെതന്നെററുള്ളിയാ(Tullia) എന്നു യുവതി തൻെറ അച്ഛനായ സെർവിയസ്സ് ററുള്ളിയസ്സി(Servius Tullias)നെ ശത്രുപക്ഷക്കാൎക്ക ഏല്പിച്ചുകൊടുക്കയും, അച്ഛൻ വധിക്കപ്പെട്ടതിനുശേഷം തൻെറ തേരു അദ്ദേഹത്തിൻെറ മൃതശരീരത്തിൻമ

ത്തെ ഓടിക്കാൻ ആജ്ഞാപിക്കയും ചെയ്തതായി ഒരു കഥയുണ്ടു്. ഇതൊക്കെ അസാധാരണസംഭവങ്ങളാണു്. എന്നാൽ നരച്ചതലയും, ഒട്ടിയകവിൾത്തടങ്ങളും, മങ്ങിയ കണ്ണുകളും, കൂനുള്ള ശരീരവും, വടിയും, പരിഷ്കാരത്തിനു ചേരാത്ത വസ്ത്രധാരണവും, ഉള്ള ഒരു വയസ്സായ അച്ഛനെ കണ്ടു ഇതു എന്റെ അച്ഛനാണെന്നു പറയുവാൻ മടിക്കുന്നവരെ സാധാരണ കാണാവുന്നതാണു്. ദിവസംമുഴുവൻ വേലയെടുത്തു ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്ന അമ്മയെസഹായിക്കുന്നതിനേക്കാൾ രസകരമായ ഒരു നോവൽ വായിക്കയാണു രസമെന്നു വിചാരിക്കുന്നവരും ചുരുക്കമല്ല. ഈവിധക്കാരായ പെൺകുട്ടികൾ ഒരിക്കലും മാതാപിതാക്കന്മാൎക്കു ആനന്ദം ഉണ്ടാക്കുന്നവരല്ല. മാതാപിതാക്കന്മാരെ ബഹുമാനിക്കയും, അവരെ ഭക്തിപൂൎവ്വം വണങ്ങുകയും, അനുസരിക്കയും ചെയ്യുന്നവരാണു് അച്ഛനും അമ്മയ്ക്കും പരമാനന്ദം പ്രദാനംചെയ്യുന്നതു. മാതാപിതാക്കന്മാരെ ബഹുമാനിക്കുന്നതു അവൎക്കു പഠിത്വമുള്ളതുകൊണ്ടും, ധനമുള്ളതുകൊണ്ടും അവർ ആവശ്യമുള്ളതെല്ലാം മടികൂടാതെ തരുന്നതുകൊണ്ടും, ആയിരിക്കരുതു്. 'ഇവർ എന്റെ അച്ഛനും അമ്മയുമാണു്; ആകയാൽ അവരുടെ നേൎക്കു ഭക്തിയും ബഹുമാനവും ഉണ്ടായിരിക്കണം' എന്നവിചാരമാണു് മനസ്സിൽ വേണ്ടതു്.

അച്ഛനമ്മമാരെ സഹായിക്കയും, അവരുടെ സന്തോഷത്തിനായിക്കൊണ്ടു പ്രയത്നിക്കയും തന്റെ സുഖാസുഖങ്ങൾ നിസ്സാരമായി ഗണിച്ചു് അച്ഛന്റെയും അമ്മയുടെയും സുഖത്തിനായിക്കൊണ്ടു പരിശ്രമിക്കയും ചെയ്യുന്ന മകൾ വീട്ടിനെ ദേവലോകത്തിനു തുല്യമാക്കിത്തീൎക്കുന്നു. ഈ വിധത്തിലുള്ള ഒരു മകൾ വീട്ടിന്റെ പ്രകാശവും, സംഗീതവും ആണു്. അതിമധുരമായ സംഗീതം കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നാൽ ഉണ്ടാകുന്ന സുഖം പറഞ്ഞറിയിക്കാൻ പ്രയാസമാണു്. സ്നേഹമുള്ള പുത്രി സമീപത്തുണ്ടെങ്കിൽ ഇതുപോലൊരു സുഖമാണു് അച്ഛനമ്മമാൎക്കുണ്ടാകുന്നതു്. സർ തോമസ് മൂറി (Sir Thomas Moore) ന്റെ പുത്രി തന്റെ അച്ഛനെ കുലയ്ക്കായി ലണ്ടൻ ടൌവ്വറി (London Tower)ലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകുന്ന വഴിമദ്ധ്യത്തിൽ വച്ചു അദ്ദേഹത്തെ കെട്ടിപിടിച്ചു ചുംബിച്ചതായി ചരിത്രങ്ങളിൽ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഈവിധം ലോകപ്രസിദ്ധമായ കൃത്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ വളരെ ചുരുക്കംപേൎക്കു മാത്രമെ സാദ്ധ്യമാവു. അച്ഛനമ്മമാരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ അറിഞ്ഞു പ്രവൃത്തിക്കുക, അവരുടെ ദിനകൃത്യങ്ങളിൽ സഹായിക്കുക, വയസ്സായ അച്ഛന്റെ കിടക്കവിരിക്കുക, വായിക്കേണ്ട പുസ്തകം എടുത്തുകൊടുക്കുക, അദ്ദേഹത്തിനു പ്രിയതരമായ ഭക്ഷണം പാകംചെയ്തുകൊടുക്കുക മുതലായ ചെറിയ ക്രിയകളും അച്ഛനമ്മമാരോടുള്ള സ്നേഹത്തെ വെളിവാക്കുന്നവയാണു്. അവരെ ദിനചൎയ്യയിൽ സഹായിക്കുന്ന ഈ കൃത്യങ്ങൾക്കും, ലോകപ്രസിദ്ധി നേടിയിട്ടുള്ള മഹതികളുടെ ഉൽകൃഷ്ടതരങ്ങളാണെന്നു നാം വിചാരിച്ചുപോരുന്ന കൃത്യങ്ങൾക്കും മാഹാത്മ്യം ഒന്നുപോലെതന്നെ. അതിനാൽ നിസ്സാരങ്ങളാണെന്നു നാം ചിലപ്പോൾ വിചാരിച്ചുപോകാറുള്ള ചെറിയ കൃത്യങ്ങൾക്കും പുത്രീപദത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതിനു തക്ക മാഹാത്മ്യമുണ്ടെന്നുള്ളതു് ആരും വിസ്മരിച്ചുകളയരുതു്.

* കൎത്തവ്യവൈഷമ്യം.

ഇ. വി. കൃഷ്ണപിള്ള ബി. ഏ; ബി. എൽ.

മാധവപുരംഗ്രാമത്തിന്റെ അങ്ങെഅററത്തു ഒരു ഉദ്യാനത്തിന്റെ നടുവിൽ അതിഗംഭീരമായ ഒരു സൌധം നിലകൊണ്ടിരുന്നു. അതിന്റെ മട്ടുപ്പാവുകളിൽ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ മിക്കപ്പോഴും കാണാമായിരുന്നു. പ്രഭാതവേളകളിൽ മനോഹരമായ തന്റെ കരതാരുകളിൽ മുഖം അമൎത്തി അവൾ ആററിലേക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു് കിഴക്കെമട്ടുപ്പാവിൽ നില്ക്കുക പതിവാണു്. അരുണോദയത്തിന്റെ മൃദുലകാന്തിപ്പെരുമയിൽ അവളുടെ മുഖബിംബം പനിനീർപ്പൂവുപോലെ വിളങ്ങിയിരുന്നു. അവളെ ഒരു പെൺകുട്ടിയെന്നുമാത്രം വിളിക്കുന്നതായാൽ മുഴുവൻ ആയില്ല. അവളുടെ പ്രായം നിശ്ചയിക്കുക പ്രയാസമാണു്. ആ നീലേന്ദീവരനേത്രങ്ങളിൽ അനേകശതവൎഷങ്ങളിലെ ശോകപാരവശ്യം ഒന്നുചേൎന്നു നിറഞ്ഞിരുന്നു. അവളുടെ പ്രകൃതി ഒരു യുവതിക്കു ചേൎന്നതായിരുന്നെങ്കിലും ആകൃതിയിൽ അവൾ ഒരു പെൺകുട്ടിമാത്രമായിരുന്നു.

പ്രഭാതത്തിനുമുമ്പിൽ പക്ഷികളുടെ പ്രഥമഗീതങ്ങളോടൊത്തു്, സുനന്ദ ഉണൎന്നു് അടുത്തുള്ള ആററുകടവിലേക്കു പോകുന്നതു കാണാമായിരുന്നു. നനഞ്ഞവസ്ത്രങ്ങൾ ആ ശരീരവല്ലിയോടൊട്ടി കുളിക്കടവിലെ ഓരോപടിയിലും പാദങ്ങൾ പതിഞ്ഞു് അവൾ കുളികഴിഞ്ഞു വീട്ടിലേക്കു തിരിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ അതു് ജലവാസിനിയായ ഒരു ദേവകന്യകയാണെന്നു് ആൎക്കും തോന്നിപ്പോകുന്നതാണു്. വെള്ളത്തുള്ളികൾ വെൺമുത്തുമണികൾപോലെ അവളുടെ ദേഹത്തിൽനിന്നു ഇററിററുവീഴുകയും ചെന്താമരത്തണ്ടുകളോടൊട്ടിക്കിടക്കുന്ന കരിഞ്ചണ്ടിപോലെ അവളുടെ തലമുടി ഭുജവല്ലികളോടു ചേൎന്നു കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ ശാന്തപ്രകാശം നിറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. തന്റെ സ്ഥിരവാസസ്ഥലമായ ഇതരലോകം വെടിഞ്ഞു് പരുഷവും കൎക്കശവുമായ ഈ ഭൂതലത്തിന്റെ ഒരു ഒഴിഞ്ഞമൂലയിൽ ഇരുന്നു ദീൎഘശ്വാസങ്ങളാൽ സന്താപഭാരത്തെ ഈ ദേവകുമാരി മുക്തമാക്കുന്നതെന്തിനെന്നു് ആൎക്കും അറിയുവാൻ കഴിവുണ്ടായില്ല.

പകൽമുഴുവനും ആ സൌധംമുഴുവനും സുനന്ദയുടെ പാട്ടും ചിരികളും മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അശ്രുഗൎത്തത്തിൽ പതിച്ച ഒരു കമലകുസുമംപോലെയായിരുന്നെങ്കിലും അവളുടെ മുഖത്തു സ്മിതപ്രകാശം ഒട്ടും കുറഞ്ഞിരുന്നില്ല. "ഓമനേ! ഇത്രവളരെ ചിരി നീ എവിടെ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു ഞങ്ങളോടു പറയാമോ?" എന്നു് അവളുടെ പരിചയക്കാർ മിക്കപ്പോഴും ചോദിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. കാൎമ്മേഘങ്ങൾക്കിടയിൽക്കൂടി വിലസുന്ന സൂൎയ്യകാന്തിപോലെ അവൾ ചിരിച്ചിട്ടു് "എനിക്കെന്തിനെപ്പററിയാണു ദുഃഖിക്കാനുള്ളതു്? എ

* ശാന്തദേവി.

നിക്കു വീടോ, തറവാടോ, മരിച്ചുപോയതുകൊണ്ടോ ഇങ്ങോട്ടും സ്നേഹിക്കാത്തതുകൊണ്ടോ ക്ലേശമുണ്ടാക്കുവാൻ ബന്ധുക്കളോഇല്ല. എനിക്കു ഈ ലോകത്തിൽ ഉള്ളതെല്ലാം അന്യമാണ്. അന്യന്മാക്കുവേണ്ടിവല്ലവരും കണ്ണുനീർ പൊഴിക്കാറുണ്ടോ? അതുകൊണ്ട് എനിക്കെന്തുകാരണത്താൽ ചിരിച്ചുകൂടാ?” എന്നവൾ മറുപടിപറഞ്ഞുവന്നു. വേറൊരാൾക്ക് അതിപരിതാപകരമായി തോന്നുന്നത് ഇവൾക്ക് വലിയചിരിക്കു കാരണമായിത്തീരുന്നു; ഏതായാലും അവൾ അങ്ങനെയാണു പറഞ്ഞുവന്നത്. “നിന്നേക്കല്ലുകൊണ്ടോ ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നത്?” എന്നൊരുത്തി ചോദിച്ചപ്പോൾ “അല്ല നിങ്ങളേപ്പോലെ രക്തമാംസങ്ങൾകൊണ്ടുതന്നെ” എന്നവൾ ഉത്തരംപറഞ്ഞു.

എന്നാൽ അവൾ ഏകാകിനിയാകുമ്പോൾ ഈ ചിരിയുണ്ടാവുകയില്ല. വെറും ആഡംബരത്തിനുവേണ്ടി വേറെയുള്ളവരെ കാണിക്കുവാനായി ഉപയോഗിച്ചുവന്ന ഏതോ വിലയേറിയ ഒരു ആഭരണംപോലെയായിരുന്നു അവളുടെ ചിരി. മററ് ആരും അടുത്തില്ലാതെ തനിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ ഒരാൾക്ക് അലംകാരങ്ങൾകൊണ്ട് ആവശ്യമില്ലല്ലോ.

ആററിൻ കരയിൽ ഒരു ശിവക്ഷേത്രമുണ്ടായിരുന്നു. എല്ലാപ്രഭാതങ്ങളിലുംപൂർവ്വഗിരിയിൽഉദയംചെയ്ത് ആദേവാലയത്തിൻെറ സ്തൂപികകളിൽസ്വർണ്ണപ്രകാശം ചേക്കുകയും, എല്ലാസായാഹ്നങ്ങളിലും തൻെറ ചരമശ്വാസാഗ്നികൊണ്ട് ആകാശതലത്തെ രക്തപ്രഭമാക്കി അസ്താചലത്തിൽ മറയുകയും ചെയ്യുന്ന സൂര്യദേവനെപ്പോലെ ക്രമമായി വൈകുന്നേരത്തേ ദീപാരാധനസമയത്തു് സുവർണ്ണസാരിയാൽ അലംകൃതയായി സുനന്ദശിവവിഗ്രഹത്തിനു മുമ്പിൽ കൈകൂപ്പിനില്ക്കുക കണിശമായിരുന്നു. ദേവാലയദീപത്തിൻെറ ശാന്തകാന്തിയാൽ അവളുടെമുഖം വിളറിക്കാണുമായിരുന്നു. വെള്ളമെഴുകുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള ഒരു പ്രതിമപോലെ അവൾ ഭക്തിപാരവശ്യത്തിൽ നിശ്ചഞ്ചലയായി നില്ക്കുമായിരുന്നു.

ദീപാരാധനകഴിഞ്ഞു് അവൾ വിഗ്രഹത്തിനുമുമ്പിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമംചെയ്യുമ്പോൾ അവളുടെ ലോലശരീരം ചന്ദ്രികയിൽചായുന്ന കുസുമിതമായ ഒരു മുല്ലവള്ളിപോലെ കാണപ്പെട്ടുവന്നു. ഇത്രസൌന്ദര്യമേറിയ ഒരു സാധനം ഈ ലോകത്തിൽ ഉള്ളതാണൊ എന്നു് അപ്പോൾ ആക്കുംസംശയം തോന്നാതിരിക്കുകയില്ല; അപ്പോൾ അവൾ ചുററിയടിച്ച ഒരു കൊടുംകാററിൽപ്പെട്ടു സ്വർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു വേർപെട്ടുപതിച്ചുപോയ ഒരു മന്ദാരമാല്യത്തെ അനുസ്മരിപ്പിച്ചുവന്നു.

കാററോ മഴയോ ഉണ്ടായിരിക്കട്ടെ, ഇരുട്ടോ തണുപ്പോ വർദ്ധിച്ചിരിക്കട്ടെ അവൾ മുമ്പേറഞ്ഞ കൃത്യങ്ങൾക്കു് ഒരിക്കലും വിഘ്നംവരുത്തിയിരുന്നില്ല. അതേവസ്ത്രങ്ങളോടും അതേസ്ഥലത്തു് അവൾ എപ്പോഴും നില്ക്കുന്നതാണു്. അവളുടെ മുഖഭാവങ്ങളിൽ സന്തോഷവും സന്താപവും ഭരണംനടത്തുന്നതിനു് പരസ്പരംപിണങ്ങി. എന്നാൽ അന്യന്മാരിൽ ആരെങ്കിലും അവളെനോക്കുമ്പോഴൊക്കെ ആ മുഖബിംബം സ്മിതചന്ദ്രികയാൽ പ്രശോഭിച്ചിരുന്നു.

(൨)

സുനന്ദയുടെ ശയനമുറിയിൽ അവളുടെ കട്ടിലിൻതലയ്ക്കൽ മാർബിൾകല്ലുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പെട്ടിയുണ്ടായിരുന്നു. അതിൽകിടന്നിരുന്ന ചില ചില്ലറസ്സാമാനങ്ങളിൽ ആകൃതിയിൽ ഏററവുംവലുത് ഒരു എഴുത്തായിരുന്നു. അതു് താൻതന്നെ എഴുതിയതായിരുന്നെങ്കിലും അവൾ വളരെ ശ്രദ്ധയോടെ സൂക്ഷിച്ചുവന്നു. അതിനു മേൽവിലാസം ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു ആൎക്കാണ് എഴുതിയിരിക്കുന്നതെന്നു മുൻകൂട്ടിഅറിയുവാൻ ഒരുമാൎഗ്ഗവും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ അകത്തു് മേൽവിലാസക്കാരൻെറപേർ ഉണ്ടായിരുന്നു. കൂടാതെ എഴുത്തെഴുതിയ ആളിനെസംബന്ധിച്ചു പലതും അതുവെളിപ്പെടുത്തി. ആ എഴുത്തിങ്ങനെയാണു്:—

മനുഷ്യസമുദായത്തിൽപ്പെട്ട ഓരോരുത്തരും ചിലകാൎയ്യങ്ങൾ തങ്ങളുടെ അമൂല്യനിധികളായി സൂക്ഷിച്ചുവരുന്നു. ഇതിൻെറമാഹാത്മ്യം പോകുമെന്നു ചിന്തിച്ചു ആരുമായി പങ്കിടുന്നതിനു് ആരും ഇഷ്ടപ്പെടുകയില്ല. എനിക്കു അങ്ങനെ ഒരു സമ്പത്തുണ്ടു്; അതെൻെറ ദുഃഖമാകുന്നു. അതു് വേറേ ആൎക്കും ഭാഗിച്ചുകൊടുക്കുന്നതിൽ എനിക്കിഷ്ടമില്ല. എൻേറതുതന്നെഎന്നുപറഞ്ഞു, ഹാൎദ്ദമായിസ്നേഹിച്ചു് അവകാശപ്പെടുവാൻ എനിക്കു വേറൊന്നുമില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഞാൻ അതിനെ ഭദ്രമായി ഒളിച്ചുവച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ ഈ ലോകത്തിൽനിന്നു പിരിയുന്ന ഒരുകാലംവരും; അന്നു് നിങ്ങൾ ഇതെടുത്തുകൊള്ളണമെന്നാണു് എൻെറ ആഗ്രഹം. അതു് എൻെറ സൎവ്വസ്വവുമാണു്. അതുകൊണ്ടു് വേറെ ആരുടെയുംകയ്യിൽ ഞാൻ അതിനെ ഏല്പിക്കുകയില്ല. അതു് സൎവ്വേശ്വരനിൽനിന്നു് എനിക്കുലഭിച്ചിട്ടുള്ളതാണു്. ആൎക്കും അതിനെപ്പററി ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാ. അന്ധകാരമയമായ ഭൂഗൎഭത്തിൽക്കിടക്കുന്ന നിധികളെ പച്ചപ്പുല്ലുനിറഞ്ഞ മനോഹരമൈതാനങ്ങൾ മറയ്ക്കുന്നതുപോലെ ഞാൻ എൻെറ പുഞ്ചിരിയാകുന്ന രമണീയാംബരംകൊണ്ടു് അതിനെ മറച്ചുവച്ചിരുന്നു. പുഞ്ചിരിയണിഞ്ഞിട്ടുള്ള എൻെറമുഖത്തു് നിങ്ങളും നോക്കിയിട്ടുണ്ടു്; അതുകൊണ്ടു് അശ്രുപൂൎണ്ണമായ ഈകഥ നിങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുമോഎന്നു് എനിക്കു സംശയമാണു്.

പ്രകാശവും ആനന്ദവുംനിറഞ്ഞ ഒരു ലോകത്തിൽ ആണു് ഒരുമനുഷ്യശിശു പിറക്കുന്നതു്. എന്നാൽ എനിക്കു് സ്വാഗതംഅരുളാത്ത ഒരുലോകത്തിൽആണു് ഞാൻ ജനിച്ചതു്. എന്നെ തൻെറമാറോടണച്ച ആ ഏകജീവിയും നിറഞ്ഞ കണ്ണുകളോടാണു് അതുചെയ്തതു്. എനിക്കു് എൻെറ അമ്മയുടെ വക്ഷസ്സല്ലാതെ വേറേ ഒരു ലോകവും ഇല്ലായിരുന്നു. ഈ ലോകത്തോടു് എന്നേ ബന്ധിച്ചതായ ഏകബന്ധം അവരുടെസ്നേഹം ആയിരുന്നു ഒരുകുഞ്ഞിനു് ലോകത്തിൽ കൂട്ടുകാരും കളിക്കാരും ധാരാളമല്ലേ? രക്തബന്ധംകൊണ്ടു ചിലരും, സന്തോഷവാത്സല്യങ്ങളാൽ മറുചിലരും ആ കുഞ്ഞിനോടു ചേരുന്നു. ശിശു ചക്രവൎത്തിക്കു് ലോകം ദാസ്യംഅനുഷ്ഠിക്കുവാൻ ഒരുക്കമാണു്. ശിശുവിൻെറ മാൎദ്ദവമേറിയ ചെറുവിരൽകൊണ്ടുള്ള ഭരണത്തിൽ അകപ്പെടാത്തവൻ പരമദൗൎഭാഗ്യദോഷിയാണു്. എന്നാൻ എൻെറ ജനനമുഹൂൎത്തംമുതൽ ലോകംഎന്നിൽ വിദ്വേഷപൂൎണ്ണങ്ങളായ നേത്രങ്ങൾ പതിപ്പി

ച്ചുതുടങ്ങി. ആരോടാണ് എനിക്കുരക്തബന്ധമുള്ളതെന്ന് എനിക്ക് അറിവില്ലായിരുന്നു. ആരും സ്നേഹിച്ചു എന്റെ അടുത്തുവന്നിട്ടുമില്ല. നിശ്ശബ്ദവും, നിർജ്ജീവവുമായ പ്രകൃതിമാത്രം എന്റെ സ്നേഹിതയായിരുന്നു. മനുഷ്യവികാരങ്ങൾക്ക് ഞാൻഒരു അന്യയായിരുന്നു.

എന്റെ ശൈശവകാലസ്മരണകൾ മങ്ങിയിരുണ്ടതാണ്. ഈ ച്ഛായകൾ ചുററും ചെന്ന് സ്ഫുടമായിനില്ക്കുന്നതിന് ഒരു സംഭവമോ ഒരു ആളോഇല്ല. അക്കാലത്തെപ്പററി ഓർക്കുമ്പോൾ ഒരുമുഖംമാത്രം എന്റെമനസ്സിൽ ഉദിക്കുന്നു. അതു് എന്റെഅമ്മയുടെ മുഖംആണ്.

എന്റെ ജീവിതത്തെസംബന്ധിച്ചിടത്തോളവും അല്പമെങ്കിലും തെളിഞ്ഞു് എന്റെ ഓർമ്മയിൽ ഇപ്പോൾപെടുന്നതു് കണ്ണുനീർക്കണങ്ങൾപൊഴിക്കുന്ന ഒരു അവസ്ഥയാണ്. ഞാൻ അമ്മയുടെ കഴുത്തിൽ കെട്ടിപ്പിടിച്ചുകരയുകയായിരുന്നു. അമ്മയുടെ കണ്ണുനീർ അനവരതം പ്രവഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ആ മുഖം ഇപ്പോഴുംഞാൻ ഓർക്കുന്നുണ്ട്. മഞ്ഞുനിറഞ്ഞ ഒരു വെള്ളത്താമരപ്പൂപോലെയായിരുന്നു ആ മുഖം. ഒരുവൃദ്ധൻ അമ്മയുടെ അടുത്തുനില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കടൽനുരപോലെ വെളുത്തുമിനുന്നതലമുടി അദ്ദേഹത്തിന്റെപ്രശാന്തവും ദയാഗർഭവുംആയമുഖത്തിന് അലങ്കാരമായിരുന്നു. എന്റെഅമ്മ ഇപ്രകാരംപറഞ്ഞു:—"ഈ പാവപ്പെട്ട ഓമനയെ ഇവിടെക്കൊണ്ടേല്പിക്കുന്നതിനാണു ഞാൻവന്നതു്. എന്റെ കുഞ്ഞിനെവളർത്തുന്നതിന് ഒട്ടും നിവൃത്തിയില്ലാത്ത ഒരു നിർഭാഗ്യയായിപ്പോയി ഞാൻ" വൃദ്ധൻ എന്നെ എടുക്കുന്നതിനു കരങ്ങൾ നീട്ടി. ഞാൻ അമ്മയെ മുറുകെകെട്ടിപ്പിടിച്ചു. അമ്മയുടെ കണ്ണുനീർ എന്റെ തലമുടി നനച്ചു. എനിക്കുലോകം എന്നുവച്ചാൽ എന്റെ അമ്മയായിരുന്നു അന്നെന്നു ഞാൻ മുമ്പുപറഞ്ഞല്ലോ. അതുകൊണ്ടു ലോകം കണ്ണുനീരിൽ എന്നോടു യാത്രപറയുന്നുവെന്ന് എനിക്കു തോന്നി. വൃദ്ധന്റെ കരങ്ങൾ എന്നെ അങ്ങോട്ടാകർഷിച്ചില്ല. ഞാൻ വെറുപ്പോടെ അദ്ദേഹത്തെ നോക്കി. എന്താണു നടക്കുന്നതെന്ന് അറിയത്തക്കപ്രായം എനിക്കില്ലായിരുന്നു. എന്റെ അമ്മയുടെകണ്ണുനീർകണ്ടു് എന്തോ വലുതായ ദുഃഖം ഉണ്ടാകുവാൻ പോകുന്നെന്നാണു ഞാൻ വിചാരിച്ചതു്. അശ്രുപൂർണ്ണവും ക്ലേശാകുലവും ആയ ആ നാടകം എത്ര നേരത്തേയ്ക്കു നിന്നുവെന്ന് എനിക്ക് ഇപ്പോൾ അറിവില്ല; എന്നാൽ ആ വൃദ്ധന്റെക്രൂരഹസ്തങ്ങൾ എന്നെ എന്റെ അമ്മയുടെ നെഞ്ഞത്തുനിന്നും വലിച്ചെടുത്തപ്പോഴേയ്ക്കുനേരം ഇരുട്ടുകയും റോഡുകളിൽ ആൾ ഒതുങ്ങുകയും ചെയ്തതായി ഒരു മങ്ങിയഓർമ്മയുണ്ടു്. എന്റെ അമ്മപെട്ടെന്നു വാതിൽക്കലേയ്ക്കു ഓടി. തന്റെ മനശ്ശക്തി ചോർന്നുപോകുന്നതിനുമുമ്പേ അവിടെനിന്നു കടക്കണമെന്ന് അവൾക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. വാതിൽക്കൽ നിന്ന് എന്നെ തിരിഞ്ഞൊന്നു നോക്കി സ്ഫുടമല്ലാത്ത ഭാഷയിൽ അനുഗ്രഹിച്ചിട്ടു് എന്നന്നേയ്ക്കും എന്റെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നു മറഞ്ഞു. അവർ ആരായിരുന്നെന്ന് എനിക്കറിയുവാൻ വഹിയാ. അവർ എന്നെ അവസാനമായി ചുംബിച്ചപ്പോൾഎന്റെ തലമുടിയിൽ വാർന്നുകൊണ്ടിരുന്ന കണ്ണുനീരിനെപ്പററി മാത്രമേഎനിക്കോർമ്മയുള്ളു. എനിക്ക് അവകാശം പറയുവാനുള്ള ബന്ധു എന്റെ അമ്മ മാത്രമായിരുന്നു; അ

വരിൽനിന്ന് എനിക്ക കിട്ടിയ ഏകസമ്പത്ത് അവരുടെ കണ്ണുനീരായിരുന്നു. ഈ സ്വത്തോടുകൂടിയാണ ഞാൻ എന്റെ ജീവിതം ആരംഭിച്ചത്. കാലപ്പഴക്കത്തിൽ ഇതു വളരെ കൂടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, മൂലധനം അമ്മയുടെ വകയാണ്.

ഞാൻ സ്നേഹസംപൂർണ്ണമായ ഒരു ഹൃദയത്തോടുകൂടിയാണു ഭൂലോകജാതംചെയ്തിട്ടുള്ളത്. എന്നാൽ പ്രഭാതാഗമനത്തിലെ നക്ഷത്രംപോലെ ഞാൻ സ്വാഭാവികമായി സ്നേഹിക്കുമായിരുന്ന ഏകസത്വം എന്റെ ജീവിതാരംഭത്തിൽതന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. എന്റെ ആയുസ്സ കണ്ണുനീരിൽത്തന്നെ കഴിയുവാനാണു വിധിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് എനിക്ക മനസ്സിലായി. ചിരിയും സ്നേഹവും എനിക്കായി ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതല്ല. എന്നാൽ ഞാൻ ഈ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി കഠിനമായ ദ്വേഷത്തോടുകൂടി എന്റെ സ്രഷ്ടാവിനെ എതൃത്തു. എന്റെ ക്രൂരനായ രക്ഷകൻ എന്റെ അമ്മയുടെ ആലിംഗനസുഖത്തിൽനിന്ന് എന്നെ വലിച്ചെടുത്ത് ഈ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുവന്ന നിമിഷംമുതൽ ഞാൻ കണ്ണുനീർ മനഃപൂർവം ഉപേക്ഷിച്ചു.

ഈ അന്യവസതിയിൽ ഞാൻ ആദ്യം കുറേദിവസങ്ങൾ മൌനത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി. ഞാൻ എന്റെ കിടക്കവിട്ട് എഴുന്നേല്ക്കുകയില്ലെന്നു ശഠിച്ചു. യാതൊന്നും കഴിക്കുകയുമില്ല. വൃദ്ധൻ കഴിയുന്നതും ശ്രമിച്ചു. അദ്ദേഹം ഭക്ഷണവുമായി വരുമ്പോഴൊക്കെ ഞാൻ കോപപാരുഷ്യത്തോടെ ആ കൈകൾ വലിച്ചു ദൂരെത്തള്ളി അധരോഷ്ഠങ്ങൾ മുറുക്കിയിരുന്നു. എന്റെ സമ്മതംകൂടാതെ അവ തുറന്നുപോകരുതെന്നുള്ള കരുതലിൽ ഞാൻ അധരം പല്ലുകൊണ്ടു കടിച്ചുപിടിച്ചിരുന്നു. വൃദ്ധൻ ചിലപ്പോൾ വൈകാറാകുന്നതുവരെ ഭക്ഷണവുമായി അവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കുമായിരുന്നു. തന്നെ ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്ന ശിശു പട്ടിണികിടക്കുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹവും ചിലപ്പോൾ ഒന്നും കഴിക്കാതെ ദിവസങ്ങൾ കഴിച്ചിരുന്നു.

ഈ കുഞ്ഞിനെ സന്തോഷിപ്പിക്കുന്നതിനു പല മാർഗ്ഗങ്ങളും നോക്കി. എന്റെ മുറി ക്രമേണ ഒരു കളിപ്പാട്ടക്കടപോലായിത്തീർന്നു. പൂന്തോട്ടത്തിൽ വളരുന്ന മനോഹരപുഷ്പങ്ങൾ ഒക്കെ എന്റെ മുറിയിൽ ആയി. ചെറുബാലന്മാരുടെയും ബാലികമാരുടേയും ഒരു സംഘവും എന്റെ മുറിയുടെവാതുക്കൽ നിരന്നു. എന്നെ രസിപ്പിക്കുന്നതിന് ആ സാധു വൃദ്ധൻ ഇവരെ കൂലികൊടുത്തു വരുത്തിയിരിക്കുകയായിരുന്നു. എനിക്ക് ആരും കൂട്ടുകാർ ഇല്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ടു ഞാൻ അവരുടെസഹവാസം കാംക്ഷിച്ചു. എന്റെ രക്ഷകൻസംതൃപ്തിസൂചകമായ ഒരു ദീർഘനിശ്വാസത്തോടുകൂടി എന്നെ നോക്കി. എന്റെ മുഖത്തു പുഞ്ചിരി പരന്നു.

ക്രമേണ ഈ നിശ്ശബ്ദസൌധം എന്റെ വീടായിത്തീർന്നു. വൃദ്ധനെ ഞാൻ അപ്പൂപ്പൻ എന്നു വിളിച്ചുതുടങ്ങി. എന്നെ അദ്ദേഹം 'സുനന്ദ' എന്നു വിളിച്ചു. എനിക്ക വേറെ വല്ല പേരും ഉണ്ടായിരുന്നുവോ എന്ന് അറിയുവാൻ വഹിയാ.

എനിക്കു കുറേ പ്രായം വന്നപ്പോൾ ശിവനെ ഭജിക്കേണ്ടതെങ്ങിനെയെന്ന് അദ്ദേഹം എനിക്ക പറഞ്ഞുതന്നു. അതിൽ എനിക്ക പരമാനന്ദമാ

ഭൂതിയുണ്ടായി. ഈശ്വരനോടു എല്ലാം പറയുകയും എല്ലാം ചോദിക്കുകയും ചെയ്യാമെന്ന് അദ്ദേഹം എനിക്കു പറഞ്ഞുതന്നു. ഏററവും വലുതായ സന്താപത്തേയും ഈശ്വരന്നു പരമാനന്ദമാക്കുവാൻ കഴിവുണ്ടുപോൽ. ഞാൻ അതു വിശ്വസിച്ചു. ഈശ്വരൻെറ മുമ്പിൽ നമസ്കരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ എൻെറ മനസ്സിലുള്ളതു സകലതും പറഞ്ഞുവന്നു. മനുഷ്യരോട് എനിക്ക് ഒന്നും പറയുവാൻ ഇല്ല. അവർ എനിക്ക് ആരുമല്ല. അവക്കു ഞാൻ പുഞ്ചിരിമാത്രം നൽകിവന്നു. ഞാൻ എൻെറ ഹൃദയമെന്നു വിളിച്ചതായ ആ കണ്ണീർക്കിണററിനെപ്പററി എൻെറ ഈശ്വരനു മാത്രമേ അറിവുണ്ടായിരുന്നുള്ളു.

എൻെറ അപ്പൂപ്പൻ എന്നെ സ്നേഹത്തോടെ ശ്രദ്ധിച്ചു വളത്തിവന്നു. എന്നാലും എനിക്കും മററുള്ള കുട്ടികൾക്കും തമ്മിൽ ഒരു വലുതായ വ്യത്യാസമുണ്ടെന്നുള്ളതു മറക്കുവാൻ എനിക്കൊരിക്കലും നിവൃത്തിയുണ്ടായില്ല. എനിക്കു പ്രായം വരുന്നതിനുമുമ്പിൽ അദ്ദേഹംതന്നെ എന്നെ കുളിപ്പിച്ച് എനിക്കു ഭക്ഷണം തന്നുവന്നു. എന്നാൽ എത്ര തണുപ്പുള്ള കാലമായിരുന്നാലും അദ്ദേഹത്തിൻെറ നാമജപത്തിനു മുമ്പിൽ എന്നെ തൊട്ടുപോവുകയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം, ദേഹപരിശുദ്ധി വരുത്തുവാൻ രണ്ടാമതും കുളിച്ചുവന്നു. എനിക്കു വ്യസനം ഉണ്ടാകുമെന്നുകരുതി അദ്ദേഹം ഇക്കാൎയ്യങ്ങൾ എന്നിൽനിന്നു മറയ്ക്കുവാൻ കഴിയുന്നതും ശ്രമിച്ചുവന്നു. എന്നാൽ സ്നേഹം സൂക്ഷ്മദൃഷ്ടിയെ മറച്ചിരിക്കുന്നു. മററു കുട്ടികളെപ്പോലെയല്ലാതിരുന്ന എന്നെ ഒളിക്കുന്നതിനു പ്രയാസമല്ലെ? ഇങ്ങനെ രണ്ടാമതുള്ള കുളിയിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ കാണുമ്പോഴൊക്കെ അതിൻെറ കാരണം ചോദിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം ഒഴിഞ്ഞുവന്നു. എന്നാൽ മനുഷ്യനോട് ആവലാതി പറയുവാൻ എനിക്കെന്തവകാശമാണുള്ളത്? ഞാൻ എൻെറ ഈശ്വരനോടു മാത്രം എൻെറ സങ്കടങ്ങൾ ഉണത്തിച്ചു. ഞാൻ ഒന്നും കണ്ടതും അറിഞ്ഞതും ഇല്ലെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ ചിരിച്ചുകളിച്ചു ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ സമാധാനപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുവന്നു. ഞാൻ ആരാണെന്നു മററുള്ള ആളുകൾ അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിക്കുന്നതു പല തവണയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ട്. എൻെറ മുമ്പിൽവച്ച് അതിനുത്തരം പറയുവാൻ അദ്ദേഹം വിഷമിക്കുന്നതുകണ്ടു "ഞാൻ അദ്ദേഹം ദത്തെടുത്ത കുഞ്ഞാണു" എന്നു മറുപടിപറഞ്ഞ് അവരെ സംതൃപ്തരാക്കിവന്നു.

പ്രായം അധികമായതോടുകൂടി, മുമ്പിൽതന്നെ മെലിഞ്ഞിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിൻെറ ശരീരം പൂൎവ്വാധികം കൃശതരമാകുവാൻതുടങ്ങി. ഞങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു ഗ്രാമത്തിലുള്ള ഭവനത്തിൽ താമസിക്കുവാൻ പോവുകയാണെന്നു ഒരു ദിവസം ഞാൻകേട്ടു. അത് മാധവപുരത്തായിരുന്നു. താൻ ആദ്യം കണ്ണുതുറന്ന സ്ഥലത്തുതന്നെ ഒടുവിൽ കണ്ണടയ്ക്കുകയും ചെയ്യണമെന്നു അദ്ദേഹം ആഗ്രഹിച്ചു.

ഞങ്ങൾ ആവീട്ടിൽ താമസമാക്കിയതോടുകൂടി, അതിനെച്ചുററിയുള്ള വലിയതോട്ടത്തിൽ വസന്തകാലത്തിൻെറ മുന്നോടിയായ മാമ്പൂക്കളുംനിറഞ്ഞു. ആ ഭവനം നിശ്ശബ്ദവും വിജനവും ആയിരുന്നു. ഒരു കാലത്തു അതിൽ ഒട്ടധികം ജനങ്ങൾ താമസിച്ചിരുന്നെന്നും, അവിടെ ദിവസേന സദ്യയും വിനോദങ്ങളും നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നെന്നും ഞാൻകേട്ടിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഡർബാർ

മുറികൾ ഇപ്പോഴേയ്ക്കു് ഒഴിഞ്ഞുകാണപ്പെട്ടു. ശിവക്ഷേത്രത്തിലുള്ള നിത്യപൂജമാത്രം മുടക്കം കൂടാതെ നടക്കുന്നു.

എന്റെ അപ്പൂപ്പന് ഒരുകാലത്തു ധനവും മക്കളും മക്കളുടെമക്കളും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ അതെല്ലാം വേർപെട്ടു് പോയശ്രീമഹാലക്ഷ്മിയുടെ പദങ്ങളോടുചേർന്നു വെളിയിൽ കടന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മക്കളുടെ മക്കളിൽപ്പെട്ട ഒരു പുരുഷൻമാത്രം ശേഷിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ കുടുംബക്ലേശങ്ങളുടെ കാഠിന്യത്തിൽ അപ്പൂപ്പൻ ഈ കുഞ്ഞിനേയും സ്വദേശത്തേയും വെടിഞ്ഞു. പൊട്ടിപ്പോകുന്നതിനുണ്ടാകുന്നതായ യാതൊരുബന്ധവും അദ്ദേഹത്തിനു അവശ്യമില്ലായിരുന്നു.

എന്നാൽ മരണം അടുക്കാറായപ്പോൾ അദ്ദേഹം വീണ്ടും തന്റെ ഭവനത്തിലേക്കു തിരിഞ്ഞു. "ഇവിടെയാണു് ഞാൻ ജീവിതത്തിൽ പരമപ്രധാനമായിക്കരുതിയിരുന്ന സകലത്തും ഉപേക്ഷിച്ചതു്. അതുകൊണ്ടു് മരണത്തിൽ ഇവിടെനിന്നുവേർപെടുന്നതിനു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. എന്റെ ചാമ്പലും അവരുടേതിനോടുകൂടിച്ചേരട്ടെ" എന്നദ്ദേഹംപറഞ്ഞു.

ഇവിടെവച്ചാണു് ഞാൻ ആദ്യം നിങ്ങളെക്കണ്ടതു്. അന്ധകാരതുരമായ ഈ ലോകത്തിൽ ഉള്ള ഏകദീപശിഖപോലെ തേജോമയമായാണു നിങ്ങൾ എന്റെ കണ്ണുകളിൽപ്പെട്ടതു്. അതിനുശേഷം പല വർഷങ്ങളും കഴിഞ്ഞു. ആ ദിവസം ഇപ്പോഴും നിങ്ങൾ ഓൎക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു.

നമ്മുടെ കുളിക്കടവിനടുത്തു നിൽക്കുന്ന വലിയ അരയാൽ വൃക്ഷത്തിന്റെ ചുവട്ടിൽ അതിന്റെ വേരോടടുത്തു് രണ്ടുകല്ലുകൾ കിടപ്പുണ്ടല്ലോ. അന്നേദിവസം ഞാൻ എന്റെ മുറിയിൽനിന്നു വെളിയിൽവന്നു് അതിൽ ഒരു കല്ലിന്മേൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. സൂൎയ്യദേവന്റെ പ്രഥമചുംബനം ഏറ്റു് നദീജലം അരുണവൎണ്ണം ആയിത്തീൎന്നിട്ടില്ല. അതു എന്റെ മുമ്പിൽ കണ്ണാടിപോലെ നിശ്ചഞ്ചലമായിപ്പരന്നുകിടന്നു. ക്ഷണം രംഗപ്രവേശംചെയ്യുന്ന സൂൎയ്യഭഗവാനു സ്വാഗതം അരുളുന്നതിനായി പക്ഷികൾ പാട്ടുപാടുവാൻതുടങ്ങിയതേയുള്ളു. ഞാൻ എന്റെ വിധിയെപ്പററി ഓൎക്കുകയായിരുന്നു. എന്റെ ബന്ധുക്കളായിവല്ലവരും ജീവിച്ചിരിപ്പുണ്ടോ എന്നു് എനിക്കറിവില്ലായിരുന്നു. വിധിയുടെ ആജ്ഞയാൽ ഞാൻ അഭയം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഏകപുരുഷൻ ചരമത്തോടു ക്ഷണേന അടുക്കുന്നുമുണ്ടു്. പെട്ടെന്നു പാദശബ്ദം കേട്ടു ഞാൻ തിരിഞ്ഞു മുകളിലേക്കുനോക്കി. നിങ്ങൾ നദിയിലേക്കു വരുകയായിരുന്നു. എന്റെ കണ്ണുകൾക്കു നിങ്ങൾ സൂൎയ്യനെപ്പോലെ കാന്തിമാനായിത്തോന്നി. പ്രഭാതത്തിന്റെ മങ്ങലിൽ നാം ഇരുവരും പരസ്പരം കടാക്ഷിച്ചു. അതു എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഏററവും അശുഭവും എന്നാൽ ഏററവും ശുഭവും ആയ മുഹൂൎത്തമായിരുന്നു.

ഒരു യുവഹൃദയം മനുഷ്യസഹവാസത്തിനു ആഗ്രഹിക്കുന്നു. അവിടെ വൃദ്ധനും ഞാനും മാത്രമെയുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. അതുകൊണ്ടു നിങ്ങൾഎന്റേയു

ച്ചെന്നോ? അതുകേൾക്കുവാൻ ആണോ തയ്യാർ ആയിരിക്കേണ്ടതു്? അവസാനമായി അവരേക്കണ്ടപ്പോൾ ഞാൻ ഒരു ശിശുവായിരുന്നു. ഞാൻ അവരുടെ അശ്രുസ്നാതമായ മുഖത്തേപ്പററി ഓൎമ്മിച്ചെങ്കിലും എന്റെ കണ്ണുകൾ ഉണങ്ങിത്തന്നെ ഇരുന്നു. എന്നേ ദൂരെത്തള്ളിയ ഒരു അമ്മയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ കരയുന്നതെന്തിനു്? തെരുവിൽ അലഞ്ഞുതിരിയുന്ന ഭിക്ഷക്കാർപോലും അവരുടെ കുഞ്ഞുങ്ങളേക്കളയുന്നില്ല. എന്നാൽ എന്റെ അമ്മ അങ്ങനെ ചെയ്തു. ഞാൻ എന്റെ ഹൃദയത്തേ കഠിനമാക്കി. അക്കുവേണ്ടിയാകട്ടെ എന്തിനുവേണ്ടിയാകട്ടെ ഞാൻ എന്തിനു കരയണം? ആ ഇരുണ്ടവിചാരങ്ങൾ എല്ലാം എന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു ബഹിഷ്കരിച്ചു.

എന്നാൽ അന്നുമുതൽ എന്റെ അന്തരീക്ഷസാകല്യത്തിലും നിറഞ്ഞിരുന്ന അനന്ദകാന്തി വേഗം മങ്ങുവാൻ തുടങ്ങി. ഞാൻ ചിന്താനിരതയായും സന്തോഷശൂന്യയായും തീൎന്നു. വീട്ടിൽനിന്നു വെളിയിൽ ഇറങ്ങാതെ അതും ഇതും എടുത്തു ഞാൻ എന്റെ സമയംപോക്കി. എന്റെ സ്വഭാവഭേദംകണ്ടു നിങ്ങൾ അശ്ചൎയ്യപ്പെട്ടു; ചിലപ്പോൾ കാരണമെന്തെന്നുപോലുംനിങ്ങൾ ചോദിച്ചു. ഞാൻ ചിരിക്കുക മാത്രം ചെയ്തു. പക്ഷെ എന്റെ ചിരികൾ അൎത്ഥശൂന്യങ്ങളും, അവാസ്തവികങ്ങളും ആയിത്തീൎന്നു

ഇങ്ങനെ കുറേ ദിവസങ്ങൾ കഴിഞ്ഞു. പിന്നീട്ടു് ഒരു ദിവസം കാലത്തു നിങ്ങൾ അപ്പൂപ്പന്റെ മുറിയിൽക്കയറി രണ്ടുമൂന്നു മണിക്കൂർനേരം അവിടെയിരുന്നു. നിങ്ങൾ തമ്മിൽ എന്താണു പറഞ്ഞതെന്നു് എനിക്കറിയുവാൻ വഹിയാ. ഏതായാലും നിങ്ങൾ പോയിക്കഴിഞ്ഞ ഉടനെ എന്നേവിളിപ്പിച്ചു. ഞാൻ കയറിച്ചെന്ന ഉടനേ അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു:—"ഓമനെ! എന്റെ കാലം അടുത്തിരിക്കുന്നു. മരിക്കുന്നതിനു മുമ്പു് എനിക്കു നിന്നോടും ശങ്കരനോടും ഒരു കാൎയ്യം പറയുവാൻ ഉണ്ടു്. എനിക്കു് അവനോടു പറയുവാനുള്ളതൊക്കെപ്പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. തന്നെയുമല്ലാ, അവൻ ഒരു പുരുഷനാണു്. തന്നത്താൻ നോക്കുവാൻ അവനു ശക്തിയുണ്ടു്. എന്നാൽ, കുഞ്ഞേ, നിന്നെപ്പററിയാണു് എനിക്കു് ഉൽക്കണ്ഠ എല്ലാം."

അദ്ദേഹം സംസാരം നിറുത്തിയിട്ടു് എന്നെ സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി. ഞാൻ മുഖംതിരിച്ചു ക്ഷുബ്ധഹൃദയത്തോടുകൂടി നിശ്ചഞ്ചലയായിരുന്നു.

കുറേക്കഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം തുടൎന്നു—"എന്റെ ഓമനക്കുഞ്ഞേ! നിന്നെ ഞാൻ എത്രമാത്രം വാത്സല്യത്തോടുകൂടി വിചാരിക്കുന്നെന്നു് ഒരുപക്ഷെ നിനക്കറിയുവാൻ വഹിയാതിരുന്നേയ്ക്കാം. ശങ്കരനേപ്പോലെതന്നെ ഞാൻ നിന്നെയും സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടു്. ഈ വീട്ടു് എതുസ്ഥിതിയിലെങ്കിലും പോകട്ടെ എന്നുതള്ളി ഇവിടെനിന്നു ഞാൻ ഇറങ്ങിപ്പോയപ്പോൾ ഈ ലോകത്തിൽ ഇനി ആരേയും സ്നേഹിക്കുകയില്ലെന്നായിരുന്നു ഞാൻ ശപഥം ചെയ്തതു്. സ്നേഹം കഷ്ടതയുടേയും ദുഃഖത്തിൻേറയും ഒരു അക്ഷയഭണ്ഡാഗാരമാണു്. നിന്റെ മുഖം എന്നെ ആ സത്യത്തിൽനിന്നു തെററിച്ചുകളഞ്ഞു. ഹൃദയം അധികകാലത്തേയ്ക്കു വിവിക്തമായിരിക്കുകയില്ല. ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും ഒന്നു് അ

തിൽക്കയറി ഒരു പുതിയ സാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിക്കുന്നു. അങ്ങനെയാണു് ഈ ശവരക്കല്പന. അങ്ങനെ എൻെറ ഹൃദയത്തിലെ ചെറുരാജ്ഞി! നീ വന്നു. പിന്നീടു ശങ്കരൻ വന്നു. എനിക്കു പിന്നീടുസ്നേഹിക്കുവാൻ വേറെ ആരേയും ആവശ്യമില്ലായിരുന്നു. ഞാൻ നിന്നെ എത്ര ശ്രദ്ധയോടും വാത്സല്യത്തോടുംകൂടിയാണു വളൎത്തിയതെന്നു നിനക്കറിയാം. എൻെറ കഴിവിൽ എത്തിയിടത്തോളവും വിധത്തിൽ ദുഃഖത്തിലും പാപത്തിലും നിന്നെ ചാടിക്കാതെ ഞാൻ രക്ഷിച്ചു. എന്നാൽ ആൎക്കാണു വിധിയോടു് എതിൎക്കുവാൻ ശക്തി? ഞാൻതന്നെ നിൻെറ ജീവിതത്തിലെ ഏററവും വലുതായസന്താപം വരുത്തേണ്ടിവരുന്നു. ഈ ഭയങ്കരകൎത്തവ്യം അനുഷ്ഠിക്കാതിരിക്കുവാൻ ഞാൻ കഴിയുന്നതും ശ്രമിച്ചു. എന്നാൽ ഒരു രക്ഷാമാൎഗ്ഗവും കാണുന്നില്ല."

മരവിച്ചുതുടങ്ങിയ ഹൃദയത്തോടെ ഞാൻ അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു.

ഞാൻ കേട്ടതു ഭയങ്കരംതന്നെയാണു്. പാപമെന്നുള്ളതു് എന്തെന്നു് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടായിരുന്നു. എന്നാൽ എൻെറ ജന്മംതന്നെ പാപജന്മമാണെന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലായി. തൻെറ കുഞ്ഞിനെ തള്ളുവാൻ എൻെറ അമ്മയെ പ്രേരിപ്പിച്ചതെന്തെന്നും അപ്പോഴാണു് എനിക്കു മനസ്സിലായതു്. ദാരിദ്ര്യംകൊണ്ടല്ലാ; എന്നെ അശുദ്ധപ്പെട്ടത്തേണ്ടെന്നു കരുതിയിട്ടാണു, ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ പരിപാവനത എൻെറ പാപം ഇല്ലായ്മചെയ്യുമെന്നു വിചാരിച്ചാണു് അവർ എന്നെ ഈ വൃദ്ധഹസ്തങ്ങളിൽ അൎപ്പിച്ചതു്. എന്നാൽ വല്ലവരും ഒരു കരിക്കട്ട കഴുകി വെളുപ്പിക്കാൻ കഴിയുമോ? എൻെറ ജനനപാപം എന്നോടുതന്നെ ചേൎന്നുനിന്നു.

വൃദ്ധൻ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി:—"കുഞ്ഞേ! നിന്നെ ഞാൻ എല്ലാത്തിലും ഉപരിയായി സ്നേഹിച്ചു. എന്നാൽ മനുഷ്യൻ ക്ഷീണനല്ലേ? അവൻ വേഗം മലിനനായിപ്പോകുന്നു. എന്നെ നീ അശുദ്ധപ്പെടുത്തിയെന്നുള്ള ഭാവത്തിൽ ഞാൻ നിനക്കു പലപ്പോഴും ചിത്താസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നെനിക്കറിയാം. പക്ഷെ അങ്ങനെ ചെയ്യാതിരിക്കുവാൻ എനിക്കു നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നു. നിന്നെ എൻെറ സ്വന്തം കുഞ്ഞിനെപ്പോലെ ഞാൻ എപ്പോഴും വാത്സല്യപൂൎവ്വം വളൎത്തിവന്നു. ഞാൻ മരിക്കുവാൻ പോകുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ നിന്നോടു് ഒരു അപേക്ഷയെ ഉള്ളു. നീ ഇപ്പോഴും ഒരുപക്ഷെ ധരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഒരു സംഗതി ഞാൻ വളരെ മുമ്പുതന്നെ അറിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. ശങ്കരനു നീ കണ്ണിലുണ്ണിയായിത്തീൎന്നു. ഓമനേ! അവൻ ഇന്നെന്നോടു് അക്കാൎയ്യം ഏററു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നീ പരിപാവനമായ ഗംഗാജലത്തെപ്പോലെ പരിശുദ്ധയാണെന്നു് എനിക്കറിയാം. എന്നാൽ സമുദായം അതു വകവയ്ക്കില്ല. അതിൻെറ നിബന്ധനകളാൽ നീ ഒരു ജാതിഭ്രഷ്ടയാണു്. തൻെറ കൂട്ടുകാരുടെ മുമ്പിൽ ശങ്കരൻ ലജ്ജിക്കത്തക്ക യാതൊരു പ്രവൃത്തിയും നീ ചെയ്യുകയില്ലെന്നും, എൻെറ വംശത്തിലെ അവസാനാംഗമായ അവൻ അവൻെറ കുലത്തിനു തക്കവിധത്തിൽ ജീവിക്കുവാൻ നീ സമ്മതിക്കുമെന്നും, ഓമനേ! എൻെറ നരച്ച തലമുടിയെത്തൊട്ടു നീ സത്യം ചെയ്യണം. നീ അത്ര കാഠിന്യത്തോടുകൂടി അവനോടു പെരുമാറാമെങ്കിൽ അവൻ എന്നെങ്കിലുംഒരിക്കൽ നിന്നെ മറക്കും. അങ്ങനെയാണു മനുഷ്യസ്വഭാവം. എനിക്കിപ്പോഴുള്ളസക

ല സമ്പത്തും ഞാൻ നിനക്കു തന്നിട്ടേ മരിക്കുകയുള്ളൂ. നിനക്കു പരമസുഖമായ ജീവിതം കഴിക്കുവാൻ വകയുണ്ടുതാനും."

അദ്ദേഹത്തിൻെറ സമ്പത്തിനെപ്പററിപ്പറഞ്ഞപ്പോൾ ഒരു പ്രഹരമേററതുപോലെ എനിക്കു തോന്നി. എന്നാൽ ഒരു വാക്കുപോലും പറയാതെ ഞാൻ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞതുപോലെ സത്യം ചെയ്തു. അപ്പോൾതന്നെ എത്ര ദുർവ്വഹമായ ഭാരമാണു ഞാൻ വഹിക്കുവാൻ ഏററതെന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലായി.

വൃദ്ധൻ എന്നെ അനുഗ്രഹിച്ചു. "നീ വരുന്ന ജന്മത്തിൽ സാവിത്രിയായി ജനിക്കട്ടെ! നീ ഈ ജന്മത്തിൽ ചെയ്യുന്ന ഈ തപസ്സു് നിൻെറ സകല പാപങ്ങളേയും നശിപ്പിക്കുന്നതാണു്. എല്ലാം നീ ഈശ്വരനായി സമർപ്പിക്കുക. അവിടുത്തേയ്ക്കു മാത്രമേ നിന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ഭർത്താവാകുവാൻ യോഗ്യതയുള്ളൂ"

അതുകഴിഞ്ഞു് ഞാൻ മുറിയിൽനിന്നു വെളിയിൽവന്നു. ഞാൻ ഒരു ബാലികയായി പ്രവേശിച്ച ആ മുറിയിൽനിന്നു് ഒരു സ്ത്രീയായിട്ടാണു പുറത്തുകടന്നതു്. ഞാൻ അറിയാതെതന്നെ നിങ്ങൾക്കു സകലവും തന്നിരിക്കുന്നു എന്നു് അപ്പോൾആണു് എനിക്കു മനസ്സിലായതു്. ഭൂമിയിലുള്ള സകലതിനേക്കാളും കൂടുതലായി ഞാൻ നിങ്ങളെ സ്നേഹിച്ചു; ഇതാ ഇപ്പോൾ അതു മറക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ മനുഷ്യഹൃദയത്തിനു നാഥൻ ഉണ്ടോ? എൻെറ ഉല്ലാസജീവിതത്തിൽ നിങ്ങൾ എൻെറ സ്നേഹിതൻ മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ സന്താപാലട്ടത്തിൽ നിങ്ങൾ എൻെറ സർവ്വവും ആയിത്തീന്നു. എനിക്കതു മറക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലായിരുന്നെങ്കിലും, നിങ്ങളെക്കൊണ്ടു വിസ്മരിപ്പിക്കുവാൻ കഴിവുണ്ടായിരുന്നു.

കുറേശ്ശെ ഞാൻ നിങ്ങളിൽനിന്നു അകലുവാൻതുടങ്ങി. വീട്ടുകാര്യങ്ങൾ എൻെറ സകലശ്രദ്ധയേയും അപഹരിച്ചതുകൊണ്ടു് കുട്ടിക്കളികൾക്കു നേരം ഇല്ലെന്നു ഞാൻഭാവിച്ചു. നിങ്ങൾ യാദൃശ്ചികമായി വന്നുചേന്ന ഒരു കൂട്ടുകാരൻ അല്ലാതെ വേറൊന്നുമല്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നതായി ഞാൻ എന്നോടുതന്നെ ഭാവിച്ചു.

ഇതിനുമുമ്പു് വിവാഹം എന്നവാക്കു് ഒരിക്കലും ഞാൻ നിങ്ങളോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇപ്പോൾമുതൽ നിങ്ങളുടെ വിവാഹത്തെപ്പററിയും നിങ്ങൾക്കു ലഭിക്കുവാനിരിക്കുന്ന യുവതിയെപ്പററിയും ഞാൻ നിങ്ങളെ കളിയാക്കിത്തുടങ്ങി. ഇതു നിങ്ങളേ കോപിപ്പിക്കുന്തോറും ഞാൻ കുറേക്കൂടി നേരംപോക്കുപറഞ്ഞു. ആ ദിവസം, പൌഷമാസത്തിലെ അവസാനദിവസം, നിങ്ങൾ ഒരു പൂമാലയുംകൊണ്ടു് എൻെറ അടുത്തുവന്നു. അതു് എനിക്കുതന്നിട്ടു് ഏതോപറയുവാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഞാൻ നിങ്ങളെതടുത്തിട്ടു്:—"കൂലിയില്ലാവേലയ്ക്കു കാത്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന നിങ്ങൾ എത്രമടയൻ! എനിക്കു ഈ മാല സമ്മാനിക്കുന്നതുകൊണ്ടു ഫലമെന്തു്? ഇതു പന്നിയുടെമുമ്പിൽ മുത്തിട്ടുകൊടുക്കുന്നതുപോലല്ലേ? ഇതു് ആവശ്യപ്പെടുന്ന അവൾക്കുവേണ്ടി സൂക്ഷിക്കരുതേ?" എന്നു പറഞ്ഞു.

നിങ്ങൾ സന്താപാകുലങ്ങളായ കണ്ണുകളോടുകൂടി എന്നെനോക്കി. ആ വാക്കുകൾ നിങ്ങൾ ഒരിക്കലും എന്നിൽനിന്നു ആശിച്ചിരുന്നില്ല. എനിക്കു യാതൊന്നും മനസ്സിലായിട്ടില്ലെന്ന മട്ടിൽഞാൻ അതുംഇതുംപറയുവാൻ തുടങ്ങി. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു ചിത്താസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടാക്കുന്നതിൽ എനിക്കെത്രവ്യസനമുണ്ടായിരുന്നെന്നു നിങ്ങൾക്കറിവില്ലായിരുന്നു. ഒരുപക്ഷെ, എന്റെഹൃദയംകല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നായിരുന്നു നിങ്ങൾവിചാരിച്ചതു്. എന്നാൽ അങ്ങിനെയുള്ള ശിലാതലങ്ങളിൽ നിന്നാണല്ലൊ മഹാനദികൾ ഉത്ഭവിക്കുന്നതു്.

നിങ്ങൾ എന്തോ പറയുവാൻആയിട്ടാണു വന്നതെങ്കിലും ഒന്നുംസംസാരിച്ചില്ല. നിരാശയിൽവാടിക്കരിഞ്ഞമുഖത്തോടുകൂടി നിങ്ങൾ അവിടെനിന്നുംപോയി. ഞാൻ അടുത്തവീട്ടിലെ മന്ഥരയെവിളിച്ചു് അവളുമായി ഉറക്കെ സംസാരിച്ചു ചിരിച്ചു ലഹളകൂട്ടുവാൻതുടങ്ങി. നിങ്ങൾ അതു കേട്ടിരിക്കുമെന്നെനിക്കുറപ്പുണ്ടു്; അതുതന്നെയായിരുന്നു എന്റെ ഉദ്ദേശ്യവും.

എനിക്കു നിങ്ങളോടുള്ള പ്രണയാതിരേകം ആണു് എന്നെ കല്ലുപോലെ കഠിനമാക്കിയതു്. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തെ നിഷ്ഠൂരം വ്രണപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടേയിരുന്നു. ഞാൻ ഒരു രാക്ഷസിയും വിഡ്ഢിയും ആണെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിക്കണമെന്നായിരുന്നു എന്റെ ആഗ്രഹം. നിങ്ങളെക്കൊണ്ടു എന്നെ വിസ്മരിപ്പിക്കണം; അങ്ങിനെയാണല്ലൊ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തോടുസത്യംചെയ്തതു്.

എന്റെ സ്വന്തസമ്പത്തു് ലജ്ജാവഹമായ നീചസ്ഥിതിയാണു്. അതു എനിക്കായിത്തന്നെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നു ഞാൻ തീച്ചപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. യാതൊരുത്തരും, അതിലും പ്രത്യേകിച്ചു നിങ്ങൾ, അതിൽ പങ്കെടുക്കുന്നതിനു ഞാൻ സമ്മതിക്കുകയില്ല. എന്റെ നൈകൃഷ്ട്യത്തിൽ ഒരു കണികപോലും നിങ്ങൾക്കു തട്ടി നിങ്ങളുടെ സൽകീർത്തിയെ മലിനപ്പെടുത്തുന്നതിനുഞാൻ ഇടയാക്കുകയില്ല. അതുകൊണ്ടു് പാപസന്താനമായ എന്നിൽനിന്നു നിങ്ങളെ അകററിനിറുത്തുന്നതിനു ഞാൻ ശ്രമിച്ചു. ഒരിക്കൽ നിങ്ങൾ എന്റെ ഹൃദയരഹസ്യം അറിഞ്ഞുപോയാൽ നിങ്ങൾ ഒരുകാലത്തും എന്നിൽനിന്നു് വേർപെടുകയില്ലെന്നു എനിക്കറിയാമായിരുന്നു. നിങ്ങൾ എന്റെ ദയനീയതയിൽ ഭാഗഭാക്കായിക്കളയും; അതിനു ഞാൻ സമ്മതിക്കരുതു്. നിങ്ങൾ ഒരുൽകൃഷ്ടവംശത്തിന്റെഅവസാനസന്താനമാണു്; ഞാനോ, ഈശ്വരനും മനുഷ്യനും ഭ്രഷ്ടയായിത്തള്ളിയിരിക്കുന്ന ഒരു പെണ്ണുമാണു്. അങ്ങിനെയുള്ള രണ്ടുപേർതമ്മിൽ എങ്ങിനെയാണു ചേരുക?

ഒരിക്കൽ സകലതും നിങ്ങളോടു തുറന്നുപറയുന്നതിനു ഞാൻ വിചാരിച്ചു. നിങ്ങൾക്കു പറയുവാനുള്ളതെല്ലാം കേൾക്കണമെന്നും, എന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്നതു സകലതും നിങ്ങളെ അറിയിക്കണമെന്നും ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചു. ഹൃദയശൂന്യയെന്നപോലെ നിങ്ങളോടുഞാൻ പെരുമാറുന്നതെന്തിനെന്നും, അതു എന്നെ എത്രമാത്രം തപിപ്പിക്കുന്നെന്നും, നിങ്ങളോടു

പറയുവാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു. എന്നാൽ വേഗം ഞാൻ ആ വിചാരം മാററി. എന്തിന്ന നിങ്ങളെ കൂടുതൽ വ്യസനിപ്പിക്കണം? നിങ്ങൾ എന്നെ മറക്കണം. പിന്നെന്തിനാണ് ഇതൊക്കെ പരസ്പരം അറിയുക? എന്നാൽ നിങ്ങളോട്ട സകലതും പറയേണ്ടിയിരുന്നെന്ന് ഇപ്പോൾ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഒരിക്കൽകൂടി നാം ഇരുവരും താമരയുടെ അടുത്തുവച്ചുകണ്ടു. നമ്മുടെ കണ്ണുകളിൽ ആദ്യസമാഗമത്തിൻെറ സ്മരണകൾ മുഴുവൻനിറഞ്ഞിരുന്നു. എൻെറ കണ്ണുകൾ രഹസ്യത്തെ വെളിയിൽവിട്ടുമെന്നു വിചാരിച്ച് ഞാൻതാമരയെതിരിച്ചുകളഞ്ഞിട്ട്, "ഈ കണ്ടിൽ നമുക്കെന്തുപൂക്കൾഉണ്ട്!" എന്നു നേരംപോക്കായിപ്പറഞ്ഞു.

"കഴിഞ്ഞയാണ്ടിലും ഇത്രയധികം ഉണ്ടായിരുന്നെന്നു നീ ഓർമ്മിക്കുന്നില്ലേ? നാം ഇരുവരും ഇവിടെയിരുന്ന് വെള്ളത്താമരപ്പൂക്കൾകൊണ്ട് ഒരു വലിയ മാലകെട്ടി."

ഞാൻ മറുപടിപറഞ്ഞു:—"തൻെറ ശൈശവത്തിൽ നടക്കുന്നതെല്ലാം ഒരാളെക്കൊണ്ട് ഓർമ്മിക്കാൻ കഴിയില്ല."

"ശൈശവമോ? അതു കഴിഞ്ഞാണ്ടിൽ ആയിരുന്നില്ലേ? നീ ഇത്രവേഗം മറന്നുകഴിഞ്ഞോ?"

ഞാൻ നീരസഭാവത്തിൽപ്പറഞ്ഞു:—"എനിക്കു എല്ലാ നിസ്സാരകാൎയ്യവും ഓർക്കുവാൻ പണിയാണ്."

അതിനന്തരംപറഞ്ഞപ്പോൾ നിങ്ങളുടെ ശബ്ദംസന്താപസൂചകമായിരുന്നു. "ഞാൻ ഇതിനേക്കാൾ സാരമില്ലാത്ത പലകാൎയ്യങ്ങളുംഓർക്കുന്നുണ്ട്."

ഞാൻചിരിച്ചു. "എന്നാൽ നിങ്ങളുടെ ഓർമ്മശക്തിയിൽ ഒരുഭാഗം എനിക്കുകൂടിത്തരണം. എനിക്കു് അതില്ലാണ്ടായി."

ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ എൻെറ അടുത്തുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, സാരമില്ലാത്ത സംഗതികൾ ഓർമ്മിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ നിങ്ങളേക്കാൾ മെച്ചമായിരുന്നെന്നുനിങ്ങളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്താമായിരുന്നു. നിങ്ങളുടെ ഓരോ കടാക്ഷവും, ഓരോ അംഗവിക്ഷേപണംപോലും ഞാൻ ഓർക്കുന്നു; നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവവും, ഇഷ്ടവും അനിഷ്ടവും സകലതും ഞാൻ കാണാപ്പാഠമാക്കിയിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ നിങ്ങളെ വകവയ്ക്കുന്നില്ലെന്നു ഭാവിച്ചെങ്കിലും, നിങ്ങളുടെ സുഖത്തിന്ന വേണ്ടതെല്ലാം ഞാൻ വെടിപ്പായിചെയ്തുവന്നു. ഞാൻ നിങ്ങളെ അന്ധനാക്കുന്നതിന്നശ്രമിച്ചു; എന്നാൽ എന്താണ് നിങ്ങൾ അതിവേഗത്തിൽ അന്ധനാക്കപ്പെട്ടതു്? ഞാൻ എൻെറ ഹൃദയം മറച്ചിരുന്ന മൃദുയവനികയിൽക്കൂടെ നിങ്ങൾ നോക്കാഞ്ഞതെന്തു്?

ക്രമേണ ഞാൻനിങ്ങളുമായി ഇടപെടാതെയായി. നിങ്ങളോടുകൂടിനടക്കുന്നതിനോ നിങ്ങളുമായി സംസാരിക്കുന്നതിന്നോ എനിക്കു ഒരിക്കലും സമ

യംകിട്ടാതായി. എന്നാൽ ഞാൻ സകലതും മറന്നെന്നു പുറമേ ഭാവിച്ചെങ്കിലും, എൻെറ ഹൃദയത്തിൽ അവ ദൃഢതരം സ്ഥാപിതമായി. എൻെറചിന്ത നിങ്ങളെപ്പററി മാത്രമായി; നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടിമാത്രം ഞാൻകാൎയ്യങ്ങൾനോക്കിവന്നു. അതിൽ മാത്രമേ എനിക്കു ആനന്ദം ഉണ്ടായുള്ളു. നിങ്ങൾ അറിയാതെ തന്നെ ഞാൻ പിന്നീട്ടും നിങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിച്ചുവന്നു എന്നാൽ ആരാധകൻെറ ഭക്തിപാരവശ്യത്തെപ്പററി ഈശ്വരൻ അറിയാറില്ലല്ലോ.

എന്നും രാവിലെ ഈശ്വരവിഗ്രഹത്തിനു മുമ്പിൽ സാഷ്ടാംഗപ്രണാമം ചെയ്യുന്നതിനു ഞാൻ ക്ഷേത്രത്തിലേക്കു പോയിവന്നു. എൻെറ സന്താപാധിക്യത്തെപ്പററി അദ്ദേഹത്തെ മാത്രമേ ഞാൻ അറിയിച്ചിരുന്നുള്ളു. നിങ്ങളുടെ നന്മയ്ക്കുവേണ്ടി ഞാൻ നിങ്ങളെ വഞ്ചിക്കുന്നതിനെപ്പററി അദ്ദേഹത്തോടുമാത്രമേ ഞാൻ പറഞ്ഞിരുന്നുള്ളു.

എന്നാൽ ഈ സങ്കടനിവേദനം എനിക്കു ആശ്വാസം നൽകിയില്ല. നിങ്ങൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ ഈശ്വരനേയും വഞ്ചിച്ചിരുന്നു.. വ്യസനത്തോടും പാപാനുഷ്ഠാനബോധത്തോടുംകൂടി ഞാൻ ഇപ്പോൾ അതു സമ്മതിക്കുന്നു. എന്നാൽ അദ്ദേഹം എന്നോടു ക്ഷമിക്കുമാറാകട്ടെ! ദീപാരാധനസമയത്തു് കൈകൂപ്പി തലതാഴ്ത്തിഞാൻ ആ വിഗ്രഹത്തിനുമുമ്പിൽനിൽക്കുമ്പോൾ, ആ ഈശ്വരനല്ല എൻെറ ഹൃദയത്തിൽ പ്രകാശിച്ചിരുന്നതു്. എൻെറ ശരീര[illegible]
സ്വത്താലും നിങ്ങളുടെ കടാക്ഷത്തെപ്പററിയാണു് ഞാൻ ചിന്തി[illegible]
ജന്മാവകാശമായിക്കിട്ടിയ പാപസമ്പൽഗരിമയിൽനിന്നു മു[illegible]
പ്പെടുത്താനുള്ള പാവനതീൎത്ഥം എന്നപോലെ അതു് എ[illegible]
കി. എൻെറ തപസ്സിൻെറ അവസാനം സമീപിക്കാ[illegible]
നിക്കു തോന്നി. നിങ്ങളുടെ പരിശുദ്ധവീക്ഷണത്താ[illegible]
ടുന്ന ഈ ജീവിതത്തിനുശേഷം ഇനിയത്തെ ജന്മത്തി[illegible]
തായി കിട്ടുന്നതാണല്ലോ. ശംഖനാദംമുഴങ്ങുക[illegible]
കാശിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ എനിക്കു് അ[illegible]
നം കണ്ണുങ്ങളോ നേത്രങ്ങളോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. [illegible]
വും നിങ്ങളിൽ ചേൎന്നുപോയിരുന്നു. ആ ദേവാ[illegible]
തെങ്ങരും ഒന്നുംഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇപ്പോഴും എ[illegible]
ങ്ങൾ അവിടെയുണ്ടെന്നുള്ള വിചാരംകൊണ്ടു് [illegible]
ത്തിരുന്നു.

എന്നാൽ അവിടെനിന്നും തിരികെവരുമ്പോ[illegible]
ക്കുകപതിവായിരുന്നു. എൻെറ മനോസ്ഥകൈ[illegible]
പിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങൾക്കു വല്ല ദോഷ[illegible]
രമായ പുരുഷൻവഴിയായിട്ടാ് ഒരു സ്ത്രീ [illegible]
ത്തു്. എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കും ആ ഈശ്വര[illegible]
അദ്ദേഹത്തെ ഭജിക്കുവാൻ അല്ല നിങ്ങ[illegible]
ണ്ടുപേരും അദ്ദേഹത്തിനെതിരായി [illegible]
എനിക്കുവേണ്ടിയാണു് പാപാനു[illegible]

മാത്രമേ ശിക്ഷിക്കാവൂ എന്നുള്ളതിനു ഞാൻ നമ്രശിരസ്കയായി അദ്ദേഹത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചുവന്നു.

ഈശ്വരനെ മനുഷ്യർക്കു അശ്രദ്ധനാക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു അപ്പൂപ്പൻ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തെസേവിക്കുന്നതിനു ഞാൻ ഉറച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളും. എന്തെന്നാൽ അവകാശവഴിക്കു നിങ്ങളുടേതായ സ്വത്തു് ഞാൻ തൊടുകപോലുംഇല്ലല്ലോ. ഭാവിയിൽ ദേവാലയത്തിനടുത്തുള്ള ഒരു ചെറുകുടിലിൽത്താമസിച്ചിട്ടു് ഒരുഭാഗ്യവതിയായ യുവതിയാൽ മനോഹരനും ആനന്ദദായകനും ആക്കപ്പെടുന്ന നിങ്ങളുടെ ഗാർഹികജീവിതത്തേക്കാണുന്നതായി ഞാൻ ദിവാസ്വപ്നം കണ്ടുതുടങ്ങി. എന്നാൽ വല്ലപ്പോഴും സ്വപ്നങ്ങൾ വാസ്തവങ്ങളായി പരിണമിക്കുമെന്നു ആർക്കു പറയാം? എല്ലാസ്ഥിതിഗതികളും അതിനു വിപരീതമായി കാണപ്പെടുന്നു. എന്നാലും ആ സ്വപ്നത്തെ കൈവിടാൻ എനിക്കുമനസ്സില്ല. നിങ്ങളുടെ വീടിനേയും സാമാനങ്ങളേയും ഒരുകാലത്തു് നിങ്ങൾക്കായിവിട്ടൊഴിഞ്ഞുതരുന്നതിനായി ഞാൻ നന്നാസൂക്ഷിച്ചുവരുന്നു.

ദേവാലയസോപാനങ്ങളെഅടിച്ചു തൂത്തുവൃത്തിയായി പൂക്കൾകൊണ്ടു ഞാൻ അലംകരിച്ചുതുടങ്ങിയിട്ടു് അനേകവർഷങ്ങളായിക്കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ എ
റവുംനികൃഷ്ടയാണെങ്കിലും ഇതു ചെയ്യുവാൻ എനിക്കു അനുവാദംഉണ്ടായി
എല്ലാ സായാഹ്നങ്ങളിലും ആ കൽപ്പടികളിൽ പററിക്കാണുന്നപൊ
റ തലമുടികൊണ്ടു ഞാൻ തുടച്ചുവൃത്തിയാക്കിവരുന്നു. അറി
വായിത്തീന്നു.

ലത്തിലെപ്പോലെ ഇപ്പോൾ ക്ഷേത്രത്തിൽഅധികംആൾ
കൾമാത്രം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വരുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ
പ്രയാസമായവിധത്തിൽ ഇവിടെ തിക്കിത്തിരക്കി
വ്യയററ യുവാക്കളിൽ ഒന്നിനേയും ഇപ്പോൾ കാ

ട്ടിൽപുറത്തു ഒരുവലിയ കൊടുംകാററുണ്ടായി. അ
കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഇരുട്ടായി. രാത്രിയിൽ അ
ൾ കൊടുംകാററിൽ ഒടിഞ്ഞുവീഴുകയും, അനവധി
അറുകരപൊട്ടിച്ചു് ഒഴുകുകയുംചെയ്തു. ആ അതി
ഷത്തിനുമുമ്പിൽ മനുഷ്യൻ വിറച്ചുണ്ടു.

മുമ്പിൽ ദീപാരാധന വേഗത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി എ
പോയി. എന്റെനിത്യാനുഷ്ഠാനങ്ങൾതീക്കുന്ന
ച്ചു. എന്നാൽനിങ്ങൾ കൂടി അവിടെനി
ില്ല. ഞാൻ തനിയേ ഏററിരിക്കുനാക്ഷേ
ിക്കരുതെന്നു എനിക്കു നിർബ്ബന്ധം ഉ
ാൻപോലുംഅതു കണ്ടിരുന്നില്ല. അ
തോന്നിയിരിക്കാം.

മാത്രമേ ശിക്ഷിക്കാവൂ എന്നുള്ളതിനു ഞാൻ നമ്രശിരസ്കയായി അദ്ദേഹത്തെ പ്രാർത്ഥിച്ചുവന്നു.

ഈശ്വരനെ മനുഷ്യർക്ക് അശ്രദ്ധനാക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലെന്നു അപ്പൂപ്പൻ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തെസേവിക്കുന്നതിനു ഞാൻ ഉറച്ചു. അദ്ദേഹം എന്നെരക്ഷിച്ചുകൊള്ളും. എന്തെന്നാൽ അവകാശവഴിക്ക [illegible]ങ്ങളുടേതായ സ്വത്ത് ഞാൻ തൊടുകപോലുംഇല്ലല്ലോ. ഭാവിയിൽ ദേവാലയത്തിനടുത്തുള്ള ഒരു ചെറുകുടിലിൽത്താമസിച്ചിട്ട് ഒരുഭാഗ്യവതിയായ യുവതിയാൽ മനോഹരനും ആനന്ദദായകനും ആക്കപ്പെടുന്ന നിങ്ങളുടെ ഗാർഹികജീവിതത്തേക്കാണേന്നതായി ഞാൻ ദിവാസ്വപ്നം കണ്ടുതുടങ്ങി. എന്നാൽ വല്ലപ്പോഴും സ്വപ്നങ്ങൾ വാസ്തവങ്ങളായി പരിണമിക്കുമെന്നു ആർക്കു പറയാം? എല്ലാസ്ഥിതിഗതികളും അതിനു വിപരീതമായിക്കാണപ്പെടുന്നു. എന്നാലും ആ സ്വപ്നത്തെ കൈവിടാൻ എനിക്കുമനസ്സില്ല. നിങ്ങളുടെ വീടിനേയും സാമാനങ്ങളേയും ഒരുകാലത്തു് നിങ്ങൾക്കായിവിട്ടൊഴിഞ്ഞുതരുന്നതിനായി ഞാൻ നന്നാസൂക്ഷിച്ചുവരുന്നു.

ദേവാലയസോപാനങ്ങളെഅടിച്ചു തൂത്തുവൃത്തിയായി പൂക്കൾകൊണ്ടു ഞാൻ അലംകരിച്ചുതുടങ്ങിയിട്ടു് അനേകവർഷങ്ങളായിക്കഴിഞ്ഞു. ഞാൻ ഏറ്റവുംനികൃഷ്ടയാണെങ്കിലും ഇതു ചെയ്യുവാൻ എനിക്കു അനുവാദംഉണ്ടായി [illegible] ഇല്ലാ സായാഹ്നങ്ങളിലും ആ കൽപ്പടികളിൽ പററിക്കാണുന്നപൊ[illegible] തലമുടികൊണ്ടു ഞാൻ തുടച്ചുവൃത്തിയാക്കിവരുന്നു. അതി[illegible]

ഞാൻ [illegible]വിവായിത്തീർന്നു.

വും ഓക്കുവാൻ[illegible]

അതിനുഅർത്ഥത്തിലെപ്പോലെ ഇപ്പോൾ ക്ഷേത്രത്തിൽഅധികംആൾ [illegible]തന്നു. "ഞാൻ ഇതുകൾമാത്രം ഇപ്പോൾ ഇവിടെ വരുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ [illegible] പ്രയാസമായവിധത്തിൽ ഇവിടെ തിക്കിത്തിരക്കി

ഞാൻ ചിരിച്ചു. "പ്രിയററ യുവാക്കളിൽ ഒന്നിനേയും ഇപ്പോൾ കാനിക്കുകൂടിത്തരണം.

ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾ ട്ടിൻപുറത്തു ഒരുവലിയ കൊടുംകാററുണ്ടായി. അസംഗതികൾ ഓമ്മിക്കുന്[illegible]നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഉത്ഭൂതമായി. രാത്രിയിൽ അങ്ങളെ ബോദ്ധ്യപ്പെടുത്[illegible] കൊടുംകാററിൽ[illegible]റിഞ്ഞുവീഴുകയും, അനവധി അംഗവിക്ഷേപണംപ[illegible]അറുകരപൊട്ടിച്ചു് ഒഴുകുകയുംചെയ്തു. ആ അതിവും അനിഷ്ടവും സ[illegible]ത്തിനുമുമ്പിൽ മനുഷ്യൻ വിറച്ചുണ്ടു.

ളെ വകവയ്ക്കുന്നില്ലെ[illegible]

ല്ലാം ഞാൻ വെടിപ്പായ[illegible]മ്പിൽ ദിപാരാധന വേഗത്തിൽ കഴിച്ചുകൂട്ടി എ[illegible]

നശ്രമിച്ചു; എന്നാൽ എന്[illegible]പോയി. എന്റെനിത്യാഭ്യാസം നടക്കുന്നതിക്കുന്ന[illegible]

ല്ലെട്ടത്? ഞാൻ എന്റെ ഏ[illegible]ിച്ചു. എന്നാൽനിങ്ങൾ കൂടി അവിടെനി

ങ്ങൾ നോക്കാഞ്ഞതെന്തു്? [illegible]ില്ല. ഞാൻ തനിയേ ഏററിരിക്കുന്നു[illegible]

[illegible]ിക്കരുതെന്നു എനിക്കു നിർബ്ബന്ധം ഉ[illegible]

ക്രമേണ ഞാൻനിങ്ങളുമായി[illegible]ൻപോലുംഅത്ര കണ്ടിരുന്നില്ല, അടക്കുന്നതിനോ നിങ്ങളുമായി സംസാ[illegible]ന്നിയിരിക്കാം.